

**Кыргыз Республикасынын Суу ч ресурстары, айыл чарба жана кайра
иштетүү өнөр жай министрлигине караштуу Суу чарба кызматынын
«Ичүүчү суу менен камсыздоону жана канализацияны өнүктүрүү»
боюнча мамлекеттик мекемеси**

**"Суу менен камсыздоого жана санитарияга универсалдуу жетүү
программалары" алкагында**

КЫЗЫКДАР ТАРАПТАРДЫН ӨЗ АРА АРАКЕТТЕНҮҮ ПЛАНЫ

1-фаза

сентябрь 2024 г.

Мазмуну

1.	КИРИШҮҮ	6
1.1.	Долбоордун сүрөттөлүшү	8
1.2.	Долбоордун компоненттери	9
1.3.	Долбоордун географиялык камтуусу	13
1.4.	Долбоордон пайда алуучу тараптар	14
2.	КЫЗЫКТЫРГАН ТАРАПТАР МЕНЕН ӨЗ АРА АРАКЕТТЕШҮҮ	15
2.1.	КТМАнын максаты	15
2.2.	КТМАнын түзүмү жана колдонулуу чөйрөсү	16
3.	УКУКТУК-НОРМАТИВДИК БАЗА	17
3.1.	Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралган негизги жоболор	17
3.2.	Дүйнөлүк банктын «Кызыктар тараптар менен аракеттешүү» боюнча экологиялык жана социалдык стандарты	19
4.	КЫЗЫКТЫРГАН ТАРАПТАР МЕНЕН ӨТКӨН ЖАНА ТҮЗҮЛГӨН АРАКЕТТЕШҮҮ ИШ-АРАКЕТТЕРИНЕ КЫСКАЧА СИПАТТОО	21
4.1.	Негизги кызыктар тараптар менен өткөрүлгөн жолугушуулар жана кеңешмелер	21
1-таблица.	Өткөрүлгөн жолугушуулар, кеңешмелердин тизмеси жана талкуулоо үчүн негизги маселелер	21
4.2.	Негизги кызыктар тараптар менен түзүлгөн жолугушуулар жана кеңешмелер	21
2-таблица.	Кызыктар тараптардын тизмеси жана талкуулоо үчүн негизги маселелер	22
5.	КЫЗЫКТАР ТАРАПТАРДЫ АНЫКТОО ЖАНА ТАЛДОО	24
5.1.	Долбоордун кызыктар тараптарын аныктоо	24
5.1.1.	Долбоор таасирине дуушар болгон тараптар	24
3-таблица.	Долбоор таасирине дуушар болгон тараптардын сүрөттөлүшү	25
5.1.2.	Башка кызыктар тараптар	27
4-таблица.	Башка кызыктар тараптардын сүрөттөлүшү	27
5.1.3.	Жакыр жетечелер / сезгич жактар же топтор	31
5.2.	Таасирди баалоо жана рисктерди башкаруу	32
5-таблица.	Таасирди баалоо жана рисктерди башкаруу	32
6.	КЫЗЫКТЫРГАН ТАРАПТАР МЕНЕН АРАКЕТТЕШҮҮ ПРОГРАММАСЫ	36
6.1.	Долбоорду ишке киргизүү механизми	36
6-таблица.	Долбоордун башка кызыктар тараптарын кабарландыруу/катыштыруу боюнча негизги иш-чаралар	37
7-таблица.	Башка кызыктар тараптар менен аракеттешүү боюнча түзүлгөн иш-чаралар	39
6.2.	Кызыктар тараптар менен аракеттешүүдөгү ролдор жана жоопкерчиликтер	42
8-таблица.	КТМАны ишке киргизүүдө негизги катышуучулардын/кызыктар тараптардын милдеттери	42
6.3.	Кызыктар тараптар менен аракеттешүү ыкмалары жана каналдары	43
6.3.1.	Коомдук кеңешмелер / угуулар	43
6.3.2.	Коом менен байланышуу жана коомдук маалымат каражаттары	44
6.3.3.	Кызыктар тараптардын жөндөмдүүлүгүн жогорулатуу	45
6.3.4.	Арыздарды кароо механизми	45
6.3.5.	Жергиликтүү жана улуттук деңгээлдеги БАК өкүлдөрү жана интернет-басылмалары үчүн басма-турлар	45
6.3.6.	Маалымат стенддери	45
6.5.	Маалыматты ачыкка чыгаруу	46
9-таблица.	Маалыматты ачыкка чыгаруу	47
6.6.	Болжолдуу бюджет	50

10-таблица. Болжолдуу бюджет (4 жылга)	50
7. АРЫЗДАРДЫ КАРОО МЕХАНИЗМИ	52
7.1. АКМнын негизги милдеттери	52
7.2. Арыздарды кароо жана чечүү процесси.....	52
11-таблица. Арыздарды кароо матрицасы	54
7.3. Өзгөчө арыздар менен иштөө	56
7.4. Дүйнөлүк банктын арыздарды кароо кызматы	57
8. МОНИТОРИНГ ЖАНА ОТЧЕТТӨӨ	58
8.1. Кызыктар тараптар менен аракеттешүү иш-чараларын мониторингдөө	58
8.2. Кызыктар тараптар менен аракеттешүү иш-чаралары боюнча отчеттулук	59
8.3. САЖКББнын Жаңырык долбоорунун жарым жылдык жана жылдык отчеттору	59
8.4. Дүйнөлүк банкка коопсуздуктун экологиялык жана социалдык чараларын сактоо боюнча жарым жылдык отчеттор	59
9. КОШУМЧАЛАР	61
1-кошумча. Коомдук угуулардын протоколдору жана сүрөттөрү (скарнерленген версиялар).	61
2-кошумча. Арыз бланкынын үлгүсү	91

КОЛДОНУЛУУЧУ КЫСКАРТМАЛАРДЫН ТИЗМЕСИ

АБИИ АИБ	Азиялык инфратүзүм банкы
АӨ	Айыл өкмөтү
ОААжМСЭКД	Ооруларды алдын алуу жана мамлекеттик санитардык-эпидемиологиялык көзөмөлдө Департаменти
ДСМ	Долбоорлоо-смета документтери
ЖОМБ	Жаратылыш орчун мониторинг башкармалыгы
РСЧБ	Райондук суу чарба башкармалыгы
ЭСРБ	Экологиялык жана социалдык рисктерди башкаруу
ЭжСЧ	Экологиялык жана социалдык чарча
ЭжСБ	Экологиялык жана социалдык баалоо
ЖОжСЧБП	Жаратылыш орчун жана социалдык чөйрөнү башкаруу планы
ЖОТТБ	Жаратылыш орчуна тийгизген таасирин баалоо
ЭжСКЧБРД	Экологиялык жана социалдык камсыздандыруу чараларын башкаруунун рамкалуу документи
ЭСП	Экологиялык жана социалдык принциптер
ЭСМП	Экологиялык жана социалдык милдеттенмелер планы
АКН	Арыздарды кароо механизми
КР	Кыргыз Республикасы
ЖӨАБО	Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары
ЖКБП	Жумушчу кучтарды башкаруу планы
МжБ	Мониторинг жана баалоо
СМККМИ	Суу менен камсыз кылуу муниципалдык ишканалары
КРЖРЭжТНМ	КР Жаратылыш ресурстары, экологиясы жана техникалык надзор министрлиги
КРСРАЧЖИМ	КР Суу ресурстары, айыл чарбасы жана өндүрүштүк иштетүү министрлиги
КРӨКМ	Өзгөчө кырдаалдар министрлиги
КРКМ	КР Каржы министрлиги
КРЭжКМ	КР Экономика жана коммерция министрлиги
СБУК	Суу боюнча улуттук кеңеш
ЭТКжК	Эмгекти коргоо жана техникалык коопсуздук
ДТДБЖ	Долбоордун таасирине дуушар болгон жак
ДИАБ	долбоорлорду ишке ашыруу бөлүмү
КСН	Көчүү саясатынын негиздери
АССПАКБ	Аракеттешкен суусундуу сууларды пайдалануучулардын айылдык коомдук бирикмеси
КБИП	Кочуруу боюнча иш-аракетер пландары
КТАП	Кызыкдар тараптар менен аракеттешүү планы
ИЖСККжСАӨММ	Ичүүгө жарактуу суу менен камсыз кылуу жана суу агызууну өнүктүрүү боюнча мамлекеттик мекеме
МИ	Мамлекеттик ишкана
СЭС	Социалдык-экологиялык стандарт
ТЖ	Техникалык жардам
ДБ	Дүйнөлүк банк
СККжС	Суу менен камсыз кылуу жана санитария
ДДАСК	Чакан долбоордун деңгээлинде айылдын суу комитети
СРК	Суу ресурс кызматы

РОААжМСЭКБ	Райондук ооруларды алдын алуу жана мамлекеттик санитардык эпидемиологиялык көзөмөл борборц
СЭЗжСЗ	Сексуалдык эксплуатация жана зомбулук / Сексуалдык зомбулук
ММК	массалык маалымат каражаттары
СжЭЧБС	Социалдык жана экологиялык чараларды башкаруу структурасы
ДӨМ	Долбоордун өнүгүү максаттары
ПӨМ	Программанын өнүгүү максаттары
КБПМ	Көп баскычтуу программалык мамиле
ННГ	Натыйжага негизделген грант
ТЭН	Техникалык-экономикалык негиздөө

БЕЙРАСМЙЙ КОТОРМО

1. КИРИШҮҮ

Кыргыз Республикасы жакырчылыкты жоюу, өнүгүүнүн туруктуулугун колдоо жана экономикалык өсүштү камсыз кылуу боюнча эл аралык каржы институттары жана өнүктүрүү өнөктөштөрү менен узак мөөнөттүү негизде тыгыз шериктештикте иштейт.

Калкты ички жүрүүгө жарамдуу коопсуз суу менен камсыз кылуу жана суу агызуу кызмат көрсөтүүлөрү Кыргыз Республикасынын мамлекеттик саясатынын басымдуу багыттарынын бири болуп саналат.

КРнын Өкмөтү 2018–2040-жылдарга белгиленген Өлкөнүн Улуттук туруктуу өнүгүү стратегиясына ылайык 2030-жылыга чейин суу менен камсыздоо жана суу агызуунун негизги кызматтарына жалпыга кире берүүнү камсыз кылууга умтулууда. Бул милдетке жетүү үчүн КРнын Өкмөтү Дүйнөлүк банктан 2024–2028-каржылык жылдары үчүн Кыргыз Республикасы менен Шериктештиктин жаңы Долбоорлук программасы боюнча инвестицияларды алууда.

Суу менен камсыздоо жана суу агызууга (кийинки беттерде – СКЖСА) жалпыга кире берүүнү ишке ашыруу өлкөгө өзгөртүү таасирин тийгизет, анткени ички жүрүүгө жарамдуу коопсуз сууга ишенимдүү кире берүү кадыр-барктуу калк жана өндүрүмдүү экономика үчүн маанилүү шарт. СКЖСАке болгон бул инвестициялар өлкөнүн айыл жериндеги калкына, алар жакшыртылбаган суу булактарына көз каранды жана сапатсыз арак ичүүчү суу, санитария жана гигиена (кийинки беттерде – ССГ) менен байланышкан булгануу жана мезгил-мезгили менен кездешүүчү оорулардын жогорку коркунучуна дуушар болуп жатат, айрыкча пайда алышат.

Суу менен камсыздоо жана санитарияга жалпы кире берүүнүн сунуш кылынган Программасы өлкөнүн жети областындагы жакшыртылган суу менен камсыздоо жана санитария кызматтарына жалпы кире берүүнү тездетүүгө багытталган жана КР Өкмөтүнүн «2026-жылыга чейинки ички жүрүүгө жарамдуу суу менен камсыздоо жана суу агызууну өнүктүрүү программасында» жана анын пландаштырылган кийинки программасында көрсөтүлгөн көз карашын колдогон программалык түзүмдүн ажырагыс бөлүгү болуп саналат.

Сунуш кылынган Программанын он жылдан ашык убакыт бою КР Өкмөтүнө СКЖСАтин зарыл инфраструктурасын, техникалык жардамды жана кызмат көрсөтүү үлгүлөрүн каржылоодо колдоо көрсөтүүсү күтүлүп жатат, бул СКЖСА кызматтары менен камсыз кылынбаган турак пункттарын жакшыртылган СКЖСА кызматтары менен байланыштырууну, ошондой эле натыйжалуу, ишенимдүү жана туруктуу СКЖСА кызматтарын заманбапташтыруу жана кеңейтүү үчүн болот.

КБПМ (көп баскычтуу программалык жандоо) программасы 10 жылга пландаштырылып, программанын өнүгүү максаттарына (ПӨМ) жетүү үчүн үч операциядан/баскычтан турат. Ар бир баскыч үчүн долбоордун өнүгүү максаттары (ДӨМ) жана ПӨМ бир эле темаларга багытталган, ал эми баскычтар бири-биринин негизинде курулат; ар бир баскыч окшош түзүмгө ээ жана жалпы ДӨМрга жетүүгө умтулат. КБПМтин долбоорлук түзүмү программанын иш-чараларын ишке ашырууда негизги иш-аракеттердин үзгүлтүксүздүгүн камсыз кылуу үчүн үзгүлтүксүз болот. Программанын жалпы болжолдуу баасы 400 млн АКШ долларын түзөт, ал эми МАР тарабынан сунуш кылынган каржылоо пакети 200 млн АКШ долларын түзөт. Бул төмөндөгүлөрдү камтыйт: (i) СКЖСА менен камсыз кылынбаган жана начар камсыз кылынган айылдык конуштарды камтыган, ошол эле учурда райондук деңгээлдеги кызмат көрсөтүү түзүмүн сыноо негизинде бириктирүү, натыйжаларга

негизделген жандоону колдонуу менен кызмат көрсөтүүчүлөрдүн мекемелик жөндөмдүүлүгүн жакшыртуу, сандыгы аз жана жөнөкөй сантехникалык иш-чаралар, алар кеңири талдоо менен толукталып, жеке сектордун мүмкүн болгон тартылышын камтыган татаал сантехникалык чечимдерди иштеп чыгуу; (ii) Суу менен камсыздоо инфраструктурасын заманбапташтыруу жана кеңейтүүгө өтүү, канализацияга басымдуулук кылынган инвестициялар жана кызмат көрсөтүү үлгүлөрүн көлөмүн жогорулатуу менен инвестицияларды көбөйтүү үчүн 3 жылдык 2-баскыч (2028-2031), алар иштерин жүргүзүүдө жана каржылык натыйжалуулукка, ошондой эле климаттын өзгөрүшүнө ылайыктоого көңүл бурушат; жана (iii) Санитария боюнча инвестициялардын көлөмүн жогорулатуу, суу менен камсыздоодогу жакшырууларды бириктирүү жана билимдерди алмашууга жана мурунку эки баскычта иштеп чыгылынган саясаттарды, пландарды жана куралдарды кеңири жайылтууга атайын көңүл буруу менен 3 жылдык 3-баскыч (2030-2033).

Ар бир баскыч төмөндөгүлөр сыяктуу сектордун саясий жана мекемелик жөндөмдүүлүгүн бекемдөө үчүн максаттуу иш-чараларды камтыйт: (i) милдеттердин ачык бөлүнүшү (саясат, эксплуатация жана жөнгө салуу); (ii) кызмат көрсөтүүнүн автономдуулугу, жоопкерчилиги жана натыйжалуулугу; (iii) чыгымдарды калыбына келтирүү жана каржылык туруктуулук принциптери; жана (iv) экологиялык туруктуулук жана климаттын өзгөрүшүнө чыдамдуулук.

Программанын маанисин жана анын жакырчылыкка каршы күрөшкө так багытталгандыгын, анын ичинде эң жакыр жана эң сезгич үй-бүлөлөргө льгота берүүнү көздөгөн долбоорлоонун айрым элементтерин, ошондой эле айылдык турак пункттарында гендердик теңсиздикти азайтууга кошкон салымын белгилөө зарыл, анткени аракет ичүүгө жарамдуу коопсуз сууга кире берүүнү жакшыртуу аялдарды башка экономикалык иш-чараларга катышууга мүмкүндүк берет.

Жалпысынан, бул Программага 2020-жылдын 12-июнундагы Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 330-уйгасасы менен бекитилген «2026-жылга чейин Кыргыз Республикасынын турак пункттарынын ички жүрүүгө жарамдуу суу менен камсыздоо жана суу агызуу системаларын өнүктүрүү программасында» каралган иш-чаралар киргизилген.

Республикада 1905 турак пункт катталган, анын ичинде 32 шаар жана 1873 айыл. 2026-жылга чейин КРнын турак пункттарынын суу менен камсыздоо жана суу агызуу системаларын өнүктүрүү программасына ылайык, суу менен камсыздоо системасын жаңы куруу керек болгон 715 айыл жана суу өткөргүчтөрдү калыбына келтирүү зарыл болгон 448 айыл аныкталган.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн Суу ресурстары, айыл чарбасы жана өнөр-жай иштетүү министрлигинин Суу ресурстары кызматынын курамындагы Ички жүрүүгө жарамдуу суу менен камсыздоо жана суу агызууну өнүктүрүү боюнча мамлекеттик мекеме (кийинки беттерде – САМК) суу менен камсыздоо жана суу агызуу секторунда мамлекеттик саясатты ишке ашыруучу аткаруу бийлигинин мамлекеттик органы болуп саналат.

СРК КРСРАЧЖӨИМ курамындагы САМК долбоорду ишке ашыруу үчүн жетиштүү жөндөмдүүлүгү бар долбоорду ишке ашыруучу агентство болуп саналат. Программаны ишке ашыруу САМКнын курамындагы Долбоорду ишке ашыруу бөлүмү (кийинки беттерде – ДИБ) тарабынан аткарылат, ал жерде билимдүү, тажрыйбалуу адистер жана эксперттер иштешет. СРК МВРСХиПП Долбоорду ишке ашыруу бөлүмү аркылуу колдоо алат, ага фидуциардык милдеттерди (каражаттарды төлөө, каржылык башкаруу, сатып алуулар, экологиялык жана социалдык стандарттар, мониторинг жана баалоо) аткаруу тапшырылат.

Ошондой эле, Программаны ишке ашырууда борбордук жана аймактык деңгээлде ДИБтин командасына зарыл болгон кошумча билимдүү адистер жана кеңешчилер тартылат.

Бул жалпы программанын ар бир баскычын ишке ашыруу механизми Каржылоо келишиминде көрсөтүлө турган Дүйнөлүк банктын талаптары жана экологиялык жана социалдык стандарттарына ылайык ишке ашырылат.

1.1. Долбоордун баяндоосу

1-фаза (200 млн АКШ доллары, анын ичинде МАРдан 82,5 млн АКШ доллары) программанын СКЖСА инфраструктурасына болгон биринчи партиялык инвестицияларын камтыйт, бул эң аз камсыз кылынган аймактардагы жана бул аймактардын азыркы же пландаштырылган инвестициялары жок райондорунан тышкары, СКЖСА менен камсыз кылынбаган жана начар камсыз кылынган турак пункттарына багытталган. 1-баскычтын чегинде басымдуулук берилген үй-бүлөлөрдүн жана коомдук мекемелердин (локализация) суу менен камсыздоо жана санитариялык инфраструктура системасын куруу жана заманбапташтыруу каржыланат. СКЖСА иш-чаралары Дүйнөлүк банк тарабынан каржыланган Айылдык суу менен камсыздоо жана санитариянын туруктуу өнүгүү долбоорунун (ПУРСВС, P154778) жана Климаттын өзгөрүшүнө чыдамдуу суу чарба кызматтарын жакшыртуу долбоорунун (ПУВУУИК, P173734) алган тажрыйбасы менен сабактарына таянат, инфраструктураны өнүктүрүү менен бирге кызмат көрсөтүүлөрдү жакшыртууну стимулдоого чоң көңүл бурулат, бул инвестициялардын туруктуулугун камсыз кылуу үчүн. Ошентип, 1-баскыч төрт райондук суу менен камсыздоо жана санитария кызмат көрсөтүүчүлөрүнө алардын районунда кызмат көрсөтүүлөрдү өз алдынча кеңейтүү жана сапатын жогорулатууга мүмкүндүк берүү үчүн натыйжаларга негизделген гранттар (кийинки беттерде – ННГ) түрүндөгү структураланган жөндөмдүүлүктү өркүндөтүү программасын камтыйт. ННГ улуттук деңгээлдеги мекемелерге багытталган жөндөмдүүлүктү өркүндөтүүнүн учурдагы программалары менен толукталат. Долбоор менен жеке, ошондой эле муниципалдык операторлор тарабынан көрсөтүлгөн заңдын чөкчөсүн башкаруу (ЗЧБ) боюнча учурдагы кызматтарды жакшыртуу, ошондой эле кийинки баскычтарда ишке ашырыла турган санитариялык иш-чараларды баалоо жана иштеп чыгуу каржыланат. Мындан тышкары, 1-баскыч сабактарды документтештирүү жана программаны ишке ашыруу боюнча маалымат берүү үчүн окутуу программасын түзүүнү камтыйт. Бул баскыч үчүн даярдык иши ПУВУУИКнын чегинде каржыланат, ага келечектеги инвестицияларды иштеп чыгуу үчүн каржылоо кирет.

2-фаза (100 млн АКШ доллары, анын ичинде МАРдан 50 млн АКШ доллары) башка райондук суу менен камсыздоо жана санитария кызмат көрсөтүүчүлөрү үчүн ННГге негизделген жөндөмдүүлүктү өркүндөтүү программасын кеңейтет, ошондой эле айылдарда жана шаарларда учурдагы суу менен камсыздоо системасын заманбапташтырат жана кеңейтет. Бул баскычтын чегинде ЗЧБ жана үй-бүлөлөрдөгү санитариянын көлөмү кеңейтилип, 1-баскычта иштеп чыгылынган долбоорлор менен билимдерди колдонуп, канализацияга басымдуулук кылынган инвестициялар менен толукталат. Бул үчүн, Ысык-Көлдүн айланасындагы турак пункттарына – өлкөнүн туризм тармагы үчүн жаңылышсыз маанилүү, тазаланбаган сточтуу суулардын агызылышынан коркунучтагы регион – атайын багытталган, сточтуу сууларды тазалоо жана кайра пайдалануу боюнча жеке секторду тартуу Эл аралык каржы корпорациясы (МФК) менен шериктештикте ишке ашырылат. Бул баскычтын аягында өлкөдөгү бардык турак пункттарынын (жок дегенде) жакшыртылган суу менен камсыздоо кызматтарына кире алары күтүлүп жатат. ННГ 1-баскычтан алынган сабактарды эске алуу менен кеңейтилип, аны ишке ашыруунун натыйжалуулугун

жогорулатууга багытталган тууралоолорду камтыйт. 2-баскычты ишке ашырууну 1-баскыч башталгандан төрт жыл кийин, 2028-жылы баштоо пландаштырылууда, бул 1-баскычтан алынган сабактарды эске алуу жана кошумча кош-каржылоочу уюмдарды тартуу үчүн жетиштүү убакытты берет.

3-фаза (100 млн АКШ доллары, анын ичинде МАРдан 50 млн АКШ доллары каржыланат) санитариялык шарттарды жакшыртууну бүт өлкө боюнча кеңейтүүгө жана коопсуз санитария системаларын жайылтуу үчүн чынжырдын комплекстүү тейлөөсүнө жана отунду ресурска айландыруунун мүмкүн болгон мүмкүнчүлүктөрүнө багытталган ири көлөмдүү инвестициялык пакетти иштеп чыгууга багытталган. Бул баскычтын чегинде программа акыркы милядагы (акыркы туташтыруу) кошумча суу менен камсыздоо инфраструктурасын максаттуу заманбапташтыруу жана кеңейтүү аркылуу колдойт. Мындан тышкары, бул баскыч кызмат көрсөтүү үлгүсүн бириктирүүнү камтыйт, бул инновациялык райондук суу менен камсыздоо жана санитария кызмат көрсөтүүчүлөрү үчүн инвестициялык жөндөмдүүлүктү башкарууга жана натыйжалуулугун ошондой эле суу менен камсыздоого жеке секторду тартууну андан ары жогорулатууга көбүрөөк көңүл бурулат. Ошондой эле, бул баскычта аймактык жана райондук суу менен камсыздоо жана санитария кызмат көрсөтүүчүлөрүнүн ортосунда билимдерди алмашууга басым жасалат, бул программада (WASUAP) иштеп чыгылынган саясаттардын, пландардын жана куралдардын кеңири жайылышын камсыз кылат. 3-баскычты ишке ашыруунун 2030-жылы башталышы күтүлүп жатат.

КБПМнин 1-баскычы үчүн сунуш кылынган Долбоор долбоордун өнүгүү максатына жетүү үчүн төмөндөгү төрт компоненттен турат. Пайда алуучулардын жалпы болжолдуу саны Чүй, Ысык-Көл жана Ош областынандагы 111 турак пунктта жашаган 350 000 киши деп бааланат. Мындан тышкары, Долбоор коммуналдык ишканаларды башкаруу менен байланышкан иш-чаралардан учурдагы түтүнчүлөргө көз карандысыз пайда алышат. Ар бир компоненттин чегинде каржылана турган иш-чаралардын кыскача сүрөттөлүшү төмөндө келтирилген.

1.2. Долбоордун компоненттери

Компонент 1 «Суу менен камсыздоого инвестициялар» (117 млн АКШ доллары, анын ичинде МАРдан 36,5 млн АКШ долларына кредит, МАРдан 7,5 млн АКШ долларына кыска мөөнөттүү кредит, АИБден 50 млн АКШ долларына кош-каржылоо кредити, АИБден 3,0 млн АКШ долларына параллелдүү каржылоо гранты, жана ОПЕК-Нефть экспорттоочу өлкөлөр уюмунан 20 млн АКШ долларына кош-каржылоо кредити) Чүй, Ысык-Көл жана Ош областынандагы 109 турак пункт жана кичине шаарларда суу менен камсыздоо системасын куруу жана заманбапташтырууну каржылоону камсыз кылат, бул болжол менен 373 000 адамды камтыйт. Долбоордун чегинде парник эффекттин пайда кылуучу газдардын (ПГ) чыгарылышын азайтуу үчүн мүмкүн болгон жерлерде гравитациялык системдерди, энергияны үнөмдөөчү насос жабдууларын жана күн энергиясын пайдаланууга басым жасалат. Климаттын өзгөрүшүнүн таасирин азайтуу үчүн суу булактарын иштеп чыгууда жер астындагы суулар пайдаланылат, ал эми тармактарды курууда жогорку температуранын өзгөрүшүнө чыдамдуу материалдар колдонулат. Бардык суу алуу пункттары булгануунун алдын алуу, сууну сактоо жана суу толтуруучу катмарларды калыбына келтирүү үчүн булактарды коргоо жана токойлорду калыбына келтирүү чараларын камтыйт. Системаны долбоорлоодо жергиликтүү билимдер менен тарыхый маалыматтарды колдонуу менен, майып адамдарды кошуу менен коомдун кеңири катышуусуна негизделген жандоо колдонулат. Нарын областындагы АБРдин каржылоосу (36 000 адам үчүн 30 млн АКШ доллары) жана Жалал-Абад областындагы ИБРдин

каржылоосу аркылуу тейлөөнүн сапатын жалпылаштыруу жана жакшыртуу үчүн айылдардагы суу менен камсыздоо системасынын кошумча заманбапташтырылышы ишке ашырылат¹. Атайын айтканда, долбоор менен төмөндөгүлөр каржыланат:

Подкомпонент 1.1 - СКЖСА менен камсыз кылынбаган калкка суу менен камсыздоого кире берүү (23,0 млн АКШ доллары) азыркы учурда СКЖСА менен камсыз кылынбаган (болжол менен 66 000 пайда алуучу) 36 турак пунктта климаттын өзгөрүшүнө чыдамдуу суу менен камсыздоо системасын долбоорлоо жана курууну каржылоону камтыйт. Атайын айтканда, долбоор суу булактарын иштеп чыгуу жана сактоону, ички жүрүүгө жарамдуу суунун жогорку сапатын камсыз кылуу үчүн суу тазалоо инфраструктурасын, экстремалдуу аба-ырайына чыдамдуу суу өткөрүү жана бөлүштүрүү тармактарын, ошондой эле туруктуу суу пайдаланууну камсыз кылуу үчүн эсептегичтер менен үй-бүлөлөрдү туташтырууну каржылайт. Туруктуу суу пайдаланууну камсыз кылуу үчүн бардык суу өткөргүчтөр эсептегичтер менен жабдылат.

Подкомпонент 1.2 - Суу менен камсыздоо системасын заманбапташтыруу (94,0 млн АКШ доллары) Араван, Ак-Суу, Алай, Кара-Кулжа, Кара-Суу, Панфилов, Сокулук жана Өзгөн райондорунандагы 73 айыл жана райондордун борборлорунда суу менен камсыздоо системасын долбоорлоо, калыбына келтирүү жана заманбапташтырууну каржылоону камтыйт (болжол менен 307 000 пайда алуучу). Заманбапташтыруунун чегинде кызмат көрсөтүүлөрдүн ишенимдүүлүгүнө, каржылык жашоо жөндөмдүүлүгүнө жана климаттын өзгөрүшүнө чыдамдуулугуна таасирин көрсөткөн инвестициялар басымдуулукка ээ болот. Атайын айтканда, долбоор климаттын өзгөрүшү шарттарында ишенимдүү суу менен камсыздоону камсыз кылуу, суу ресурстарын натыйжалуу башкаруу жана климаттык таасирлерге сезгичтикти төмөндөтүү үчүн булактар менен кампаларды көбөйтүүгө, гидравликалык жакшырууларга жана тармакты кеңейтүүгө багытталган инвестицияларды каржылайт.

Компонент 2 - Санитарияны өнүктүрүү (28.0 млн АКШ доллары, анын ичинде 24.5 млн АКШ доллары - МАРдан кредит, жана 3.5 млн АКШ доллары - каржылоонун жетишсиздиги) санитариялык шарттарды жакшыртууга басымдуулук кылынган иш-чараларды, айрыкча тейлөө чынжырындагы токтоткуч элементке жана ЗЧБ кызматтарына, ошондой эле татаал канализация системасын долбоорлоо үчүн техникалык жардамды (ТЖ) каржылайт.

Подкомпонент 2.1. - Объектилердеги санитариялык шарттарды жакшыртуу (25,1 млн АКШ доллары, анын ичинде 3,5 млн АКШ доллары) төмөндөгүлөрдү каржылайт: (i) бардык 109 максаттуу айылдардагы сезгич үй-бүлөлөр жана жеке мамлекеттик мекемелер (мектептер, бала бакчалар, ооруканалар жана ФАП) үчүн дарактарды жакшыртууну камтыган, бөлүштүрүлгөн санитария системасын куруу, калыбына келтирүү/заманбапташтыруу, ошону менен бирге климат менен байланышкан ден-соолук коркунучтарына каршы калктын чыдамдуулугун жогорулатуу жана борбордоштурулган санитария системасы менен байланышкан энергияны керектөөнү азайтуу жана сууну натыйжалуураак пайдаланууну колдоо аркылуу климаттын өзгөрүшүнүн кесепетин жумшартууга көмөктөшөт. (ii) ЗЧБ кызматтарын жакшыртуу боюнча ТЖ көрсөтүү, жабдууларды берүү жана иштерди аткаруу, анын ичинде заңдын чөкчөсүн жыйноо, ташуу, иштетүү жана кайра пайдалануу боюнча колдонмонун иштеп чыгылышын камтыйт, бул санитариялык инфраструктуранын климаттык таасирге чыдамдуулугун жогорулатуу жана экстремалдуу аба-ырайы шарттарында булгануу коркунучун азайтуу аркылуу климатка ылайыктоого, ошондой эле тазаланбаган шилекейлерден метан бөлүнүп чыгышын алдын

алуу аркылуу климаттын өзгөрүшүн жумшартууга көмөктөшөт; жана (iii) климаттын өзгөрүшүнө чыдамдуулукту жана суу ресурстарына болгон жүктөлүшүн азайтуу үчүн зарыл болгон жакшыртылган ССГ жана жүрүм-турумду колдонууга жана пайдаланууга түрткү берүү үчүн санитариялык кызматтарды маркетингдөө жана жүрүм-турумду өзгөртүү стратегиясын ишке ашыруу.

Подкомпонент 2.2. - Канализация системасын жакшыртууну долбоорлоо боюнча ТЖ (2,9 млн АКШ доллары) айлана-чөйрөнүн булгануусун азайтуу жана суу ташкынынын күчөшү, деңиз деңгээлинин көтөрүлүшү жана экстремалдуу аба-ырайы кубулуштары сыяктуу климаттын өзгөрүшүнүн кесепеттерине каршы канализация инфраструктурасынын чыдамдуулугун жогорулатуу максатында, басымдуулук берилген турак пункттарда канализация системасын инженердик долбоорлоо боюнча ТЖ колдоого алат. Долбоор азыркы учурда айлана-чөйрөнүн, анын ичинде жер астындагы суулардын буланышына себепкер болгон санитария системасы бар көп кабаттуу үйлөрдүн турган турак пункттарына чечимдерди иштеп чыгууга басым жасайт. Долбоор ошондой эле Ысык-Көлдүн жээги боюнча сточтуу сууларды тазалоо боюнча жеке секторду тартуу жана климаттын өзгөрүшү менен күчөгөн учурдагы канализация системасынын сезгичтиктерин жоюу үчүн зарыл болгон техникалык баалоолорду жүргүзүүнү каржылайт. Бул ТЖ сточтуу сууларды тазалоо боюнча жеке сектордун инновациялык жана туруктуу чечимдерин киргизүүгө жана сточтуу сууларды башкаруу ыкмаларын жакшыртуу аркылуу климаттын өзгөрүшүн жумшартууга, ошондой эле көлдүн экосистемасын жана ага көз каранды турмуш-тиричиликти сактоо аркылуу климатка ылайыктоого көмөктөшөт деп күтүлүп жатат.

Компонент 3 - Натыйжаларга негизделген кызмат көрсөтүү сапатын жакшыртуу программасы (15 млн АКШ доллары, анын ичинде 5,0 млн АКШ доллары МАРдан кредит жана 10,0 млн АКШ доллары ШУРС-Швейцариянын Өнүктүрүү жана шериктештик башкармалыгынан грант) (i) райондук суу менен камсыздоо жана санитария кызмат көрсөтүүчүлөрүнө СКЖСА кызматтарын жакшыртуу жана СКЖСА кызматтарынын туруктуулугун жогорулатуу үчүн каржылоо боюнча ННГ берет, жана (ii) кесиптик жана техникалык өнүктүрүү программасын каржылайт.

Подкомпонент 3.1. - Кызмат көрсөтүү сапатын жогорулатуу (10 млн АКШ доллары) райондук суу менен камсыздоо жана санитария кызмат көрсөтүүчүлөрүнүн төртү үчүн (1-баскычта пландаштырылган ондун ичинен) ННГ каржылайт жана баштапкы иш-чараларды, ошондой эле райондук суу менен камсыздоо жана санитария кызмат көрсөтүүчүлөрүнүн иштерин жүргүзүү жана каржылык натыйжалуулугун, ошондой эле суу менен камсыздоо системасынын климаттын өзгөрүшүнө чыдамдуулугун камсыз кылуу үчүн чоң мааниге ээ болгон эксплуатациялык жана структуралык инвестицияларды камтыйт. ННГ каржылоосу райондук суу менен камсыздоо жана санитария кызмат көрсөтүүчүлөрүнүн мекемелик жана тейлөөнү өнүктүрүү пландарында каралган иш-чараларды камтыйт жана кызмат көрсөтүүнү башкаруу жөндөмдүүлүгүн жогорулатууга, кызмат көрсөтүүлөрдү кеңейтүү жана климаттын өзгөрүшүнө чыдамдуулугун жогорулатуу үчүн инновациялык чечимдерге, активдерди жана иштерди башкарууга, түтүнчүлөрдө тейлөө үчүн сандык чечимдерге, тарифтерди белгилөө тартибине, каржылык башкарууга, тейлөөнү мониторингдөө жана отчеттоого багытталат. ННГ эки бөлүктөн турат: (i) белгилүү бир мекемелик алдын шарттарга жетүү менен байланышкан туруктуу бөлүгү (райондук суу менен камсыздоо жана санитария кызмат көрсөтүүчүлөрүнүн юридикалык түзүлүшү, кызмат көрсөтүү сапатын жакшыртуу планынын, гендердик абалды жакшыртуу планынын жана бекитилген тарифтерди кайра кароо системасынын жана текшерилген каржылык башкаруу системасынын иштеп чыгылышы, бекитилиши жана кабыл алынышы), бул климаттын

өзгөрүшүнө ылайыктоону жана аны жумшартууну колдогон суу ресурстарын башкаруунун туруктуу жана адил тажрыйбаларын кабыл алууну демилгелендирет, бул энергияны үнөмдөөчү иш-чараларды колдоо жана суу менен байланышкан чыгарылыштарды азайтуу аркылуу ишке ашат. Долбоорду түзүү процессинин натыйжалуулугун жогорулатуу үчүн, туруктуу грант долбоорду ишке ашыруу башталгандан кийинки биринчи 18 айдын ичинде гана жеткиликтүү болот. (ii) Камтуу, иш сааттары, түтүнчүлөрдүн канааттануусу жана чыгымдарды калыбына келтирүү, жана эсепке алынбаган суунун үлүшүн азайтуу сыяктуу кызмат көрсөтүүнүн натыйжалуулугу менен байланышкан өзгөрмө бөлүгү, бул суу пайдалануунун натыйжалуулугун жогорулатууга багытталган, ошону менен бирге ресурстарды оптималдуу пайдалануу аркылуу климаттын өзгөрүшүн жумшартуу аракеттерин колдойт, жана климаттык факторлордан улам пайда болгон үзгүлтүк убагында ишенимдүү суу менен камсыздоону камсыз кылуу менен климаттын өзгөрүшүнө ылайыктоого көмөктөшөт. Натыйжалуулук көрсөткүчтөрүнүн так комплекти САМК менен райондук суу менен камсыздоо жана санитария кызмат көрсөтүүчүлөрүнүн ортосундагы кызматтын натыйжалуулугу жөнүндө келишимде аныкталат.

Подкомпонент 3.2 - Кесиптик жана техникалык өнүктүрүү программасы² (5 млн АКШ доллары). Долбоор суу чарба секторунда пландоо жана натыйжалуу, туруктуу суу менен камсыздоо кызматтарын башкаруу, анын ичинде ылайыктуу СКЖСА инфраструктурасы менен кызматтарын долбоорлоо жана киргизүү үчүн зарыл болгон көндүмдөр менен кесипкөк кадрлар резервин түзүү зарылдыгына жооп катары, сертификат берүүгө багытталган узак мөөнөттүү жөндөмдүүлүктү өнүктүрүү программасын ишке ашырууну каржылайт. Суу чарба секторунун адистери парник эффекттин пайда кылуучу газдардын чыгарылышын азайтуучу энергияны үнөмдөөчү технологиялар менен тажрыйбаларды киргизүү үчүн билим менен көндүмдөргө ээ болгондуктан, программа ошондой эле климаттык өзгөрүштү жумшартууга көмөктөшөт. Окуу жайлары сынак негизинде, сунуш кылынган окуу программасынын техникалык ишенимдүүлүгүн, көрсөтүлгөн окутуу ыкмаларын жана мониторинг жана баалоо (МБ) системасынын натыйжалуулугун эске алуу менен тандалып алынат.

Компонент 4 - КБПМге негизделген программаны структуралоо жана башкаруу жана мекемелик өнүктүрүүнү колдоо (10 млн АКШ доллары, анын ичинде 9,0 млн АКШ доллары - МАРдан кредит, 1,0 млн АКШ доллары - АИБден параллелдүү каржылоо гранты, жана натуралдык түрдөгү кош-каржылоо) программаны башкаруу структурасын жана СКЖСА инфраструктурасын өнүктүрүү жөндөмдүүлүгүн түзүү үчүн техникалык жардамды жана мекемелик жөндөмдүүлүктү өркүндөтүүнү каржылайт. Атайын айтканда, компонент төмөндөгүлөрдү каржылайт:

(i) Программаны башкаруу куралдарын иштеп чыгуу үчүн ТЖ жана окутуу, анын ичинде ЭЖС боюнча стандарттуу куралдарды, программаны ишке ашыруунун ырааттуулугун жана натыйжалуулугун жакшыртуу үчүн колдонмолор менен протоколдорду, ошондой эле мониторинг жана баалоо (МБ) программасын; (ii) КБПМнин кийинки баскычтарына пландаштырылган келечектеги иш-чаралар үчүн инвестициялык пакеттерди, инженердик долбоорлоону жана ЭЖС боюнча куралдарды даярдоодо ТЖ; (iii) Программаны башкаруу үчүн кошумча эксплуатациялык чыгымдар, ТЖ жана жабдуулар; жана (iv) КБПМ үчүн

² Представлено в рамках ПУРCBC/SRWSSDP-AF1. Эта деятельность будет координироваться с предлагаемым «Центром передового опыта в области водных исследований», который будет создан в рамках Проекта качества и инноваций в сфере высшего образования (HEQIP, P178592).

билимдерди өнүктүрүү программасын жана байланышуу стратегиясын колдоо үчүн ТЖ, жабдуулар менен кызматтар, бул СКЖСАке тез кире берүүнүн, кызмат көрсөтүүнүн туруктуулугунун жана климаттын өзгөрүшүнө чыдамдуулуктун маанисин кызыкдар тараптарга түшүндүрүүгө жана анын жогорулашына багытталган; (v) Оператор менен активдердин ээсинин ортосундагы кызмат көрсөтүү келишимдерин даярдоодо ТЖ

² ПУРСBC/SRWSSDP-AF1 долбоорунун чегинде сунуш кылынган. Бул иш-чара Жогорку билим берүүнүн сапаты жана инновациялар долбоорунун (HEQIP, P178592) чегинде түзүлө турган «Суу изилдөөлөр боюнча мыктылык борбору» менен координацияланышат.

жана ННГдин көз карандысыз текшерүүсү; жана (vi) Атайын саясатты жөнгө салуу боюнча ТЖ, айрыкча, жаңы тарифтер торун киргизүү.

Компонент 5. Өзгөчө кырдаалдарга жооп берүү (CERC - 0 АКШ доллары). Бул компонент колдонулуучу CERC Колдонмосуна ылайык кырсыктарга, өзгөчө кырдаалдарга жана/же апааттарга даярдык жана тез жооп берүү чараларын камсыз кылат. Кабыл алынуучу кризис же өзгөчө окуя болгондон кийин, Каражат алуучу Дүйнөлүк банкка өзгөчө кырдаалдарга жооп берүү чараларын колдоо үчүн долбоордун каражаттарын кайра бөлүштүрүү өтүнүчү менен кайрыла алат. Өзгөчө кырдаалдардын кесепетин жоюу чыгымдарын камсыз кылуу үчүн, бул компоненттин чегинде долбоордун башка компоненттеринен бөлүнгөн пайдаланылбаган гранттык ресурстар колдонулат.

1.3. Долбоордун географиялык камтуусу

Учурда ГИССССТБнын маалыматы боюнча, суу тармагын куруу жана калыбына келтирүү үчүн инвестиция талап кылынчу 346 айыл бар (азырынча эч кайсы долбоорго кирбеген), алардын ичинен 18ы райондордун административдик борборлору болуп, азыркыга чейин долбоорлор менен камтылбаган жана каржылоо үчүн приоритеттүү болуп саналат. Дүйнөлүк Банк тарабынан ушул долбоорго бөлүнгөн каржылык каражаттардын негизинде, ГИССССТБ төмөнкү тандау критерийлерине ылайык, Чүй, Ысык-Көл жана Ош облустарынан 109 жашаган жерди долбоорго киргизди:

1. Коопсуз ичимдик сууга кирүү мүмкүнчүлүгүнүн жоктугу:

- Суу менен камсыз кылуу системасы жок, калк сууну арыктардан, булактардан жана каналдардан алат;
- Суу менен камсыз кылуу системасы 1980-жылдан мурун курулган жана иштебей калган, акыркы жылдары калыбына келтирилген эмес, суу 3 сааттан аз берилет;
- Борборлоштурулган суу менен камсыз кылуу системасы бар, бирок бардык калк сууга ээ эмес, суу күнүнө 24 сааттан аз берилет же үзгүлтүксүз эмес;

2. Калктын даярдыгы жана макулдугу:

- Жаңы суу тармагына туташтырууга жана туташтыруу үчүн төлөөгө даярдыгы бар;
- Суу берүү тарифтери үчүн төлөөгө даярдыгы бар;

3. Экономикалык целесообразность (суу менен камсыз кылуу системасын куруунун наркы бир кишиге жыйынтыгында 350 АКШ долларынан кем болбошу керек).

4. Суу менен камсыз кылуу системасынын иштешин кийинки мезгилдерде улантууну камсыз кылуу потенциалынын бардыгы.

Сунушталган 109 айылдын тизмеси төмөнкү факторлорду эске алуу менен түзүлгөн:

- Айылдарды тандап алуунун критерийлерине дал келиши;
- Долбоорлоо жана куруу убагында бир нече айылды бириктирип, пакеттешүү мүмкүнчүлүгү, ошондой эле кийинки убактарда алардын туруктуулугун камсыз кылуу үчүн бирдиктүү ВСК кызмат көрсөтүү операторун түзүү мүмкүнчүлүгү.

Төмөндө 1-фаза үчүн пландаштырылган долбоор аймактары келтирилген:

- Чүй облусу – Панфилов жана Сокулук райондору;
- Ош облусу – Араван, Алай, Кара-Кулжа, Кара-Суу, Өзгөн райондору;
- Ысык-Көл облусу – Ак-Суу району.

1.4. Долбоордун пайда алуучулары (Бенефициарлары)

Ушул долбоордун чегинде Кыргыз Республикасынын максаттуу жашаган жерлеринде жаңы суу менен камсыз кылуу системасын куруу жана/же бар системаларды калыбына келтирүү боюнча зарыл иш-чаралар жүргүзүлөт. Долбоорду ишке ашыруудан пайда/жардам алуучулар, пайда алуу деңгээлине жараша, төмөнкүдөй түзүлгөн түз жана кыйыр бенефициарлар катары бөлүнөт:

Долбоордун түз бенефициарлары:

- Чүй, Ысык-Көл жана Ош облустарындагы 109 жашаган жерде жашаган болжол менен 373 000 тургуну суу өлчөгүч приборлор аркылуу туташтырылган түтүк жана коопсуз ичимдик суу менен камсыз кылынат;
- Болжол менен 300 коомдук мекеме (мектеп, медпункт ж.б.) суу тармагына туташтырылат;
- 100 000дөн ашык адам (айрыкча балдар) санитариялык бөлмөлөрдү жана техникалык курулуштарды куруу жана модернизациялоого багытталган инвестициялардан, ошондой эле билим берүү мекемелериндеги ден-соолук гигиенасын жакшыртууга жана жүрүм-турум дагыдылмаларын өзгөртүүгө байланыштуу маалыматтык-агартуу иш-чараларынан түз пайда алышат;
- Жергиликтүү ВСК кызмат көрсөтүү провайдерлери (АВС) катары 40тон ашык жергиликтүү суу берүү тобу/предприятилери суу менен камсыз кылуу системасын кийинки мезгилдерде туруктуу пайдалануу үчүн материалдык-техникалык базасын бекемдейт. Мындан сырткары, жергиликтүү деңгээлде ВСК кызмат көрсөтүүсүн башкаруу жана өнүктүрүү боюнча жөндөмдүүлүктү өркүндөтүү иш-чаралары уюштурулат;
- Долбоордун инвестициялары 4-6 райондук ВСК кызмат көрсөтүү провайдерлеринин жөндөмдүүлүгүн жана иш-аракетин жогорулатууга: пландоо жана башкаруу, анын ичинде климат өзгөрүшүнө туруктуулукту жогорулатуунун инновациялык чечимдери, активдерди башкаруу жана операциялык иштер, кардарларга кызмат көрсөтүү, тарифтерди белгилөө тартиби, каржылык башкаруу, ошондой эле сектордук мониторинг жана отчеттуулук жөндөмдүүлүктөрүн өнүктүрүүгө багытталат.

Белгилей кетүү зарыл, максаттуу райондордо жашаган түз бенефициарлар-тургундардын курамына төмөн кирешелүү үй-бүлөлөр, аялдар, ар кандай майыштыгы бар адамдар жана жаштар кирет. Суу менен камсыз кылуу кызматын жакшыртуу бул коомдук топторго бир катар жакшылыктарды алып келет деп күтүлүүдө. Аларга кирет: адамдын сууга жана санитариялык тейлөөгө укугунун ишке ашырылышы, суу аркылуу жугуучу оорулардын кесепетинен элдин ден-соолугуна болгон тобокелдиктердин азайышы, ошондой эле курчап турган чөйрөнүн сапатын жакшыртуу (коопсуз башкарылбаган дарактардан жана тазаланбаган агынды суулардан бөлүнүп чыккан жыттардын азайышы).

Долбоордун кыйыр бенефициарлары

Долбоордон пайда алуучулар ошондой эле республикалык жана жергиликтүү деңгээлдеги мамлекеттик органдар болот, атап айтканда:

- Кыргыз Республикасынын Суу чарбасы, айыл чарбасы жана өндүрүштүк өсүмдүктөр министрлигинин Суу ресурстары кызматынын кол алдындагы Ичимдик

суу менен камсыз кылуу жана канализацияны өнүктүрүү боюнча мамлекеттик мекемеси;

- Катышуучу райондордогу жергиликтүү өзүн-өзү башкаруу органдары (айыл өкмөттөрү). Акырында, Долбоор камтыган аймактардагы тұтынушылар сапаттуу көрсөтүлгөн кызматтардын пайдасын алышат, алардын сапаты институционалдык колдоо жана жөндөмдүүлүктү өркүндөтүү иш-чараларынын натыйжасында жакшырат;
- КР Ден-соолук сактоо министрлигинин кол алдындагы Оорулардын алдын алуу жана мамлекеттик санитариялык-эпидемиологиялык көзөмөл башкармалыгы жана анын райондук бөлүмдөрү ичимдик суунун сапатын изилдөө/анализдөө жана көзөмөлдөө үчүн зарыл болгон лабораториялык жабдуулар түрүндөгү долбоордон пайда алышат. Ошондой эле, суунун сапатын жана ичимдик суунун сапатына байланыштуу ооруларды көзөмөлдөө үчүн Башкармалыктын маалымат базасын жаңыртуу күтүлүүдө.

2. ДАРАКТУУ ТАРАПТАР МЕНЕН ИШ АЛЫП БАРУУ

Бул Суу менен камсыздоо жана санитария долбоорунун алкагында, долбоорду ишке ашыруу мезгилинде СУСС жана дарактуу тараптар ортосунда ачык жана транспаренттүү байланыштын мааниси тийиштүү кызматташтын маанилүү элементи катары эске алынат. Дарактуу тараптар менен натыйжалуу байланыш долбоордун социалдык-экологиялык бекемдигин жогорулатууга, алардын долбоорго позитивдүү мамиле кылуусуна жана долбоорду ийгиликтүү иштеп чыгууга жана ишке ашырууга чоң салым кошууга жардам берет.

Долбоордогу дарактуу тараптар менен иш алып баруу – бул долбоордун бүткүл өмүр циклы бою инклюзивдүү процесс болуп, долбоордун социалдык-экологиялык riskтерин ийгиликтүү башкаруу үчүн зарыл болгон бекем, курулуштуу жана ачык мамилени түзүүгө өбөлгө түзөт.

Бул Дарактуу тараптар менен иш алып баруунун негизги планы (ДСМП) долбоорду башкаруу жана ишке ашыруудагы негизги документтердин бири болуп саналат. Долбоордун таасирин азайтуу чаралары менен катар, ачык коомдук байланыш долбоордун жергиликтүү коомчулук жана башка дарактуу тараптар менен жакшы мамилени бойдон кармоо үчүн колдонгон комплекстүү мамилесинин бир бөлүгү болуп эсептелет. Долбоорду ишке ашыруу мезгилинде мамлекеттик уюмдар, жергиликтүү өзүн-өзү башкаруу органдары, калк, коомчулук жана долбоор тарабынан тийгизилген таасирге дуушар болгон башка тараптар сыяктуу дарактуу тараптар камтылат.

Жалпысынан, бул негизги план долбоордун бүткүл өмүр циклында дарактуу тараптар менен иш алып баруунун ыкмалары жөнүндө жетиштүү түшүнүк берет жана маалыматтарды жайылтуу жана кеңештер өткөрүү боюнча ыкмаларды аныктайт.

2.1. ДСМПнын максаты

ДСМПнын негизги максаты – дарактуу тараптар, айрыкче долбоордун таасирине дуушар болгон тараптар менен натыйжалуу жана инклюзивдүү байланышты түзүү аркылуу долбоордун социалдык-экологиялык бекемдигин жогорулатуу. Белгиленген максатка жетүү үчүн бул долбоорду ишке ашыруу мезгилинде төмөнкү негизги милдеттерди аткаруу зарыл:

- Дарактуу тараптарды аныктоо жана алар, өзгөчө долбоордун таасирине дуушар болгон тараптар менен курулуштуу мамилени орнотуу негизинде дарактуу тараптар менен иш алып барууга системалык мамилени колдонуу;
- Долбоорду иштеп чыгуу жана социалдык-экологиялык иш-чараларды жүргүзүү процессинде дарактуу тараптардын көз караштарын эске алуу үчүн алардын долбоорго болгон кызыгуу деңгээлин баалоо жана камсыз кылуу;
- Долбоорду ишке ашыруунун бүткүл мезгилинде долбоордун таасирине дуушар болгон тараптар менен натыйжалуу жана инклюзивдүү байланышты камсыз кылуу;
- Дарактуу тараптарга долбоордун социалдык-экологиялык рисктери жана таасири жөнүндө тийиштүү маалыматтарды түшүнүктүү, жеткиликтүү жана ылайыктуу форматта өз убагында жеткирүүнү камсыз кылуу;
- Долбоордун таасирине дуушар болгон тараптарга маселелерди көтөрүүгө жана арыздарын берүүгө мүмкүндүк берген, ошондой эле СУССга маселелерге жана арыздарга тиешелүү жооп берүүгө жана аларды чечүүгө мүмкүндүк берген жеткиликтүү жана инклюзивдүү каражаттарды түзүү.

2.2. ДСМПнын түзүмү жана колдонулуу чөйрөсү

ДСМП Дүйнөлүк банктын 10-экологиялык жана социалдык стандартынын (СЭС 10) сунуштары жана талаптарына ылайык иштелип чыгып, экологиялык жана социалдык баалоонун бир бөлүгү болуп саналат.

Долбоордун дарактуу тараптарына төмөнкүлөр кирет:

- а) долбоордун таасирине дуушар болгон же болушу мүмкүн болгон жеке жактар же топтор (долбоордун таасирине дуушар болгон тараптар);
- б) долбоорго кызыкдар болушу мүмкүн болгондор (башка дарактуу тараптар).

Дарактуу тараптарды баалоо жана алар менен иш алып баруу долбоордун төмөнкү иш-чараларына багытталган:

- Тандалган коомчулуктарда коопсуз таза суу менен камсыздоо кызматына кирүү мүмкүнчүлүгүн кеңейтүү;
- Мамлекеттик социалдык мекемелердеги (жалпы билим берүү, мектепке чейинки жана медициналык мекемелер) жакшыртылган санитария-гигиена курулмаларына жана канализация системасына кирүү мүмкүнчүлүгүн кеңейтүү;
- Жергиликтүү жана улуттук деңгээлдерде климат өзгөрүүсүнө туруктуу суу менен камсыздоо жана канализация системасын башкаруунун институционалдык жөндөмдүүлүгүн бекемдөө.

Бул ДСМП 8 бөлүмдөн туруп, төмөнкүчө түзүлгөн:

- **1-бөлүм** – долбоор жөнүндө кыскача маалыматты жана ДСМПны түзүү шартын камтыйт;
- **2-бөлүм** – ДСМП жана анын түзүмү жөнүндө маалымат берет;
- **3-бөлүм** – долбоорду ишке ашырууда бардык дарактуу жактардын катышуусун жана ДСМПнын легитимдүүлүгүн камсыз кылуучу КРдин нормативдик-укуктук базасы;
- **4-бөлүм** – долбоорду даярдоодо дарактуу тараптар менен иш алып баруунун алдыда турган иш-аракеттерин сүрөттөйт;
- **5-бөлүм** – дарактуу тараптардын институционалдык анализин жана долбоорго байланыштуу институционалдык анализди сунуштайт;

- **6-бөлүм** – долбоордун дарактуу тараптар менен иш алып баруу боюнча пландаштырылган иш-чараларынын, ишке ашыруу механизмдеринин жана ыкмаларынын, ошондой эле бюджеттин жандуу маалыматын берет;
- **7-бөлүм** – Долбоор боюнча арыздарды кароо механизми (ДАКМ);
- **8-бөлүм** – Мониторинг, документтөө жана отчет берүү механизмдери.

Жалпысынан, ДСМП долбоордун тобу дарактуу тараптар менен кандайча байланышарын, ошондой эле адамдардын долбоор жана ага байланышкан ар кандай аракеттер жөнүндө тынчсызданууларын, пикирлерин билдириши же арыздарын тапшыра алуучу механизмди камтыйт.

Долбоордун ийгилиги үчүн жергиликтүү калкты камтуу зарыл, бул долбоордун кызматкерлери менен жергиликтүү коомчулук ортосунда үзгүлтүксүз кызматташтыкты камсыздайт жана долбоордун сунуштуу иш-чаралары менен байланышкан экологиялык жана социалдык рисктерди азайтууга жана жумшартууга мүмкүндүк берет.

3. НОРМАТИВДИК-УКУКТУК БАЗА

Кыргыз Республикасында коомчулуктун катышуусу бир катар улуттук мыйзамдар жана долбоорлорду колдоого алып ишке киргизилген эл аралык конвенциялар жана эл аралык уюмдардын принциптары менен жөнгө салынат.

3.1. Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралган негизги жоболор

КРде дарактуу тараптар менен иш алып баруу жана маалыматтарды ачуу иш-аракеттери Кыргыз Республикасынын Конституциясы жана төмөнкү нормативдик-укуктук актылар менен жөнгө салынат:

- Кыргыз Республикасынын 2008-жылдын 4-августундагы №184 «Эркектер менен аялдардын бирдей укуктарынын жана мүмкүнчүлүктөрүнүн мамлекеттик кепилдиктери жөнүндө» мыйзамы;
- КРдин 2017-жылдын 18-мартындагы №47 «Маалыматтарга эркин жана кепүүлсүз кирүүгө кепилдиктер жөнүндө» мыйзамы;
- КРдин 2022-жылдын 30-июнундагы №53 «Кыргыз Республикасынын мамлекеттик органдарынын жана жергиликтүү өзүн-өзү башкаруу органдарынын колундагы маалыматтарга кирүү жөнүндө» мыйзамы;
- КРдин 2007-жылдын 4-майындагы №67 «Жарандардын кайрылууларын кароо тартиби жөнүндө» мыйзамы;
- КРдин 2001-жылдын 12-январындагы №5 «Кыргыз Республикасынын БУУнун Европалык экономикалык комиссиясынын айлана-чөйрөгө тиешелүү маселелер боюнча маалыматтарга кирүүгө, чечим кабыл алуу процессинде коомчулуктун катышуусуна жана акыйкат сотго кайрылууга болгон кирүүгө байланыштуу конвенциясына кошулуу жөнүндө» мыйзамы;
- КРдин 1999-жылдын 16-июнундагы №53 «Айлана-чөйрөнү коргоо жөнүндө» мыйзамы;
- КРдин 2011-жылдын 15-июлундагы №101 «Жергиликтүү өзүн-өзү башкаруу жөнүндө» мыйзамы;
- КРдин 2002-жылдын 15-мартындагы №38 «Суучулардын ассоциациялары жөнүндө» мыйзамы;
- КРдин 1999-жылдын 15-октябрындагы №111 «Коммерциялык эмес уюмдар жөнүндө» мыйзамы;
- КРдин 2008-жылдын 3-апрелиндеги №38 «Ден соолукка чектөөсү бар кишилердин укуктарынын жана кепилдиктеринин жөнүндө» мыйзамы.

Кыргыз Республикасынын Конституциясы сөз жана пикир эркиндигин кепилдейт, бул ар бир жарандын ой, идея жана пикирлерин эркин билдирүүгө жана таратууга, адабий, көркөм, илимий жана техникалык чыгармачылык эркиндигине, басма сөз эркиндигине, маалыматтарды берүүгө жана таратууга укугу бар экенин белгилейт. Сөз жана басма сөз эркиндигин чектөөчү мыйзамдарды кабыл алууга жол берилбейт.

«Эркектер менен аялдардын бирдей укуктарынын жана бирдей мүмкүнчүлүктөрүнүн мамлекеттик кепилдиктери жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамы ар кандай жыныстагы адамдардын саясий, социалдык, экономикалык, маданий жана адам жашоосунун башка чөйрөлөрүндө бирдей укуктарды жана мүмкүнчүлүктөрдү камсыз кылуунун мамлекеттик кепилдиктерин белгилейт. Ал эркектер менен аялдарды гендердик басмырлоодон коргоого багытталган жана эркектер менен аялдардын ортосунда прогрессивдүү демократиялык мамилелерди орнотууга багытталган.

«Маалыматка жетүүнүн кепилдиктери жана эркиндиги жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамы ар бир адамдын маалыматты эркин жана тоскоолдуксуз издөө, алуу, изилдөө, өндүрүү, берүү жана жайылтуу укугун ишке ашыруудан келип чыккан мамилелерди жөнгө салат. Ар бир адамга маалымат алуу укугу кепилденет. Мамлекет ар бир адамдын маалыматты издөө, алуу, изилдөө, өндүрүү, берүү жана жайылтуу укуктарын коргойт. Маалыматтарга жетүү жана жайылтуу боюнча чектөөлөр мыйзам тарабынан гана белгиленет. Маалымат алуу эркиндигинин негизги принциптери болуп коомчулукка жеткиликтүүлүк, объективдүүлүктү, маалыматтын өз убагында, ачыктыгын жана ишенимдүүлүгүн камтыйт.

«Жарандардын кайрылууларын кароонун тартиби жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамы ар бир адамдын Кыргыз Республикасынын Конституциясында бекитилген мамлекеттик органдарга жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына кайрылуу укугун ишке ашырууга, ошондой эле мамлекеттик органдар, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары жана кызмат адамдары тарабынан жарандардын кайрылууларын кароо тартибин укуктук жактан жөнгө салууга багытталган.

КРдин «Маалыматтарга эркин жана кепүүлсүз кирүүгө кепилдиктер жөнүндө» мыйзамы ар бир адамдын маалыматтарды эркин жана тоскоолсуз издөө, алуу, изилдөө, өндүрүү, берүү жана жайылтуу укугун ишке ашыруу процессинде пайда болгон мамилелерди жөнгө салат. Ар бир адамга маалыматтарга кирүү укугу кепилденет. Мамлекет ар бир адамдын маалыматтарды издөө, алуу, изилдөө, өндүрүү, берүү жана жайылтуу укугун коргойт. Маалыматтарга кирүүнү жана жайылтууну чектөө гана мыйзам менен белгиленет. Маалыматтарга кирүү эркиндигинин негизги принциптери – маалыматтардын жеткиликтүүлүгү, объективдүүлүгү, өз убагында болушу, ачыктыгы жана ишенимдүүлүгү.

«Кыргыз Республикасынын мамлекеттик органдарынын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын карамагында турган маалыматтарга жетүү жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамы мамлекеттик органдардын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын карамагында турган маалыматтарга жетүү укугун ишке ашырууну жана коргоону камсыз кылууга, алардын ишинин максималдуу маалыматтык ачыктыгына, маалымдуулугуна жана айкындуулугуна жетишүүгө багытталган.

2001-жылы Кыргыз Республикасы БУУнун Европалык экономикалык комиссиясынын айлана-чөйрөгө тиешелүү маселелер боюнча маалыматтарга кирүүгө, чечим кабыл алуу процессинде коомчулуктун катышуусуна жана акыйкат сотто кайрылууга болгон кирүүгө байланыштуу Орхус конвенциясына кошулду. Ал конвенцияда долбоордун максаттарын

жана экологиялык маселелерин ачуу боюнча да жоболор бар. Ар бир адамдын азыркы жана келечек муундарынын ден соолугу жана жакшы өмүр сүрүүсү үчүн ылайыктуу айлана-чөйрөдө жашоо укугун коргоого жардам берүү үчүн, ар бир тарап бул Конвенциянын жоболоруна ылайык, айлана-чөйрөгө тиешелүү маалыматтарга кирүүгө, чечим кабыл алуу процессинде коомчулуктун катышуусуна жана акыйкат сотго кайрылууга укуктарды кепилдейт.

«Айлана-чөйрөнү коргоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык айлана-чөйрөнү коргоонун принциптеринин бири ачыктык принциби болуп саналат: экологиялык кесепеттерге алып келген чарбалык жана башка иштердин жүрүшүндө экологиялык маселелерди чечүүдө айкындуулук, коомдук уюмдар жана коомчулук менен тыгыз байланышта болуу, жаратылыш ресурстарын коргоого жана сарамжалдуу пайдаланууга багытталган иш-чараларды стимулдаштыруу жана стимулдаштыруу, ошондой эле улуттук, региондук жана эл аралык экологиялык кызыкчылыктарды бирдейлештирүү. Мыйзам ошондой эле ар бир жарандын же уюмдун ушул Мыйзамдын жоболоруна ылайык мамлекеттик органдардын карамагында турган экологиялык маалыматты алуу укугун кепилдейт.

Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын иши «Жергиликтүү өз алдынча башкаруу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамы менен жөнгө салынат. Мыйзам Кыргыз Республикасынын административдик-аймактык бирдиктеринин деңгээлинде жергиликтүү өз алдынча башкарууну уюштурууга карата талаптарды белгилейт, мамлекеттик бийликти жүзөгө ашырууда жергиликтүү өз алдынча башкаруунун ролун аныктайт, алардын ишинин уюштуруучулук-укуктук негиздерин белгилейт, өкмөттөр аралык мамилелердин компетенцияларын жана принциптерин белгилейт.

“Суу пайдалануучулардын ассоциациялары жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамы коомдук кызыкчылыкта айыл жерлеринде ирригациялык системаларды эксплуатациялоону жана техникалык тейлөөнү камсыз кылуу үчүн коммерциялык эмес уюмдар катары суу пайдалануучулардын бирикмелерин түзүүнүн жана ишинин укуктук статусун, уюштуруучулук негиздерин аныктайт.

"Коммерциялык эмес уюмдар жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамында коммерциялык эмес уюм - жеке жана/же юридикалык жактар тарабынан өздөрүнүн жалпы кызыкчылыктарынын негизинде өзүнүн мүчөлөрүнүн жана/же бүтүндөй коомдун кызыкчылыгында руханий же башка материалдык эмес керектөөлөрдү канааттандыруу үчүн түзүлгөн, анын мүчөлөрүнүн ортосунда пайда алуу, анын ишинин негизги максаты болуп саналбаган, пайда табуу же бөлүштүрүү болбогон ыктыярдуу, өз алдынча башкаруучу уюм деп белгиленген. кызмат адамдары. Коммерциялык эмес уюм мыйзам тарабынан тыюу салынбаган ар кандай иш жүргүзүүгө укуктуу.

«Ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдардын укуктары жана кепилдиктери жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамында ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдарды коргоонун жана аларга көрсөтүлүүчү жардамдын кепилдиктери, калктын саламаттыгын сактоого, майыштуулуктун алдын алууга, ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдардын коомго аралашуусу үчүн шарттарды түзүүгө багытталган чаралар белгиленген. Анда: социалдык укуктар жана кепилдиктер; саясий укуктар жана кепилдиктер; ден соолукту коргоо жана медициналык тейлөө; эмгекти коргоо жана иш менен камсыз кылуу; коомго маданий-агартуу интеграциясы; инфраструктурага жетүү укугу; жана инвалиддерди реабилитациялоо.

3.2. Дарактуу тараптар менен иш алып баруу боюнча Дүйнөлүк банктын Экологиялык жана социалдык стандарты.

Дүйнөлүк банктын Экологиялык жана социалдык принциптери (ЭСП/ESF) 2018-жылдын 1-октябрында күчүнө кирди. Аларга «Дарактуу тараптар менен иш алып баруу жана маалыматтарды ачуу» деген 10-экологиялык жана социалдык стандарт (СЭС 10) кирет, ал «долбоордун Карзы алуучусу жана дарактуу тараптары ортосундагы ачык жана транспаренттүү байланыштын маанисин» эл аралык мыкты тажрыйбанын ажырагыс элементи катары тааныйт. СЭС 10-да дарактуу тараптар менен натыйжалуу байланыш долбоорлордун экологиялык жана социалдык бекемдигин айтарлыктай жогорулата алып, алардын кабыл алынышын жакшыртып, долбоорлорду ийгиликтүү иштеп чыгууга жана ишке ашырууга салым кошо аларын баса көрсөтөт. СЭС 10 банк каржыланган инвестициялык долбоорлордун алкагында Банк тарабынан колдоого алынган бардык долбоорлорго колдонулат. Карзы алуучу дарактуу тараптар менен байланышат, бул долбоордун экологиялык жана социалдык баалоосунун, ошондой эле аны иштеп чыгуу жана ишке ашыруунун ажырагыс бөлүгү болуп саналат. Дүйнөлүк банктын экологиялык жана социалдык эрежелерине ылайык, СЭС 10-да көрсөтүлгөн талаптар төмөнкүлөр:

- Карыз алуучулар долбоордун бүткүл өмүр циклы бою дарактуу тараптар менен байланышат, мындай байланышты долбоорду иштеп чыгуу процессинде мүмкүн болушунча эрте башташат жана долбоорду иштеп чыгуу маселелери боюнча дарактуу тараптар менен маанилүү кеңештер өткөрүүгө мүмкүндүк берет. Дарактуу тараптар менен байланыштуулуктун мүнөзү, көлөмү жана жыштыгы долбоордун мүнөзү жана масштабына, ошондой эле анын потенциалдык riskдери жана натыйжаларына пропорционалдуу болот.
- Карыз алуучулар бардык дарактуу тараптар менен маанилүү кеңештер өткөрүшөт. Карзы алуучулар дарактуу тараптарга өз убагында, тиешелүү, түшүнүктүү жана жеткиликтүү маалыматтарды берет жана алар менен маданиятка ылайыктуу, манипуляция, аралашуу, мажбурлоо, дискриминация жана коркутуусуз ыкма менен кеңешет.
- Дарактуу тараптар менен иш алып баруу процесси СЭСта кененирээк баяндалгандай, төмөнкүлөрдү камтыйт: (i) дарактуу тараптарды аныктоо жана анализдөө; (ii) дарактуу тараптар менен кандайча байланышарлыгын пландоо; (iii) маалыматтарды ачуу; (iv) дарактуу тараптар менен кеңешүү; (v) арыздарды ка
- **Карыз алуучу, экологиялык жана социалдык баалоо чөйрөсүндө, документтер менен расмий түрдө калыптандырылган жарандар менен өз ара иш жүргүзүү боюнча отчеттун** кармап жана ачыкка чыгарат. Бул отчетко төмөндөгүлөр кирет: консультация жүргүзүлгөн мүдөлүү тараптардын сүрөттөлүшү, алынган пикирлер менен комментарийлердин кыскача баяны, аталган пикирлер менен комментарийлердин кантип эске алынганынын же ишке ашпагандыгынын себептеринин кыскача түшүндүрмөсү.

Карыз алуучу, долбоордун мүнөзүнө жана масштабына, ошондой эле анын мүмкүн болгон төнөгүлөрүнө жана таасирине пропорционалдуу жарандар менен өз ара иш жүргүзүү планын (ЖМӨИП) иштеп чыгууга милдеттүү. Бул план мүмкүн болушунча эрте жана долбоорду баалоодон мурун ачыкка чыгарылышы керек. Ошондой эле, карыз алуучу ЖМӨИП боюнча, анын ичинде мүдөлүү тараптарды аныктоо жана келечектеги өз ара иш жүргүзүү сунуштары жөнүндө жарандардын пикирин сурашы керек. Эгерде ЖМӨИП-ге

маанилүү өзгөртүүлөр киргизилсе, карыз алуучу жаңыртылган версиясын ачыкка чыгарууга тийиш (Дүйнөлүк банк, 2017: 99). СЭС10га ылайык, карыз алуучу ошондой эле дарагыдаа жоболорду иштеп чыгууга жана киргизип жүргүзүүгө милдеттүү: долбоордун экологиялык жана социалдык көрсөткүчтөрү жөнүндө долбоор таасирине дуушар болгон жарандардын тынчсыздануулары менен арыздарын өз убагында кабыл алуу жана аларды чечүүгө жардам берүү үчүн арыздарды кароо механизм. (Дүйнөлүк банк, 2017: 100). Дүйнөлүк банктын экологиялык жана социалдык стандарттары жөнүндө кененирээк маалыматты төмөнкү шилтемелерден алууга болот:

- www.worldbank.org/en/projects-operations/environmental-and-social-framework/brief/environmental-and-social-standards
- <http://projectsbeta.vsemirnyjbank.org/ru/projects-operations/environmental-and-socialframework/brief/environmental-and-social-standards>.

4. ДАРАКТУУ ТАРАПТАР МЕНЕН ИШ АЛЫП БАРУУНУН МУРДАКЫ ЖАНА АЛДЫДАГЫ ИШ-АРАКЕТТЕРИНЕ КЫСКАЧА СИПАТТОО

СУСС сунушталган Долбоорду ишке ашыруу жөнүндө дарактуу тараптарга маалымат берүү жана алардын пикирин алуу максатында негизги документтерди даярдап, Суу ресурстары боюнча кызматтын веб-сайтына жарыялайт. Өз кезегинде, СУСС алынган комментарийлерди карап чыгып, кошумчалар жана/же өзгөртүүлөр киргизип, социалдык-экологиялык негизги документтерди тактайт. Төмөнкү акыркы негизги документтер Дүйнөлүк банктын веб-сайтына жарыяланат:

- Экологиялык жана социалдык сактоо чараларын башкаруунун негизги документи (СЭССБД/ESMF);
- Көчүп-конуунун саясатынын негиздери (КЧН/RPF);
- Дарактуу тараптар менен иш алып баруу планы (ДСМП/SEP);
- Экологиялык жана социалдык милдеттенмелер планы (ЭСМП/ESCP);
- Эмгек ресурстарын башкаруу процедуралары (ЭРБП/LMP).

4.1. Өткөрүлгөн жолугушуулар жана негизги дарактуу тараптар менен кеңешмелер

Бул Долбоорду даярдоо процессинде 1-таблицада көрсөтүлгөн жолугушуулар өткөрүлдү.

1-таблица. Өткөрүлгөн жолугушуулар жана кеңешмелердин тизмеси жана талкуулоо үчүн негизги маселелер.

Оруну	Датасы	Катышуучулар	Талкуулоонун негизги маселелери
СУСС	24.11.2023	Өкүлдөр: ДБ, СУСС, СУССнын СС	Кыргызстанда 2024-2028-жж. "Суу менен камсыздоо жана санитарияга универсалдуу кирүү программасын" көп баскычтуу программалык мамилеге ылайык ишке ашыруу боюнча Дүйнөлүк банктын көз карашы.
СУССнын СС	01.12.2023	Өкүлдөр: ДБ, СУССнын СС	Долбоордун ДБнын СЭС 10го ылайык коюлган социалдык-экологиялык талаптары.

Оруну	Датасы	Катышуучулар	Талкуулоонун негизги маселелери
СУСС	05.12.2023	Өкүлдөр: ДБ, СУСС, СУССнын СС	- Негизги калк пункттарынын тизмесин аныктоо жана макулдашуу. - Долбоордун негизги компоненттери. - Институционалдык механизм.

4.2. Негизги дарактуу тараптар менен пландаштырылган жолугушуулар жана кеңешмелер

Долбоордун деталдуу баалоо жана иштеп чыгуу процессинде СУСС алдыдагы Долбоорду ишке ашыруу жөнүндө маалымат берүү үчүн жергиликтүү жана улуттук деңгээлдерде дарактуу тараптар менен төмөнкү иш-чараларды өткөрөт, бул долбоордун иш-аракетине жакшы таасир тийгизип, пайда алып келет:

- улуттук жана жергиликтүү деңгээлдеги мамлекеттик органдар менен расмий жолугушуулар;
- райондук жана жергиликтүү деңгээлдердеги дарактуу тараптардын (анын ичинде бенефициарлардын) КРдин тандоо калк пункттарында таза ичимдик суу менен камсыздоо системасын куруу жана/же жандандыруу аркылуу коопсуз ичимдик сууга муктаждыгын камтый турган баштапкы кеңешмелер;
- терс таасирлерди жумшартуу үчүн экологиялык жана социалдык куралдар боюнча коомдук кеңешмелер;
- жергиликтүү жана улуттук деңгээлдерде дарактуу тараптардын катышуусу менен коомдук угуулар.

СУСС долбоордун негизги дарактуу тараптары менен төмөнкү иш-чараларды өткөрүүнү пландайт. Негизги иш-аракеттер төмөнкү 2-таблицада көрсөтүлгөн.

2-таблица. Дарактуу тараптардын тизмеси жана талкуулоо үчүн негизги маселелер

Дарактуу тараптар	Негизги талкуулануучу маселелер
СУСС	- Долбоордун белгиленген максаттарына жетүү үчүн стратегия. - Долбоордун максаттарына жетүүнү өлчөөчү көрсөткүчтөр. - Долбоорду ишке ашырууну мониторингдөө механизмдери. - Жарандык сатып алуулар. - Долбоордун социалдык-экологиялык riskдери жана таасири. - Заманбап технологияларды колдонуу менен ичимдик суу менен камсыздоо системасын куруу жана жандандыруу долбоорун ишке ашыруу.
СУСС, СРК	- Долбоордун инвестициялык жүргүзүү мүмкүнчүлүгү. - Өлкөнүн алыскы аймактарындагы калкты коопсуз ичимдик суу менен камсыздоо. - Заманбап технологияларды колдонуу менен ичимдик суу менен камсыздоо системасын куруу жана жандандыруу. - Долбоордун экономикалык өнүгүүгө, жакырчылыкты азайтууга жана региондун жалпы өнүгүүсүнө кошкон салымы.

КРдин ЭМ, КРдин ТК, КРдин ЖТБСМ	• Долбоорду 2018-2040-жж. Улуттук өнүгүү стратегиясына ылайык келтирүү. • Долбоордун инвестициялык жүргүзүү мүмкүнчүлүгү. • Долбоорду иштеп чыгууда туруктуу өнүгүү маселелери. • Долбоордун экономикалык өнүгүүгө, жакырчылыкты азайтууга жана аймактардын жалпы өнүгүүсүнө кошкон салымы.
Чүй, Ош, Ысык-Көл облустарындагы Президенттин толук катышканы бар өкүлдөрү	• Аймактардын экономикалык өнүгүүсү. • Калктын экономикалык абалы. • Калкты коопсуз ичимдик суу менен камсыздоо. • Арыздарды кароону кошкон экологиялык жана социалдык талаптар.
Райондук мамлекеттик администрациялар	• Экономикалык өнүгүү. • Айыл жерлериндеги жакырчылык деңгээлин төмөндөтүү. • Калк пункттарын коопсуз ичимдик суу менен камсыздоо. • Арыздарды кароону кошкон экологиялык жана социалдык талаптар.
Жергиликтүү өзүн-өзү башкаруу органдары (ЖОБО)	• Суу менен камсыздоо долбоорун ишке ашыруу мезгилинде ыңгайлуу шартты камсыз кылуу. • Калкты коопсуз ичимдик суу менен камсыздоо. • Арыздарды кароону кошкон экологиялык жана социалдык талаптар.
Райондук суу чарба башкармалыгы (РСЧБ)	• Райондук деңгээлде суу чарбасын башкаруу.
Суу менен камсыздоонун муниципалдык ишканалары (СММИ).	• Ичимдик суу менен камсыздоо системасын куруу жана/же жандандыруу процессине активдүү катышуу. • Жергиликтүү калкты коопсуз ичимдик суу менен камсыздоо. • Курулуш жана/же жандандыруу аяктагандан кийин суу менен камсыздоо системасынын туруктуулугун камсыз кылуу.
Жергиликтүү коммерциялык эмес уюмдар / коомдук уюмдар	• Долбоор ишке ашырылуучу жерде калкты жыйноого жардам берүү; • Жергиликтүү калкты коопсуз ичимдик суу менен камсыздоо маселелерин талкуулоо жана чечим кабыл алуу процесстерине тартуу; • Долбоордун иш-аракеттери жөнүндөгү маалыматтарды калк арасында таратууга жардам берүү.
Долбоор аймагында жашаган жергиликтүү калк	• Заманбап технологияларды колдонуу менен ичимдик суу менен камсыздоо системасын куруу жана жандандыруу долбоорун ишке ашыруу. • Долбоордун социалдык-экологиялык riskдери жана таасири. • ДАКМди кошкон экологиялык жана социалдык талаптар. • Чечим кабыл алуу процессине коомчулукту

	тартуу механизмдери. • Алардын өзгөчө муктаждыктарын канааттандыруу үчүн сезимтал топтордун (балар, карылар жана ДСБК) катышуусу. • Долбоорду даярдоо жана ишке ашыруу убагында жергиликтүү коомчулук менен пикир алышуу жана байланышуу процесси.
--	--

5. ДАРАКТУУ ТАРАПТАРДЫ АНЫКТОО ЖАНА АНАЛИЗ

Дүйнөлүк банктын СЭС10 талаптарына ылайык, СУСС долбоорду даярдоо жана ишке ашыруу этабында ар бир долбоордук коомчулукта төмөнкү кеңири категориядагы дарактуу тараптарга көңүл бурат:

- (i) Долбоордун таасирине дуушар болгон тараптар – бул категорияга долбоордун алардын физикалык чөйрөсүнө, ден соолугуна, коопсуздугуна, мадабий нормаларына, жакшы өмүр сүрүүсүнө же күн көрүү булагына тийгизген ишки таасири же потенциалдык рисктери менен байланыштуу долбоор таасирине дуушар болгон жеке жана/же топ, анын ичинде жергиликтүү коомчулуктар кирет.
- (ii) Башка дарактуу жактар - бул долбоорго кызыгуусу долбоордун орналашуу жерин, мүнөздөмөлөрү, таасири же коомдук кызыкчылыкка тиешелүү маселелер менен шартталышы мүмкүн болгон жеке жактар, топтор же уюмдарды билдирет.
- (iii) Коргоосуз же сезимтал жактар - бул долбоордун таасиринен зыян тартуу ыктымалдыгы жогору болгон же долбоордон пайда алуу мүмкүнчүлүгү боюнча башкаларга караганда чоң чектөөлөргө дуушар болушу мүмкүн болгондор. Бул категория үчүн алардын кеңешмелерде жана долбоорго тиешелүү чечим кабыл алууда тең укуктуу өкүлдүгүн камсыз кылуу үчүн атайын байланыш иш-чаралары талап кылынышы мүмкүн.

5.1. Долбоордун мүдөөлүү тараптарын аныктоо

Долбоордун мүдөөлүү тараптары ошондой эле жергиликтүү бийлик органдары, мамлекеттик структуралар, расмий же расмий эмес топтор жана уюмдар, ошондой эле жеке жактар катары аныкталат, алардын кызыкчылыктары же укуктары Долбоор тарабынан түз же кыйыр, оң жана терс таасирленет, жана Долбоорду ишке ашырууга кызыкдар болушу мүмкүн, жана Долбоордун натыйжаларына кандайдыр бир жол менен таасир этүүгө жөндөмдүү болушу мүмкүн.

Долбоордун иш-аракети мамлекеттик органдардан баштап, жеке сектор, коомдук үй-бүлө жана кеңири коомчулукка чейин көптөгөн мүдөөлүү тараптарга таасирин тийгизет. Бул документтин максаттары үчүн ВСК, түз таасирленүүчү жана Долбоорду ишке ашырууга катышуучу мүдөөлүү тараптар "Таасирленүүчү тараптар" катары классификацияланат. Аларга, башкалардын ичинен, кичинекей шаарлар/айылдардын жергиликтүү коомдору, суу менен камсыз кылуу женарий сууларды чыгаруу кызмат көрсөтүү провайдерлери (муниципалдык уюмдар, суу каналдары), жергиликтүү өзүн-өзү башкаруу органдары, аялдар, аз кирешелүү жарандар, сезгич жеке жактар же топтор кирет.

Тиешелүү иш-чаралар үчүн, атайын мүдөөлүү тараптар Долбоорду ишке ашыруу убагында каралышы керек, алардын баары аныкталганына жана атайын сезгич топторго көңүл буруу менен катыштырылганына ынануу үчүн. Башка мүдөөлүү тараптарга, анын ичинен, аймактык жана райондук бийлик органдары, жергиликтүү ишканалар (туризм сектору), ар

кандай жолдор менен Долбоорго тартылышы мүмкүн болгон мамлекеттик мекемелер, ошондой эле коомдук үй-бүлө, эл аралык уюмдар, массалык маалымат каражаттары кирет.

5.1.1. Долбоор таасирине дуушар боло турган тараптар
Бул категорияга «долбоордун алардын физикалык чөйрөсүнө, ден-соолугуна, коопсуздугуна, мадабий салттарына, жакшы турмушуна же күн көрүүсүнө тийгизген чыныгы таасири же мүмкүн болгон төнгүлүүсү себептуу долбоордун таасирине дуушар боло тургандар» кирет. Бул – долбоордун экологиялык жана социалдык таасири менен байланыштуу өзгөрүүлөрдү байкоого эң көп мүмкүнчүлүгү бар жеке жактар же чарбалар. Долбоор таасирине дуушар боло турган жактардын талдоосу №3-таблицада келтирилген.

3-таблица. Долбоор таасирине дуушар боло турган тараптардын сүрөттөлүшү

Долбоор таасирине дуушар боло турган тарап	Сүрөттөлүш	Милдеттер/Ролдор	Маанилүүлүгү
Долбоордун аймактарында калктуу конуштардын жашоочулары	Айылдагы калк	- суу тармагынын дизайны жөнүндө чечим кабыл алуу процесстерине катышуу, сунуштарды киргизип, пикир калтыруу, анткени алар суунун акыркы колдонуучулары болуп саналат, ошондуктан суу менен камсыздоо системасын долбоорлоодо алардын муктаждыктары жана каало-аракеттери эске алынышы керек; - суу менен камсыздоонун сапатын көзөмөлдөөгө катышуу, суунун абалы жана коопсуздугу жөнүндө пикир калтыруу; - сууну туура пайдалануу жана санитария, гигиенаны камсыз кылуу жөнүндө билим деңгээлин жогорулатууга багытталган билим берүү программаларына катышуу.	Жогорку
МДБга мүчө болбогон суу пайдалануучулар (жергиликтүү деңгээлде)	Долбоор аймагындагы жаңы туракжай кварталдарында курулган жаңы үй чарбалар.	Бардык үй чарбалар сууну эсепкө салуу приборлору аркылуу жаңы суу менен камсыздоо системасына туташтырылып, ЖЧӨнүн маалымат базасына киргизилет.	Орточо
Айылдык ичимдик суунун коомдук жактар бирикмелери (Жергиликтүү деңгээл)	Долбоор аймактарында түзүлгөн коомдук бирикмелер.	Жеке жана юридикалык жактарга коопсуз ичимдик суу менен камсыздоо жөнөтүү жана атырык сууларды кабыл алуу кызматтарын көрсөтүү.	Жогорку
Жеткиликтүү ичимдик таза суусу жана канализациясы жок төмөн	Долбоор аймактарындагы үй чарбалар.	- сууну керектөө муктаждыктары жана алдында туруучу көйгөйлөр жөнүндө маалымат берүү; - санитариялык жана гигиеналык тажрыйбалар боюнча кесиптик	Жогорку

кирешелүү үй чарбалар		билим алууга жана жөндөмдүүлүктөрдү өздөштүрүүгө катышуу, бул коомдук ден-соолук деңгээлин жогорулатууга түрткү бере алат; - үй-чарбаларындагы суу менен камсыздоо системасын башкаруу боюнча жакшыртылган жөндөмдүүлүктөр, бул ресурстарды натыйжалуу пайдаланууну камсыз кылат.	
Ден-соолук чектүүлүгү адамдар (инвалиддер) бар	Долбоор аймагындагы сезгич топ.	- коопсуз ичимдик сууга кирүү мүмкүнчүлүгү, жаңы СВС (суу менен камсыздоо системасы) менен байланыштыруу маселелерин талкуулоого багытталган айылдык жыйындарга катышуу; - долбоордун окутуу иш-чараларына катышуу; - сууну эсепкө салуу приборлору аркылуу СВС менен байланыштыруу; - санитариялык жана гигиеналык тажрыйбалар боюнча кесиптик билим алууга катышуу, бул ден-соолук жана турмуш сапатынын деңгээлин жогорулатууга түрткү бере алат.	Жогорку
Карылар (Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексине ылайык пенсионерлер)	Долбоор аймагындагы сезгич топ.	- коопсуз ичимдик сууга кирүү мүмкүнчүлүгүн алуу; - үй чарбасында ыңгайлуу жана комфорттуу шарттарды түзүүгө таасир этиши; - ден-соолукту бекемдөө; - айыл жеріндеги турмуш сапатын жакшыртуу.	Орточодон жогоркуго чейин
Аялдар башкарган үй чарбалар	Долбоор аймагындагы сезгич топ.	- коопсуз ичимдик сууга кирүү мүмкүнчүлүгүн алуу; - үй чарбасында ыңгайлуу жана комфорттуу шарттарды түзүү; - санитариялык жана гигиеналык тажрыйбалар боюнча кесиптик билим алууга катышуу, бул ден-соолук жана турмуш сапатынын деңгээлин жогорулатууга түрткү бере алат; - балдарды тарбиялоого жана өздөрүнүн бош убакытын уюштурууга көбүрөөк убакыт бөлүү.	Жогорку

5.1.2. Башка мүдөлүү тараптар

Башка мүдөлүү тараптарга долбоордон түз таасир көрбөгөн, бирок өз мүдөөлөрү долбоор тарабынан булганганын сезген же өздөрүнчө түшүнгөн, жана/же долбоорго жана аны ишке ашыруу процессине кандайдыр бир жол менен таасир этүүгө жөндөмдүү жеке жактар/топтор/уюмдар кирет. Башка мүдөлүү тараптарга, айрыкча, облустук жана райондук администрациялар, жергиликтүү ишканалар, ар кандай жолдор менен долбоорго тартылышы мүмкүн болгон мамлекеттик мекемелер, ошондой эле коомдук уюмдар, эл аралык уюмдар, БАКтар жана кененирээк коомчулук кирет. Башка мүдөлүү тараптар жөнүндө толук маалымат №4-таблицада келтирилген.

4-таблица. Башка мүдөлүү тараптардын сүрөттөлүшү

Мүдөлүү тарап	Деңгээли	Сүрөттөлүш	Долбоорго байланыштуу маселелердеги ролу	Маанилүүлүгү
Суу боюнча улуттук кеңеш (СУК/NWC)	Улуттук	Кыргыз Республикасынын Суу кодексин ишке ашырууну көзөмөлдөө жана координациялоо милдети тапшырылган кеңеш берүүчү орган.	Бардык мүдөлүү тараптардын ортосундагы ылайыктуу координация – бир нече агентстволор катышкан суу чөйрөсүндөгү көп компоненттүү долбоорлордун ийгиликтин негизги фактору. Бул багытта долбоор СУК менен иштейт жана анын ыйгарым укуктарын кеңейтет. Бул бар болгон координациялоо механизм колдоо жана долбоорду ишке ашыруучу агентстволорду бар болгон институционалдык түзүлүштөр чөйрөсүндө иштөөгө стимулдоо аркылуу долбоордун СУКтун координациялоочу ролун бекемдеши жана чөйрөдөгү координацияны жакшыртканы күтүлөт.	Жогорку
Кыргыз Республикасынын Каржы министрлиги (КМ)	Улуттук	КМ КР – мамлекеттик каржыларды башкаруу чөйрөсүндө мамлекеттик саясатты иштеп чыгуу жана ишке ашыруу, ошондой эле ички аудит жана мамлекеттик	КМдин негизги милдети – мамлекеттик каржыларды башкаруу жана салыктык эмес төлөмдөр боюнча мамлекеттик саясатты түзүү, мамлекеттик башкаруу чөйрөсүндөгү ички аудит, бухгалтердик эсеп жана каржылык отчеттор, мамлекеттик сатып алуулар	Жогорку

		сатып алуулар чөйрөсүндөгү саясатты камсыз кылуу милдеттерин аткаруучу борбордук мамлекеттик аткаруу бийлиги органы.	чөйрөсүндөгү нормативдик укуктук жөнгө салууну жакшыртуу жана Кыргыз Республикасынын тышкы жана ички мамлекеттик карызын башкаруу.	
СРК МВРСХиПП (Суу чарбасынын башкармалыгы, Айыл-чарба, суу чарбасы жана өнөр жайды өнүктүрүү министрлиги)	Улуттук	СРК МВРСХиПП – ичимдик суу менен камсыздоо жана сууну кетирүү чөйрөсүндө аткаруу бийлиги органынын функциясын аткаруучу административдик ведомство.	МВРСХиППнин милдеттерине ичимдик суу менен камсыздоо жана сууну кетирүү чөйрөсүндө бирдиктүү мамлекеттик саясатты иштеп чыгуу жана ишке ашыруу; республикалык бюджеттин, эл аралык долбоорлордун жана КР мыйзамдарына каршы келбеген башка булактардын каражаты менен каржыланган социалдык курулуш объектилеринин жана ичимдик суу менен камсыздоо жана сууну кетирүү системаларынын объектилерин куруу, калыбына келтирүү жана реконструкциялоо иш- чараларын ишке ашыруу кирет.	Жогорку
СРКдин курамындагы Ичимдик суу менен камсыздоо жана сууну кетирүүнү өнүктүрүү мамлекеттик мекемеси (ИЖСККЖСАӨММ)	Улуттук	ИЖСККЖСАӨМ М – население пункттарынын борбордоштурулган ичимдик суу менен камсыздоо жана сууну кетирүүсүн өнүктүрүү чөйрөсүндө ишмердүүлүктү жүргүзөт.	ИЖСККЖСАӨММ ичимдик суу менен камсыздоо жана сууну кетирүү чөйрөсүндөгү мамлекеттик инвестициялык долбоорлор боюнча аткаруучу агентство катары кызмат кылат; ошондой эле республикалык бюджеттин жана эл аралык долбоорлордун каражаты менен каржыланган борбордоштурулган ичимдик суу менен камсыздоо жана сууну кетирүү объектилерин	Жогорку

			куруу жана реконструкциялоонун тапшырыкчысы катары кызмат кылат.	
Жаратылыш ресурстары, экология жана техникалык көзөмөл министрлиги (ЖРЭТКМ)	Улуттук	ЖРЭТКМ КР – айлана-чөйрөнү коргоо, экология жана климат, геология жана кен байлыктарды пайдалануу, жаратылыш ресурстарын, анын ичинде биоресурстарды, кен байлыктарды жана суу ресурстарын пайдалануу жана коргоо (оролтуу жалаң жерлерди жакшыртуу инфраструктурасы нан башка) чөйрөлөрүндө мамлекеттик саясатты иштеп чыгуу жана ишке ашыруу, ошондой эле экологиялык, өнөр жай коопсуздугунун, тоо кен иштеринин коопсуздугунун, кен байлыктарды коргоонун, жана таш көмүр менен отундун сапатынын талаптарын сактоону мамлекеттик көзөмөлдөө жана надзордоо иштерин жүргүзөт.	ЖРЭТКМ суунун сапатын башкарууда мамлекеттик саясатты ишке ашырат; долбоорлорду мамлекеттик экологиялык экспертизадан өткөрөт; экологиялык талаптарды сактоону көзөмөлдөйт.	Орточо
Башка тиешелүү министрликтер жана ведомстволор	Улуттук	Ичимдик суу менен камсыздоо жана сууну кетирүү чөйрөсүндөгү талаптарды	Тиешелүү мамлекеттик органдардын функцияларына документтерди расмийлөө, берүү; СВСтин курулуш- монтаждоо иштерин, ЭсиС	Жогорку

		сактоону мамлекеттик көзөмөлдөө жана надзордоо иштерин жүргүзүүчү мамлекеттик органдар.	(экологиялык жана социалдык) коопсуздук чараларын көзөмөлдөө; ичимдик суунун сапатын көзөмөлдөө жана башкалар кирет.	
Жергиликтүү өзүн-өзү башкаруу органдары (ЖӨБО)	Жергиликтүү	ЖӨБО – жергиликтүү маанидеги маселелерди чечүүнү камсыз кылуучу өкүлчүлүк, аткаруу органдары.	ЖӨБОНун функцияларына ишканалардын, уюмдардын жана мекемелердин, башка чарба кылуучу субъектилердин айлана-чөйрөнү коргоо мыйзамдарын ишке ашыруу ишин, жер жана жаратылыш ресурстарын пайдаланууну, шаар куруу жана архитектура эрежелерин, санитариялык нормаларды сактоону, экологиялык иш-чараларды жүргүзүүнү КР мыйзамдарында белгиленген тартипте көзөмөлдөө кирет.	Жогорку

5.1.3. Жакыр/сезгич жактар же топтор

Мүдөлүү тараптардын атайын категориясы катары, ЖМӨИП (жарандар менен өз ара иш жүргүзүү планы) ошондой эле сезгич топторду, башкача айтканда алар менен иш жүргүзүүдө алардын сезгич статусу³ себептуу атайын мамиле көрсөтүү талап кылынышы мүмкүн болгон жеке жактарды же топторду аныктайт. Бул долбоорго байланыштуу консультация жана чечим кабыл алуу процессинде алардын тең укуктуу өкүлдүгүн камсыз кылуу үчүн зарыл. Ушул долбоордун контекстинде бул ар кандай себептерден (мисалы, ден-соолук чектүүлүк) долбоор жөнүндө маалымат алууга жана анын таасири жөнүндө өз пикирин билдирүүгө айрыкча кыйынчылыкка дуушар болгон топтор болушу мүмкүн. Сезгич топко төмөнкү категориядагы жактарды киргизсе болот:

- төмөн кирешелүү үй чарбалар;
- ден-соолук чектүүлүгү бар адамдар/инвалиддер;
- карылар;
- аялдар башкарган үй чарбалар.

Долбоорду ишке ашыруунун баштапкы этабында маанилүү баалоо жүргүзүлөт жана жактардын ишеними, улуту, жынысы, социалдык статусу же башка кандайдыр бир маселелердин негизинде четке кагылган болушу мүмкүн болгон социалдык топтордун муктаждыктарына ылайыктуу жараны менен өз ара иш жүргүзүү иш-чаралары ылайыкташтырылат. Долбоордун таасирине дуушар болгон жакыр/катардагы топтор менен болгон талкуулоолор, жеке долбоорлордогу долбоор иш-чараларынын натыйжасында мүмкүн болгон социалдык натыйжаларды базалык изилдөө, талаа ишин жүргүзүү

мүмкүнчүлүктөрүн берүүгө багытталган. Сезгич топтор үчүн, алардын өзгөчө муктаждыктарын (эгерде бар болсо) жана баштапкы жалпыга бирдей консультациялардан алынган сунуштарды эске алып, фокус-топтор боюнча талкуулоолор уюштурулат.

Жергиликтүү коомдор менен болгон консультациялар сезгич топторду камтый тургандыгына кепилдик берүү үчүн, жергиликтүү коом мүчөлөрү үчүн түшүнүктүү болушу үчүн, кыргыз тилинде жана (зарыл болгондо) башка тилдерде презентациялар өткөрүлөт.

Долбоорду ишке ашыруу райондорунан коомдор, сезгич үй чарбалардын муктаждыктары эске алынышы үчүн тартылышат, мисалы, сезгич топторго суу менен камсыздоо кызматтарында колдоо көрсөтүү жана/же жакыр жана сезгич үй чарбалар жаңы долбоорлонгон СВС тармактарына туташтыра алыш үчүн кошумча стимулдар менен камсыз кылуу. Жалпыга бирдей консультацияларга катышуу үчүн сезгич топторду ташуу кызматы (эгерде бар болсо) катышкан муниципалитеттер тарабынан координацияланып чечилиши керек.

³ Сезгич статус жеке жактын же топтун улуттук, этникалык же социалдык келип чыгышынан, расалык принадлежностьынан, түсүнөн, жынысынан, тилинен, дининен, саясий же башка көз караштардан, менчигинен, жашынан, маданиятынан, сабаттуулугунан, оорусунан, физикалык же акыл-эс маанисиндеги майыптыгынан, жакырчылыктан же экономикалык төмөндүктөн, жана өзгөчө жаратылыш ресурстарына көз карандылыгынан келип чыгашы мүмкүн.

5.2. Таасирди баалоо жана төнгүлүктөрдү башкаруу

Долбоордун таасирин баалоонун жана төнгүлүктөрдү башкаруунун натыйжалары төмөнкү 5-таблицада келтирилген. Таасирлердин мүнөзү жана иш-чаралардын көлөмү долбоорлорду иштеп чыгуу бүткөндөн кийин такталышы керек. Аймактар боюнча айлана-чөйрөгө жана коомго тийгизген таасирин баалоо (ЖОТТБ С/ESIA) алкагында төнгүлүктөр жана таасирлер бааланып, аткарылышы керек болгон тиешелүү жумшартуу чаралары боюнча сунуштар берилет.

5-таблица. Таасирди баалоо жана рисктерди башкаруу

Таасирленүүчү топтор	Таасири	Жеңилдөө чаралары	Жооптуу тараптар
Долбоорлордун нысаналуу коомчулуктарын тандоо баскычы			
Проекттердин аймагында жашаган калк	Капыстандыктан же калктын пикири эске алынбагандыгынан улам, айылдардын долбоорго катышуудан баш тартуусу. Анткени, ички суу менен камсыз кылуу системасы (ИКС) ишке киргизилгенден кийин, таза ички сууга кызмат көрсөтүү үчүн тариф белгиленет.	Нысаналуу коомчулуктарды төмөнкүдөй тандоо критерийлери боюнча тандап алуу: • Коопсуз ички сууга кирүү мүмкүнчүлүгүнүн жоктугу; • Калктын даярдыгы жана макулдугу; • Экономикалык целесообразность; • ИКСтин кийинки туруктуу иштөөсүн камсыз кылуу	СВМСС ДИАБ СВМСС ЖМБ ББ

		потенциалынын бардыгы. Калкты ар бир жарандын ден-соолугу үчүн коопсуз ички суунун бардыгынын маанилүүлүгү жана ИСКС куруу жана/же калыбына келтирүүнүн приоритеттүүлүгү жөнүндө кабарлоо боюнча Жергиликтүү мүнөздөгү башкаруу органдары (ЖМБ) менен түшүндүрүү иштерин жүргүзүү. Маалыматты төмөнкү каналдар аркылуу таратуу: WA мессенджерлери, айылдык активчилер жана лидерлер, махаллялык жолугушуулар ж.б.	
Проекттердин аймагында жашаган калк	Азыркы суу менен камсыз кылуу тарифтеринин көтөрүлүшүнө карата калктын нааразылыгы. Азыркы тариф өзүнүн өзгөрүмдүү чыгымдарын кайра каражатташтыруу деңгээлинен төмөн болгондуктан, ИСКС ишке киргизилгенден кийин, тариф тиешелүү деңгээлге чейин көтөрүлөт.	Долбоордун алкагында төмөнкү иш-чараларды жүргүзүү: - Нысаналуу топ долбоордун артыкчылыктары жөнүндө маалымат алышы жана ага кирүүсү үчүн маалыматтык-түшүндүрүү иштери жана иш-чаралар; - ИСКСти кызмат көрсөтүүчү ЖМБ жана Аукциондук комитеттердин (АК) жөндөмдүүлүгүн жогорулатуу: тарифтерди белгилөө, эсеп-кынап берүү жана	ДИАБ СВМСС АК

		аны төлөөнү чогултуу системасы, системаны эксплуатациялоо жана техникалык тейлөө (мисалы, дезинфекциялоо), суунун сапатын текшерүү, потребительлер менен мамилелер, нааразылыктарды кароо механизмдери, инсан ресурстарын башкаруу жана коммерциялык башкаруу ж.б.	
Долбоорду долбоорлоо баскычы			
Проектилердин аймагында жашаган калк, айылдардын четинде жана жаңы курулуштарда жашагандар.	Коопсуз ички сууга кирүү мүмкүнчүлүгүнүн чектелиши, долбоорго кирбей калуусу же кошулбагандыгынан улам.	Долбоордо ИСКСтин курулуш-монтаждоо иштери (КМИ) убагында социалдык чыңалууну болтурбоо үчүн, бардык көчөлөрдү жана чарбаларды камтыган иш-чаралар планын макулдашуу боюнча, мүдөөлүү тараптар менен үзгүлтүксүз жолугушуулар өткөрүү.	ДИАБ СВМСС ЖМБ Долбоорлоо институту Жергиликтүк активчилер
Долбоорду долбоорлоого даярдоо баскычы			
Проектилердин аймагындагы таасирленүүчү топтор	Долбоордун айрым аймактык шарттарга байланыштуу кырсыкка же сезгич абалда турган калк топторун сомдогон пропорциясыз таасиринин рисктери. Маалыматтын жетишсиздигинен улам, пайда алуучулардын же сезгич топтордун	Нысаналуу топ долбоордун артыкчылыктары жөнүндө маалымат алышы жана ага кирүүсү үчүн түшүндүрүү иштери жана иш-чаралар. Маалыматты ачыкка чыгаруу. Коомчулуктун, анын ичинде таасирленүүчү калктын катышуусун	ЭиС кызматкерлери ДИАБ СВМСС ЖМБ өкүлдөрү АКН

	долбоордон четтетилишинин мүмкүнчүлүгү.	камтыган, кызматташууга жана катышууга негизделген ыкма менен долбоорлорду биргелешип долбоорлоо. Коомчулуктун өкүлдөрүнүн катышуусунда учурдагы курулуш иштерин биргелешип мониторингдөө.	
АКМ			
	Кимдир бир адамдарга же топторго, өзгөчө кырсыкка же сезгич абалда турган калк топторуна, өнүгүү ресурстарына жана долбоордон пайда алууга кирүү мүмкүнчүлүгү берүүдө, кемсинтиү же дискриминация кылуу.	Долбоордук иш-аракеттерди ишке ашыруу мезгилинде тиешелүү социалдык, экологиялык, эмгек стандарттары, мүдөөлүү тараптар менен өз ара аракеттөө стандарттары иштелип чыгып, аларга жаш курагы, дини, улуту, жынысы, дене мүмкүнчүлүгү ж.б. белгилер боюнча кемсинтиүгө жол берилбөө жөнүндүгү киргизилет.	ЭиС кызматкерлери ДИАБ СВМСС ЖМБ өкүлдөрү АКН
Долбоорду ишке ашыруу баскычы			
Долбоордон таасирленүүчү калк топтору	Жер бөлүп алуу же коммуналдык объектилерге кирүүнү чектөө менен байланышкан терс экономикалык жана социалдык натыйжалар.	Ар бир долбоорду алдынала текшерүү, даярдоо, терс таасирлерди жөнгө салуу чараларын ишке ашыруу жана мониторингдөө үчүн процедураларды, критерийлерди жана милдеттерди камтыган "жалпы колдонмо" катары "Экологиялык жана социалдык чараларды башкаруу	ЭиС кызматкерлери ДИАБ СВМСС ЖМБ өкүлдөрү

		рамкалуу документи" (ЭСЧБД/ESMF) жана "Көчүп-конууну негиздөө саясаты" (КНС/RPF) даярдалды. Таасирленүүчү жактар менен кеңири жана маанилүү кеңешмелер өткөрүү. АКН.	
	Жумушчулар менен калктын ден-соолугу, коопсуздугу жана жакшы болушуна мүмкүн болгон терс таасирлер.	Айлана-чөйрөнү жана социалдык чөйрөнү башкаруу планын (АСЧБП/ESMP) иштеп чыгуу жана ишке ашыруу. Подрядчылар тарабынан иштеп чыгууга милдеттүү болгон Эмгекти коргоо жана техникалык коопсуздук (ЭКТК) эрежелери жана нормаларын сактоо. Калкты алдынала курулуш иштеринин графиги жөнүндө өз убагында кабарлоо. АКН.	ЭиС кызматкерлери ДИАБ СВМСС ЖМБ өкүлдөрү Подрядчы уюмдар
Сезгич топтор: аялдар жана балдар	Сексуалдык эксплуатация/ зомбулук жана зыян келтирүү (СЭСЗ/SEA/SH) рисктери.	Эмгек ресурстарын башкаруу процедурасынын (ЭРБП/LMP) иштелип чыгышы жана сакталышы менен жана Нааразылыктарды кайра кароо механизми (АКН) менен коштолгон, анонимдүү жана коопсуз кайрылуу механизмдери түзүлгөн, Жөнөтүү кодекси менен жөнгө салынат.	ЭиС кызматкерлери ДИАБ СВМСС ЖМБ өкүлдөрү Подрядчы уюмдар

6. МҮДӨӨЛҮҮ ТАРАПТАР МЕНЕН ӨЗ АРА АРАКЕТТӨӨ ПРОГРАММАСЫ

СВМСС-тин ДИАБ долбоорго тиешелүү негизги иш-чаралар боюнса коомчулук менен бардык тиешелүү мүдөөлүү тараптар менен кеңешмелер жүргүзөт. Өз кезегинде, СВМСС-тин ДИАБ долбоорду иштеп чыгуу, техникалык-экономикалык негиздеме, техникалык, экологиялык жана социалдык баалоолор жөнүндө маалымат берет жана мүдөөлүү тараптардан жана коомчулуктан долбоор иш-чаралары боюнса пикирлерди суранат. Мындай кеңешмелердин натыйжалары катышуучулар менен макулдашып, документтештирилет. Мүдөөлүү тараптардан алынган пикирлер, пикирлер жана сунуштар ылайыкча эске алынат. Алдынала иш-чаралар 6-жана 7-таблицаларда келтирилген.

6.1. Долбоорду ишке ашыруу механизми

Улуттук суу совету (УСС) – бул суу ресурстарын башкаруу, коргоо жана кызмат көрсөтүү менен алектенген министрликтер, мамлекеттик комитеттер/агенттиктер жана башка администрациялык органдардын (мисалы, жергиликтүү башкаруу органдары), ошондой эле өзалдынча башкаруу органдарынын (мисалы, суу пайдалануучулар ассоциациялары) иш-аракеттерин ыңгайлаштырууну камсыз кылуучу кеңеш берүүчү орган. Бардык мүдөөлүү тараптардын ортосундагы ылайыктуу ыңгайлаштыруу бир нече агенттиктер катышкан суу секторундагы көп компоненттүү долбоорлордун ийгиликтүү болушунун негизги фактору болуп саналат. Катышуучу агенттиктерди колдон жаткан ыңгайлаштыруу механизмдин колдоо жана долбоорду ишке ашыруу агенттиктерин бар болгон институционалдык түзүлүштөрдүн чегинде иштөөгө жандандыруу аркылуу, долбоор Улуттук суу жана жер ресурстары советинин ыңгайлаштыруу ролун бекемдеп, сектордогу ыңгайлаштырууну жакшыртууга салым кошору күтүлүп жатат.

СВМСС суу менен камсыздоо жана санитария жаатындагы айыл жана шаар секторлорун өнүктүрүүгө, анын ичинде саясатты, пландоону жана секторду ыңгайлаштырууга жооптуу. Анын милдеттерине суу менен камсыздоо, санитария жана стодук сууларды тазалоо боюнса аткаруучу агенттиктин жалпы милдеттери, секторду жалпы ыңгайлаштыруу жана өнүгүү саясатын колдоо, өкмөт жана донорлор менен байланыш, бардык сатып алуу иш-чараларына катышуу (мисалы, баалоо комиссиясынын мүчөсү катарында), тармактык иш-чараларды аныктоо жана приоритеттерди белгилөө (инфраструктурага салымдарды жана институционалдык колдоону кошпогондо), улуттук деңгээлдеги уюштуруу-колдоо иш-аракеттерин ыңгайлаштыруу кирет.

Ошондой эле, СВМСС долбоорду ишке ашырууга жалпы жооптуулукты көтөрөт. СРК (Суу менен камсыздоо редакциясы - кыскартылыш так эмес, ошондуктан которулбады) СВМСС-тин ДИАБ аркылуу колдоо алат. ДИАБ каражаттарды жумшоо, каржы башкаруу, сатып алуу, экологиялык/социалдык стандарттар, ошондой эле мониторинг жана баалоо сыяктуу ишеним кызматын аткарууга тапшырылган. Социалдык-экологиялык коопсуздук чаралары "Дүйнөлүк банк"-тин экологиялык жана социалдык саясатынын талаптарына ылайык ишке ашырылып, ал Каржылоо келишиминде белгиленет. СВМСС-тин ДИАБ сатып алуу планын иштейт жана СРК атынан каражаттардын агымдарын башкарат.

Суунун сапатын мониторингдөө компоненти Жаратылыш ресурстар, экология жана техникалык көзөмөл министрлиги (ЖРЭТКМ) менен тыгыз кызматташмада ишке ашырылат. ЖРЭТКМ айлана-чөйрөнү коргоо жана климаттын өзгөрүшү боюнса саясатты иштеп чыгуу, жөнгө салуу жана көзөмөлдөө милдеттерине ээ жана Улуттук суу советинин секретариаты болуп калды. ЖРЭТКМдин Айлана-чөйрөнү мониторингдөө

башкармалыгы (АМБ/DEM) айлана-чөйрөнү мониторингдөө саясатын, анын ичинде үстүңкү суулардын жана топурактын сапатын ишке ашырууга жооптуу. Ички суунун сапатын текшерүү жана сертификациялоо боюнса, бул Башкармалыктын өз мандатын аткаруу үчүн керектөөлөрүн аныктоо максатында керектөөлөрдү баалоо жүргүзүлөт.

6-таблица. Долбоордун башка мүдөөлүү тараптарын кабарлоо/катыштыруу боюнса негизги иш-чаралар.

Темасы	Ыкмасы	Графиги	Жооптуулар
Долбоордун экологиялык жана социалдык таасири.	Коомдук кеңешмелер/угуулар. СВМССтин веб-сайтында маалыматты ачуу. СВМСС ДИАБтун социалдык медиа каналдары. Айылдык жыйындарды өткөрүү. WhatsApp мессенджери – смартфон аркылуу тез билдирүү алмашуу жана үн байланышы. АКН.	Долбоорлорду даярдоо жана ишке ашыруу графигине ылайык	СВМСС ДИАБ АӨ (айыл окмоту)
Долбоорду ишке ашыруу механизмдери жөнүндө маалымат.	Маалыматтык жолугушуулар. Долбоордун маалыматтык продуктулары менен маалыматтык стенддер. СВМССтин веб-сайтында маалыматты ачуу. СВМСС ДИАБтун социалдык медиа каналдары. АКН.	Долбоорду ишке ашыруунун башында, андан соң долбоорлорду даярдоо жана ишке ашыруу графигине ылайык.	СВМСС ДИАБ АӨ (айыл окмоту)
Нааразылыктар, кайрылуулар, сунуштар, пикирлерди эске алуу.	АКН.	Үзгүлтүксүз	СВМСС ДИАБ АӨ (айыл окмоту) СМККМИ
Долбоордон таасирленүүчү калк топторунун жөндөмдүүлүгүн жогорулатуу.	Иштелип чыккан маалыматтык-билим берүү иш-чараларынын планы жана программасына ылайык.	Маалыматтык-билим берүү иш-чараларынын Программасына ылайык үзгүлтүксүз график боюнча.	СВМСС ДИАБ
Долбоорлорду талкуулоо.	Маалыматтык жолугушуулар/кеңешмелер. СВМССтин веб-сайты. СВМСС ДИАБтун социалдык медиа	Долбоорлорду даярдоо жана ишке ашыруу графигине ылайык.	СВМСС ДИАБ АӨ СМККМИ

	каналдары. Маалыматты ачуу.		
Үзгүлтүксүз мониторинг. Аралык баалоо. Жыйынтыктоочу баалоо.	Долбоордон пайда алуучулардын / долбоордон таасирленгендердин канааттандырылгандыгы боюнча сурамжылоо.	Үзгүлтүксүз, ишке ашыруунун ортосунда жана жыйынтыктоочу баалоо.	СВМСС ДИАБ Баалоо консультанты.
Долбоорду ишке ашыруу процесси жөнүндө жалпы маалыматтуулук.	БАК үчүн басма сөө турлары. СВМСС ДИАБтун социалдык медиа каналдары жана веб-сайты. Отчеттор.	Долбоорду ишке ашыруунун бардык мезгилинде үзгүлтүксүз.	СВМСС ДИАБ

7-таблица. Башка тийишелүү тараптар менен өзара аракеттенүү боюнча пландаштырылган иш-чаралар

Жооптуулук	Тийишелүү тараптар	Максат	Өзара аракеттенүү ыкмалары	Өзара аракеттенүү каналдары	Жолугушуу жайы	Жыштыгы
Дүйнөлүк банк (ДБ)	МК КР, СРК, ИЖСККЖСАӨММ, ДИАБ	Долбоорду ишке ашыруунун жүрүшүн ар дайым көзөмөлдөө жана долбоорго техникалык колдоо көрсөтүү.	Техникалык миссиялар, Эскертмелер (Memorandum).	Электрондук почта, Долбоорду ишке ашырууну колдоо жана көзөмөлдөө миссиялары.	Виртуалдык жол менен, долбоорлордун жайгашкан жерине баруу, видео конференция.	Жарым жылдык жүрүш боюнча отчеттор, Жарым жылдык ЭСМП ишке ашыруу отчеттору, Жарым жылдык миссиялар, Долбоорлордун жайгашкан жерине үзгүлтүксүз көзөмөлдүк баруулар.
Карт-төмөнкү кыргыз Республикасынын Каржы министрлиги	МЭК, СРК, ИЖСККЖСАӨММ, ДБ	Маалымат алмашуу, карап чыгуу, чечим чыгаруу жана колдоо сурануу, КР өкмөтүнө каржылык кепилдик жөнүндө маалыматтоо.	Долбоордун жүрүшү, бюджет жана каржылоо. Расмий сурамдар жана каттар.	Расмий ички жана сырткы байланыш, расмий каттар жана почта аркылуу	Сапарлар, расмий жолугушуулар.	Үзгүлтүксүз.

				жазылган сурамдар.		
Улуттук суу совети	СРК, ИЖСККЖСАӨММ	Бир нече агентстволор катышкан суу чөйрөсүнүн көп комоненттүү долбоорлорунда бардык тийишелүү тараптардын ортосундагы координация ийгиликтүү натыйжа үчүн чечүүчү фактор.	Жолугушуулар, Расмий билдирүүлөр.	Протоколдор, сунуштар.	Расмий жолугушуулар.	Зарылдыгына жараша.
СРК, ИЖСККЖСАӨММ	МК, ДБ, ИЖСККЖСАӨММ , ДИАБ	Долбоорду ишке ашыруу. Курулуш подряддук уюмдарына техникалык көзөмөлдөө. Социалдык- экологиялык көзөмөлдөө.	Сатып алуу иштери. ДСМ, СЭО, ЖОЖСЧБП иштерин иштеп чыгуу боюнча кеңешме уюмдардын ишин координациялоо. Коомчулук менен кеңешүүлөрдү жүргүзүү. (Под)подряддык уюмдардын ишин көзөмөлдөө. Подряддык уюмдар тарабынан берилген ЖОЖСЧБП ишке ашыруу боюнча айлык отчётторду жыйынтыктоо. Жарым жылдык отчётторду даярдоо жана ДБга тапшыруу.	Расмий ички жана сырткы байланыш, расмий каттар жана почта аркылуу жазылган сурамдар. Электрондук почта жана башка каналдар.	Долбоорду ишке ашыруу объектилеринин курулуш аянтчалары, ДИАБ кеңсеси, АӨ/СМККМИ кеңселери.	Жарым жыл сайын.

ДИАБ	Бардык тийишелүү тараптар, анын ичинде пайда алуучулар жана ДТДБЖ. Башка тийишелүү тараптар.	Долбоордун компоненттерин натыйжалуу киргизүү. ДТДБЖ менен өз ара аракеттенүүнү жогорулатуу, долбоордун экологиялык жана социалдык аспектери жөнүндө маалыматтарды ачыкко чыгаруу, долбоордун жетишкендиктери боюнча пикирлерди алуу.	Баспыс конференциялар, семинарлар, долбоордун бардык тийишелүү тараптары менен жеке жолугушуулар, БАК / социалдык тармактар, маалымат тактасы, тийишелүү тараптар / пайда алуучулар / долбоор тарабынан тийгизилген жактардын пикири / өзгөчөлүктөрүн изилдөө, байланыш материалдары. Коомдук кеңешүүлөр жана арыздарды кароо (АКН).	Расмий ички жана сырткы байланыш, расмий каттар жана почта аркылуу жазылман сурамдар. Электрондук почта жана башка каналдар.	Долбоорлорду ишке ашыруунун курулуш аянтчалары, ДИАБ кеңсеси, СМККМИ кеңселери.	Үзгүлтүксүз.
Долбоор тарабынан тийгизилген тараптар	ДИАБ, АӨ, СМККМИ	Долбоорду ишке ашырууга катышуу, анын ичинде долбоорлорду иштеп чыгуу, конкреттүү объектилер үчүн экологиялык жана социалдык баалоо жана экологиялык жана социалдык таасирлерди жоюу чаралары.	Өтүнүч/арыздар, сунуштар/рекомендациялар.	Кері байланыш каналдары: телефон, электрондук почта, вебсайт жана кеңештин жооптуу кызматкери, АКН, коомдук кеңешүүлөр.	Долбоор объектилери, АӨ, СМККМИ, ДИАБ.	Долбоорду ишке ашыруунун бардык мезгилинде.

6.2. Тийишелүү тараптар менен өзара аракеттенүүдөгү ролдор жана жооптуулуктар

ИЖСККЖСАӨММ нын ДИАБ кызматкерлеринен (башкы инженер, экологиялык жана социалдык маселелер боюнча адистер, мониторинг жана баалоо адиси, фидуциардык маселелер боюнча адистер) турган тийишелүү тараптар менен өзара аракеттенүүнүн негизги тобу тийишелүү тараптар менен баарлашуунун бардык аспектилерине жооптуу болот жана аны жетектейт. Бирок, КТАПде каралган ар түрдүү иш-чараларды ишке ашыруу үчүн, баарлашуу тобу өз иш-аракетин башка негизги тийишелүү тараптар менен, улуттук жана жергиликтүү мамлекеттик мекемелер менен, подрядчы жана субподрядчылар менен, ошондой эле долбоор тарабынан тийгизилген коомдор жана жактар менен тыгыз координациялоосу керек. Бул катышуучулардын/тийишелүү тараптардын ролдору жана милдеттери 8-таблицада көрсөтүлгөн.

8-таблица. КТАПди ишке ашырууда негизги катышуучулардын/тийишелүү тараптардын милдеттери

Аракет кылган тарап	Милдеттер
ИЖСККЖСАӨММ	• Долбоорду ишке ашыруунун жалпы көзөмөлү жана үстөмдүгү; • КРнын Өкмөтүнө караштуу СРКге отчеттуулук.
ДИАБ	• КТАПди пландоо жана ишке киргизүү; • Негизги тийишелүү тараптар менен баарлашуу иш-чаралары; • Арыздарды башкаруу жана чечүү; • Подрядчылардын ЭСМП жана СЭС боюнча иш-аракетин координациялоо / көзөмөлдөө; • Социалдык жана экологиялык көрсөткүчтөр боюнча мониторинг жөнүндө КРнын Өкмөтүнө жана Дүйнөлүк банкка отчет берүү.
(Суб)Подряддык уюмдар	• Тийишелүү тараптар менен баарлашууга тиешелүү ар кандай маселелер жөнүндө ДИАБга маалыматтоо; • Курулуш иштеринен келип чыккан арыздарды ДИАБ менен тыгыз кызматташууда жана анын көрсөтмөсү боюнча өткөрүп берүү жана чечүү; • ЖОЖСЧБП даярдоо, жарыялоо жана зарыл болгондо ишке ашыруу; • Жергиликтүү коомдорду шумдук, титирөө, суунун сапаты сыяктуу ар кандай экологиялык мониторинг жөнүндө маалыматтоо; • Маанилүү курулуш иштери жөнүндө жарыялоо.
Мамлекеттик органдар: - Экономика жана соода	• (Долбоордун) КР мыйзамдарына ылайыктуулугун көзөмөлдөө;

Аракет кылган тарап	Милдеттер
министрлиги; - Жаратылыш ресурстары, экология жана техникалык көзөмөл министрлиги; - Жер ресурстары мамлекеттик агенттиги; - Башка тиешелүү мамлекеттик министрликтер жана ведомстволор.	• ЖОЖСЧБП/КСН жана КТАПга ылайык кээ бир иш-чараларды ишке ашырууга катышуу; • Жерди бөлүп алуу процессин ишке ашырууга катышуу; • Анализдер жана СЭО боюнча отчетторду коомчулукка жеткирүү жана алар менен баарлашуу.
Долбоор тарабынан тийгизилген муниципалитеттер жана жергиликтүү коомдор	• КТАПди ишке ашыруу чөйрөсүндөгү жергиликтүү коомдор катышкан иш-чараларды өткөрүүдө ДИАБга жардам көрсөтүү; • Бардык арыздарды ДИАБнын социалдык маселелер боюнча адисине өткөрүп берүү жана жергиликтүү деңгээлдеги арыздарды кароо процессине катышуу; • Жарыяланган СЭО документтерине кирүү мүмкүнчүлүгүн берүү.
Долбоор тарабынан тийгизилген жактар	• Долбоорго кызыкдар болгон же тиешелүү болгон жерде, ДИАБнын мониторинг жана көзөмөлдөө тобунун жолугушууларында жана талкууларында долбоор жөнүндө маселени көтөрүү жана катышуу; • КТАПде (арыздарды кароо механизми бөлүмү) аныкталган АКН колдонулуп, арыз берүү; • Долбоорго тийгизген терс таасирлерди жоюу чараларын аныктоого жардам берүү.

6.3. Тийишелүү тараптар менен өзара аракеттенүү ыкмалары жана каналдары

6.3.1. Коомдук кеңешүүлөр/угуулар

Бул Программаны ишке ашыруунун башталышынын алкагында, ИЖСККЖСАӨММ нын ДИАБ долбоордук аймактарда долбоорду баштатуу боюнча жолугушууларды уюштурат. ИЖСККЖСАӨММ нын ДИАБ кызматкерлеринин экологиялык жана социалдык коопсуздук чаралар тобу Программанын бардык өмүрү боюна долбоордук иш-чаралардын графигине ылайык коомдук жолугушууларды уюштурууга жана өткөрүүгө жардам берет. Өткөрүлгөн иш-чараларды ырастоо максатында, бардык маалымат коомдук жолугушуулардын, угуулардын жана баштапкы чогулуштардын протоколдоруна жазылып, катышуучулардын каттоо листтери жана фотосуроттор кошулат.

“Кыргыз Республикасында суу менен камсыздоо жана санитарияга бардыктын кол жеткириши” долбоорун улуттук жана жергиликтүү деңгээлдеги тийишелүү тараптар

арасында жайылтуу максатында ДИАБ тарабынан төмөнкү иш-чаралар уюштурулуп өткөрүлдү:

1. 2024-жылдын 8-февралында Кыргыз Республикасынын Премьер-министрине караштуу Мамлекеттик архитектура, курулуш жана турмуш-тиричилик кызматы агенттигинин Ички суу менен камсыздоо жалаң суу өткөрүүнү өнүктүрүү башкармалыгынын (ДРПВВО) демилгеси менен КРнын Каржы министрлигинин, КРнын Экономика жана соода министрлигинин, ГААСиЖКХнын жана Дүйнөлүк банкты, Азия өнүктүрүү банкын, ЕБРРди, Швейцариянын КРдагы элчилигинин ж.б. эларалык уюмдардын өкүлдөрү катышкан тегерек стол өткөрүлдү. Тегерек стол учурунда ДРПВВО “Кыргыз Республикасында суу менен камсыздоо жана санитарияга бардыктын кол жеткириши” программасы жөнүндө презентация кылды, ал негизги мамлекеттик органдардын жана эларалык өнөктөштөрдүн өкүлдөрүн чогулткан иш-чаранын негизги окуясына айланды. Талкууланган маселелер Кыргыз Республикасында суу менен камсыздоо жана санитарияга туруктуу жана жалпы жеткиликтүүлүктү камсыз кылуунун негизги багыттары катары көтөрүлдү.

2. 2024-жылдын 19-апрелинде ИЖСККЖСАӨММ нын ДИАБ www.tunuksuu.kg сайтында «Кыргыз Республикасында суу менен камсыздоо жана санитарияга бардыктын кол жеткириши – 1-баскычы» программасынын социалдык жана экологиялык стандарттары боюнча чөмөлө документтердин долбоорлорун тийишелүү тараптарды жана коомчулукту программанын өнүктүрүү максаттары жана бул Программага колдонулуучу Дүйнөлүк банктын социалдык-экологиялык стандарттары жөнүндө маалыматтоо максатында жарыялаган.

3. 2024-жылдын 6-майынан 10-майына чейин ИЖСККЖСАӨММ нын жооптуу өкүлдөрү менен биргелешип республиканын түндүк жана түштүк региондорунда Ысык-Көл, Чүй жана Ош облустарынын 8 райондук мамлекеттик администрацияларынын өкүлдөрү, айыл өкмөттөрүнүн башчылары, айыл кеңештеринин төрагалары, айыл кеңешинин депутаттары, аксакалдар кеңештеринин төрагалары, аялдар жана жаштар, жергиликтүү ички суу менен камсыздоо кызмат көрсөтүүчүлөрүнүн жетекчилери, программанын 1-баскычына киргизилген калк жашаган пункттардын этникалык азчылыктардын өкүлдөрү катышкан коомдук угуулар өткөрүлдү. Коомдук угууларга катышкандардын жалпы саны 167 кишини түздү, анын ичинде 108ү аялдар. Коомдук угуулар учурунда ИЖСККЖСАӨММ нын ДИАБ тобу катышуучуларга «Кыргыз Республикасында суу менен камсыздоо жана санитарияга бардыктын кол жеткириши – 1-баскычы» программасынын алкагында Кыргыз Республикасында ички суу менен камсыздоо жана санитария жөнүндө программанын өнүктүрүү максаттары, ошондой эле Чүй, Ысык-Көл жана Ош облустарында суу менен камсыздоо жана суу өткөрүү системаларын куруу/калыбына келтирүү мезгилиндеги социалдык-экологиялык коопсуздук чаралары жөнүндө презентация кылды. Коомдук угуулардын катышуучулары тарабынан долбоорду ишке ашыруу мөөнөттөрү, калк жашаган пункттарды тандоо процесси, ички суунун сапаты, жекче үй туташтыруулар, көчүп жүрүү учурлары, жер бөлүп берүү, кимдин эсебинен компенсация төлөнөөрү, долбоорлордун ДСМсин даярдоо процесси, курулуш аяктагандан кийин объект кимдин балансына өтөөрү, СВСт ким башкараар ж.б. маселелер көтөрүлдү. ДИАБнын адистери тарабынан тиешелүү жооптор берилди. Өткөрүлгөн коомдук угуулар учурунда берилген негизги суроолор жана жооптордордун тизмеси ушул документке 1-тиркеме «Коомдук угуулардын протоколдору жана сүрөттөр» деген ат менен кошулган.

6.3.2. Коомчулук менен байланыш жана социалдык медиа

ИЖСККЖСАӨММ нын ДИАБ коомчулук менен байланыш адиси долбоордун бардык циклы бою долбоор жөнүндө маалыматты даярдоо жана ИЖСККЖСАӨММ нын ДИАБ вебсайтында жана социалдык тармактарында мамлекеттик жана расмий тилдерде жарыялоо үчүн долбоорго тартылат. Социалдык тармактардын каналдары маалыматтарды жайылтуу үчүн мүмкүн болушунча кеңири колдонулат, анткени социалдык тармактарды (атайынкы Facebook) пайдалануу көрсөткүчтөрү долбоор тарабынан тийгизилген ар кандай жаштардан жана теги-тукумунан келген колдонуучулар арасында жогору.

6.3.3. Байланыш каражаттары

Жазылган маалымат ар кандай маалыматтык материалдардын, анын ичинде брошюралар, листовкалар, плакаттар ж.б. жардамы менен коомчулукка ачык болот. Коомчулук менен байланыш үчүн атайын курал иштелип чыгарылып, басма жана онлайн форматта таратылат. ИЖСККЖСАӨММ нын ДИАБ ошондой эле өз вебсайтын долбоордун негизги жаңылыктары жана экологиялык жана социалдык көрсөткүчтөрү боюнча отчеттор менен орус тилинде үзгүлтүксүз жаңыртып турат. Вебсайтта ошондой эле долбоордун арыздарды кароо механизми жөнүндө маалымат берилет.

6.3.4. Тийишелүү тараптардын жөндөмдүүлүгүн жогорулатуу

Тийишелүү тараптарга ар кандай экологиялык жана социалдык маселелер боюнча, анын ичинде экологиялык жана социалдык башкаруу куралдары, ишке ашыруу, камтылуу/чейреленүү жөнүндөгү маалымат, эмгек маселелери, СЭН/СД тобондору, КТАП, АКН сыяктуу маалыматтык-билим берүү иш-чаралары өткөрүлөт.

6.3.5. Арыздарды кароо механизми

Дүйнөлүк банктын СЭС 10 талабына ылайык, Долбоор үчүн арыздарды кароонун атайын механизми түзүлөт. Жергиликтүү тургундарга арыздарды кароо каналдары жана тартиптери менен таанышууга жардам берүү үчүн атайын байланыш материалдары (АКН брошюралары, плакаттар) даярдалат. АКН боюнча ички үйрөтүү ДИАБ кызматкерлери жана подрядчылар үчүн да өткөрүлөт. Долбоордун веб-сайтында ар кандай тийишелүү тараптын кайтарым байланыш, суроолор, комментарийлер, тынчсыздандар жана арыздарды кантип жөнөтсө болорун жана арыздарды электрондук түрдө берүү мүмкүнчүлүгү жөнүндө так маалымат жайгаштырылат.

6.3.6. Жергиликтүү жана улуттук деңгээлдеги БАК жана интернет-басма сөз өкүлдөрү үчүн басма сөз турлары

Долбоорлордо суу менен камсыздоо системасын куруу жана/же калыбына келтирүү процессинде же аяктагандан кийин, калкка объектилердин натыйжалары жана/же статусу жөнүндө маалыматтоо максатында, БАК жана интернет-басма сөз өкүлдөрү үчүн максаттуу долбоорлорго басма сөз турлары уюштурулат. Ошондой эле, зарылдыгына жараша, суу менен камсыздоо системасынын объектилеринин натыйжалары жана/же статусу менен тааныштыруу жана маалыматтоо максатында, максаттуу долбоорлорго массалык маалымат каражаттарынан же жергиликтүү өзүн-өзү башкаруу органдарынан өзгөчө тийишелүү тараптар үчүн демонстрациялык турлар уюштурулат. Бул иш-чаралар Долбоордун планы жана иш-чаралар графигине ылайык уюштурулуп өткөрүлөт.

6.3.7. Маалымат такталары

Долбоор жөнүндөгү маалымат такталары ар бир максаттуу долбоордо орнотулуп, аларда тийишелүү тараптар менен өзара аракеттенүү, мөөнөттөр, курулуштун жүрүшү жана

иштердин түрлөрү, долбоордун жергиликтүү өкүлүнүн байланыш маалыматтары ж.б. долбоордук маалыматтар жайгаштырылат. Маалымат такталары АӨ/ЖӨАБО жана СМККМИ/АССПАКБ кеңселеринде орнотулуп, алар долбоор тарабынан тийгизилген жактарга жана башка тийишелүү тараптарга оңой жеткиликтүү болот жана алар Долбоор жөнүндө маалыматка, жарандардын кайрылууларын берүү жана кароо механизми менен тааныша алышат. Бул маалымат такталарында (долбоорго) тиешелүү ар кандай социалдык жана экологиялык маселелер боюнча брошюралар жана листовкалар жайгаштырылат.

6.4. Сизгич катмарлардын пикирин эске алуу стратегиясы

Долбоордун алкагында, кедейленген жана сезгич катмарлардын долбоордук иш-аракеттерге катышуу, маалыматка жана долбоордун пайдаларына жетүү, кайтарым байланыш берүү же кайрылуу/арыз берүү үчүн тең мүмкүнчүлүктөргө ээ болушун камсыз кылуу үчүн чаралар көрүлөт. Тандалган долбоорлордогу долбоор өкүлдөрү калктын бардык катмарларынын кеңири камтылышына жардам берет. Долбоор камтыган АӨ жана СМККМИ/АССПАКБдерде максаттуу калк катмарларынын кеңири катышуусун камсыз кылуу үчүн маалыматтык-агартуу иш-чаралары өткөрүлөт. Жогоруда аталган, сезгич катмарларга атайын арналган тийишелүү тараптар менен баарлашуунун бардык ыкмалары ИЖСККЖСАӨММ нын ДИАБ тарабынан зарылдыгына жараша колдонулат.

6.5. Маалыматтарды ачыкка чыгаруу

Долбоордун алкагында, долбоордук документтерди, анын ичинде экологиялык жана социалдык көрсөткүчтөрдү мамлекеттик жана расмий тилдерде жарыялоо үчүн ИЖСККЖСАӨММ нын веб-сайты пайдаланылат. Жогоруда айтылган бөлүмдөрдө тизмеленип өткөн экологиялык жана социалдык мониторинг боюнча бардык келечектеги отчеттор ушул веб-сайте жарыяланат. Долбоор жөнүндөгү маалыматтар (анын ичинде курулуш иштери жөнүндөгү жаңылыктар жана тиешелүү экологиялык жана социалдык маалыматтар) ошондой эле ушул долбоордук веб-сайте жарыяланып турат. Сайте ошондой эле экологиялык жана социалдык отчеттордо же документтерде колдонулуучу терминдер жөнүндө түшүнүктүү колдонмо жайгаштырылат. Бардык маалыматтык брошюралар/листовкалар сайтта жайгаштырылат. Арыздарды электрондук түрдө берүү мүмкүнчүлүгү ошондой эле Долбоордун веб-сайтында жеткиликтүү болот. Команданын жана бардык экологиялык жана социалдык коопсуздук адистеринин байланыш маалыматтары ошондой эле веб-сайте жарыяланат. ДИАБ веб-сайтты үзгүлтүксүз жаңыртып жана кызмат көрсөтүп турат. Долбоор жөнүндө маалыматтарды ачыкка чыгаруунун деталдары 9-таблицада келтирилген.

Таблица 9. Маалыматты ачуу

Маалыматтын түрү	Жоопкерчилик	Мақсаттуу топ	Межили	Байланыш каналы / орду
Жалпы маалымат Долбоор жөнүндөгү жалпы маалымат, анын ичинде компоненттер, жосгорулган иш-чаралар, ЭСП/ESFтин бардык куралдары	ИЖСККЖСАӨММнын ӨДБ	Долбоорго тиешелүү бардык тараптар	Долбоорду даярдоо жана долбоорду ишке киргизүүдөн мурунку мезгилде. Ишке ашыруу жүрүмүндөгү каалаган жаңыртуулар	ИЖСККЖСАӨММ нын веб-сайты, Коомдук консультациялар/угуулар, ИЖСККЖСАӨММ нын веб-сайтында маалыматты ачуу, ИЖСККЖСАӨММ нын ӨДБнин социалдык тармактары, Айылдык жыйындар, WhatsApp мессенджери – смартфон аркылуу тез билдирүү алмашуу жана үн байланыш. АКМ.
Арыздарды кароо механизми (АКМ), АКМ каналдары жана АКМ маалыматтары	ИЖСККЖСАӨММ нын ӨДБ, Катышчу жергиликтүү бийлик органдары/муниципалитеттер	Долбоорго тиешелүү бардык тараптар	Долбоорду ишке ашыруунун бардык мезгилинде	ИЖСККЖСАӨММ нын веб-сайты, Тиешелүү жергиликтүү бийлик органдарынын/муниципалитеттердин веб-сайттары (бар болсо), Тиешелүү АӨ/СМККМИдүн маалымат такталары/кеңселери, ӨДБнин Facebook баракчасы, WhatsApp группалары.
Долбоорду ишке ашыруу боюнча жүрүмдөмө жөнүндө отчеттор	ИЖСККЖСАӨММ нын ӨДБ	Долбоорго тиешелүү бардык тараптар	Жылына эки жолку негизде	ИЖСККЖСАӨММ нын веб-сайты
Экологиялык жана коомдук стандарттарды аткаруунун	ИЖСККЖСАӨММ нын ӨДБ	Долбоорго тиешелүү бардык тараптар	Жылына эки жолку негизде	ИЖСККЖСАӨММ нын веб-сайты

мониторинги боюнча жылына эки жолку отчеттор				
Экологиялык жана коомдук таасирлер жана аларды азайтуу чаралары, анын ичинде ЭТССЖ жана КККС	ИЖСККЖСАӨММ нын ӨДБ, Катышучу жергиликтүү бийлик органдары/муниципалитеттер	Долбоорго тиешелүү бардык тараптар, анын ичинде тиешелүү аймактагы долбоордон пайда алуучу жергиликтүү коомчулуктар / бенефициарлар	ЭТССЖ жана КККС долбоору – курчап турган чөйрөгө жана коомго тийгизген таасирин баалоо өткөрүлгөндө, коомдук консультациялардан мурун. Акыркы ЭТССЖ, КККС – Куб/ДБ тарабынан бекитилгенден кийин, курулуш иштери башталардан мурун.	ИЖСККЖСАӨММ нын веб-сайты, Тиешелүү жергиликтүү бийлик органдарынын/муниципалитеттердин веб-сайттары (бар болсо), Тиешелүү АӨ/СМККМИдүн маалымат такталары/кеңселери, Коомдук консультациялар.
Долбоордун поддолбоорлордогу статусу жөнүндө жаңылыктар блогу	ИЖСККЖСАӨММ нын ӨДБ, Тиешелүү жергиликтүү бийлик органдары/муниципалитеттер	Долбоорго тиешелүү бардык тараптар, Тиешелүү долбоор аймагындагы жергиликтүү коомчулуктар/бенефициарлар	Долбоорду ишке ашыруу планына жана курулуш иштерин баштоу графикасына ылайык	ИЖСККЖСАӨММ нын веб-сайты, Тиешелүү жергиликтүү бийлик органдары/муниципалитеттер, Тиешелүү АӨ/СМККМИдүн маалымат такталары/кеңселери, ӨДБнин Facebook баракчасы.
Долбоор иш-аракеттери жөнүндө маалыматтык бюросюро/листовкалар	ИЖСККЖСАӨММ нын ӨДБ, Катышучу жергиликтүү бийлик органдары/муниципалитеттер	Долбоорго тиешелүү бардык тараптар, Тиешелүү аймактагы поддолбоордон пайда алуучу жергиликтүү коомчулуктар/бенефициарлар	Долбоорду ишке ашыруунун бардык мезгилинде	ИЖСККЖСАӨММ нын веб-сайты, Катышучу жергиликтүү бийлик органдары/муниципалитеттер, Тиешелүү АӨ/СМККМИдүн маалымат такталары/кеңселери.

6.6. Болжолдуу бюджет

Бул мүнөздөмөнү ишке ашыруу үчүн төрт жылдык мезгилге болжолдуу бюджет Таблица 10-да келтирилген. Иш-чаралар Долбоорду башкаруу компонентинин чегинде каржыланат. Төмөндө келтирилген мүнөздөмө иш-чаралары ар кандай экологиялык жана коомдук маселелерди камтыйт, алар башка (под)долбоордук куралдардын/иш-чаралардын бир бөлүгү болушу мүмкүн, ошондуктан алар башка пландарга да киргизилген болушу ыктымал. Бирок, Таблица №10до жакшыраак координациялоо жана мониторинг үчүн ушул документтеги мүнөздөмөнүн бардык иш-чаралары көрсөтүлгөн. ИЖСККЖСАӨММ нын ӨДБ бул планы жылына бир жолу кайра карап, классификацияда же мүнөздөмөдө кандайдыр бир өзгөрүүлөр керекпи же жокпу, аныктайт. Эгерде өзгөрүү керек болсо, план жаңыртылып, жаңы редакциясы Дүйнөлүк банк тарабынан макулдашып, бекитилип, жарыяланат.

Таблица 10. Болжолдуу бюджет (4 жыл)

Мүнөздөмө боюнча иш-чаралар	Саны	Бирдиктин баасы (USD)	Мезгили / жыл	Жалпы баасы (USD)	Эскертүүлөр
ӨДБнын коомдук менен байланыш боюнча адиси	1	1000	4	48 000	Айлык эмгек акы
Кызматкерлердин командировка чыгымдары (жылдык баасы)	-	3000	4	12 000	
Ар бир максаттуу калк жашаган жердеги маалымат такталары	80	120	1	9 600	
Аймактарда долбоорду ишке киргизүү жыйындары	3	2500	1	7 500	Поместенен жалдоо, тамак-аш, басма материалдары
Коомчулук менен жолугушуулар	50	100	4	20 000	
Маалымат материалдары (брошюралар, плакаттар, ЖБ материалдары, дизайнды кошо)	-	-	-	25 000	10 ар түрдүү тема: коомдун ден-соолугу/коопсуздугу, курчап турган чөйрө, жер бөлүп алуу ж.б.
БАҚ жана интернет-басылмалар үчүн долбоор жөнүндө басма турлар	7	1,000	2	14 000	
ӨДБнын тиешелүү кызматкери жана подрядчик/консультант үчүн окутуу	5	1000	2	10 000	

АКМ боюнча иш-чаралар:					
Маалымат материалдары (АКМ боюнча брошюралар)	100 000	0.5	1	50 000	
Долбоор кызматкери жана подрядчик үчүн АКМ боюнча ички окутуу	1	1000	4	4 000	
Курчап турган чөйрө факторлорун лабораториялык өлчөө	1	4000	4	16 000	
Бардыгы:				216 100	

7. АРЫЗДАРДЫ КАРОО МЕХАНИЗМИ (АКМ)

Дүйнөлүк банктын СЭС №10 талаптарына ылайык, ИЖСККЖСАӨММ нын ӨДБ ушул долбоорду ишке ашыруу процессинде компоненттердин тиешелүү иш-чараларынын чегинде арыздарды берүү жана кароо боюнча өзүнүн жүргүзүлүп жаткан механизмдин колдонот. АКМ ушул долбоорду ишке ашыруунун натыйжасында келип чыгышы мүмкүн болгон арыздарды кабыл алуу, кароо жана чечүү процессин иреттөөгө мүмкүндүк берет. АКМ процесси төмөндөгүлөрдү камсыз кылуу үчүн зарыл: түздөн-түз жана кыйыр пайда алуучулар, тиешелүү тараптар жана долбоордун кызматкерлери долбоорду ишке ашыруунун бардык этаптарында мүмкүндүккө ээ болушу керек:

- Долбоор жөнүндө маалыматка жетүүгө;
- Долбоор иш-чараларын жакшыртуу үчүн долбоордун иш-аракетинин бардык этаптарында өзүнүн билдирүүлөрүн берүүгө;
- Долбоор иш-чараларын ишке ашыруу процессинде шайкештикти жана ачык-айкындыкты жогорулатууга;
- Суроолорду / көйгөйлөрдү өз убагында, мүмкүн болушунча каражат сарптабастан жана аларды өз убагында чечүү кепилдиги менен жоюуга.

Долбоорду ишке ашырууга түздөн-түз байланыштуу жарандардын кайрылуулары каралат. Кайрылуулар же арыздар жеке же топтуку болушу мүмкүн. Бул механизм анонимдүү арыздарды берүүгө жана кароого да мүмкүндүк берет. Кыргыз Республикасынын 2007-жылдын 4-майындагы №67 «Жарандардын кайрылууларын кароо тартиби жөнүндө» Мыйзамына ылайык, жарандар/поддолбоорлордун тургундары аны ишке ашыруунун бардык этаптарында долбоорду ишке ашыруу чөйрөсүнө тиешелүү маселелер боюнча каалаган кайрылууларды жөнөтө алышат. Бул АКМ бүткүл долбоор үчүн колдонулат, бирок негизги көңүл суу жана канализация системасын куруу жана/же жөнөкөйлөштүрүү компонентине бурулат, анткени долбоор иш-меринин түздөн-түз терс таасири тандалган аймактарда жана долбоор аракет эткен аймакта жашаган тургундар/калк тарабынан сезилип, курулуш жана/же ичимдик суу менен камсыздоо жана канализация системасын жөнөкөйлөштүрүү убагында коомдук, экологиялык жана башка мүнөздөгү суроолор келип чыгышы мүмкүн.

7.1. АКМдын негизги милдеттери

- Долбоордун иш-мерине тиешелүү коомдук, экологиялык жана башка кандайдыр бир маселелерге байланыштуу келген арыздарды же кайрылууларды каттоо, текшерүү, кароо, көзөмөлдөө жана жооп берүү;

- Долбоор үчүн да, долбоор тарабынан тийгизилген таасирге дуушар болгондор үчүн да канааттандыраак өз ара макулдашылган чечимдерге келип, кабыл алуучу тарап менен кеңешип, ар кандай арыздарды жергиликтүү шартта чечүү;
- Жергиликтүү деңгээлде өнүгүү процессин шайкештикти сактап, ошондой эле долбоор тарабынан тийгизилген таасирге дуушар болгондорго карата жоопкерчиликти белгилөө менен колдоо;
- Тескери байланышты түзүү;
- Салттуу түрдө четке кагылган жеке жана/же топторго өз пикирин билдирүү мүмкүнчүлүгүн берүү.

7.2. Арыздарды кароо жана чечүү процесси

Долбоорду ишке ашыруу мезгилинде таасирине дуушар болгон жарандардын арыздарын / кайрылууларын кароо механизми жана коомдук жана экологиялык коопсуздук чаралары жана гендердик маселелер боюнча тиешелүү жоопторду берүү төмөнкү үч деңгээлде, башкача айтканда бардык деңгээлдерде кайрылууларды кароо боюнча Комиссиялар түзүлүшү менен ишке ашырылат:

Маанилүү белгилей кетчү нерсе, ИЖСККЖСАӨММ нын ӨДБ жүргүзүлүп жаткан долбоорду ишке ашыруу мезгилинде коомду мобилизациялоо процессинде колдонулуучу ыкманы киргизет, ал айыл өкмөтүнүн, айыл кеңешинин, аксакалдар кеңешинин, аялдар кеңешинин, жаштар кеңешинин, калктын салттуу түрдө четке кагылган катмарынын, этникалык азчылыктардын, кичине же майда коомдордун, ошондой эле айылдын тиешелүү тургундарынын өкүлдөрүнөн турган айылдык суу комитетин (АСК) түзүү жолу менен ишке ашырылат. АСКны түзүүнүн жана аны менен өз ара аракеттенишүүнүн негизги максаты, айылдын суу менен камсыздоо жана санитария маселелерин чечүү процессине айыл тургундарын кеңири кошууга долбоорго жардам берүү, ошондой эле төмөндөгүлөрдө:

- СВСтти куруу/жөнөкөйлөштүрүү жана коомдук мекемелердин санитариялык объектилерин заманбапташтыруу боюнча долбоорду ишке ашыруунун жүрүмү жөнүндө айыл тургундарына ишенимдүү маалыматты таратуу;
- Долбоор иш-чараларын ишке ашыруу процессинде шайкештикти жана ачык-айкындыкты жогорулатууга жардам берүү;
- Суу менен камсыздоо системасын башкаруу жана калкты коопсуз ичимдик суу менен камсыздоо боюнча айыл өкмөтү жана АССПАКБ/СМККМИ иш-меринин биргелешкен мониторингин жүргүзүү.

Поддолбоор деңгээлинде коомдук айылдык суу комитетин түзүү айылдын киришүү жыйынында жүргүзүлөт, мында айыл калкына долбоор жөнүндө маалымат берилет, АСКнын курамы ыктастырылып, АСК жөнүндөгү жобо кабыл алынып, баары бирге айылдын жалпы киришүү жыйынынын протоколу менен бекитилет. АСКнын биринчи жыйынында төрага, катчы жана поддолбоордо АКМды илгеритүүгө жооптуу адам шайланат. Маалымат АСКнын биринчи жыйынынын протоколунда катталынат.

Долбоор тарабынан ЖМББ, АК, СМККМИ, айылдын активдери, жергиликтүк БКК жана коомдук уюмдардын өкүлдөрү үчүн долбоорду ишке ашыруу механизми боюнча окутуу жүргүзүлөт. Окутуу убагында, поддолбоордо долбоорду ишке ашыруунун жүрүмү жөнүндө ишенимдүү жана өз убагындагы маалымат менен камсыз кылуу, ошондой эле айыл тургундарынын кайрылууларына/арыздарына өз убагында жана тез жооп берүү максатында,

айылдын көчөлөрү жана/же кварталдары боюнча активдүү жана тиешелүү тургундардан турган суу менен камсыздоо боюнча кыймылдуу топтор түзүлөт. Топтордун саны калктын санына, айылдын географиялык жайгашуусуна жараша болот. Бул кыймылдуу топтордун мүчөлөрүнүн саны 10дон 25ке чейин өзгөрүлүп, алар WhatsApp группалары аркылуу виртуалдык түрдө бириктирилет. Бул топтордун лидерлери АСКнын мүчөлөрү болуп саналат. Поддолбоордо суу менен камсыздоо системасынын курулуш-монтаждоо иштери убагында, белгилүү бир учакта/көчөдөгү тургундар кызыккан суроолоруна долбоордун тиешелүү адистеринен түздөн-түз жооп ала алышат, алар ар бир WhatsApp группасына милдеттүү түрдө киришишет. АСКнын жооптуу мүчөсү бардык кайрылууларды/арыздарды жарандардын кайрылууларын каттоо китебинде каттайт. Поддолбоор деңгээлинде АКМ жүргүзүүгө жоопкерчилик ИЖСККЖСАӨММ нын ӨДБ институционалдык өнүгүү боюнча долбоордун талаа кызматкерине жүктөлгөн. Ошондой эле, ИЖСККЖСАӨММ нын ӨДБинде GRM +996 998 544 575 жана +996 707 544 575 номери аркылуу үн жана видео байланышты колдогон мобилдик телефон аркылуу атайын канал уюштурулган. Ошентип, баштапкы этапта АСК Өтүнүч берүүчүнү угат жана ылайыктуу чечимдерди сунуштайт. Эгерде Өтүнүч берүүчү АСКнын чечими менен канааттанбаса, ал жергиликтүү кайрылууларды кароо комиссиясына жазуу түрүндө арыз берет (2-Appendix).

Андан кийин, жарандардын кайрылууларын кароо комиссиясы жергиликтүү деңгээлде айыл өкмөтүнүн деңгээлинде АӨнун буйругу негизинде түзүлөт, анын курамына АӨнун башчысы (Комиссиянын төрагасы), АКнын төрагасы (Комиссиянын төрагасынын орун басары), «Кадастр» мамлекеттик мекемесинин аймактык филиалынын өкүлдөрү, КРнын ЖЧБТТБМнын аймактык башкармалыгы, КРнын ДСМнын БРСОЖМСЭТБ, СМККМИнын директору, поддолбоордун АСК төрагасы, айылдын тургуну жана поддолбоордогу ИЖСККЖСАӨММ нын ӨДБ өкүлү кирет.

Улуттук деңгээлдеги жарандардын кайрылууларын кароо комиссиясына келсек, жүргүзүлүп жаткан долбоордун чегинде ИЖСККЖСАӨММ нын ӨДБ бул Комиссияны 2023-жылдын 09.11.дагы №27/п ИЖСККЖСАӨММ нын СРКдеги буйругу негизинде түзгөн.

Комиссиянын курамы:

- ИЖСККЖСАӨММ нын директору – жарандардын кайрылууларын кароо комиссиясынын төрагасы;
- ИЖСККЖСАӨММ нын ичимдик суу менен камсыздоо жана канализация бөлүмүнүн башчысы – Комиссиянын төрагасынын орун басары;
- Мамлекеттик кызмат жана ЖМББ иштери боюнча мамлекеттик агенттиктин өкүлү;
- Кыргыз Республикасынын Жер ресурстары, экологиясы жана техникалык көзөмөл министрлигинин башкармалыгынын өкүлү;
- Кыргыз Республикасынын Ден соолукту сактоо министрлигинин оорулардын алдын алуу жана мамлекеттик санитариялык-эпидемиологиялык көзөмөл башкармалыгынын өкүлү;
- ИЖСККЖСАӨММ нын ӨДБ директору;
- ӨДБнын курчап турган чөйрөнү коргоо боюнча адиси;
- ӨДБнын коомдук коопсуздук чаралары боюнча адиси.

11-Таблицада жарандардын жана тиешелүү тараптардын кайрылууларын жана арыздарын кароо үчүн деңгээлдер, мөөнөттөр жана жоопкерчилер жөнүндө маалымат келтирилген.

Таблица 11. Арыздарды кароо матрицасы

Кадам	Аракет деңгээли	Процесс	Мөөнөт
1	Долбоордук айылдын Суу комитети (ВКС) деңгээлиндеги чечим.	Баштапкы этапта ВКС Арыздагыны угат жана жарактуу чечимдерди сунуштайт. Эгерде Арыздагы ВКСтин чечиминен канааттанбаса, ал жазмаша түрдө жергиликтүү Арыз-кайрыларды кароо комиссиясына арыз берет.	2-3 иш күнү
2	Айыл өкмөтү деңгээлиндеги чечим.	Арыздагыдан жазмаша кайрылыш алгандан кийин, жергиликтүү деңгээлдеги АО комиссиясы кайрылышты талдоого алып, документтер пакетин даярдайт. Комиссия мүчөлөрүнүн көпчүлүгүнүн чечими акыркы деп эсептелет жана акыркы протокол кол коюлат. Чечим 14 иш күнү ичинде чыгарылып, комиссиянын чечими жөнүндөгү корутунду менен бирге Арыздагыга жөнөтүлөт. Эгерде Арыздагы Комиссиянын чечиминен канааттанбаса, ал жергиликтүү деңгээлден алынган корутунду жана кошумча документтер менен борбордук деңгээлдеги Комиссияга жазмаша кайрылыш берет.	14 иш күнү
3	Борбордук деңгээлдеги чечим.	Арыздагыдан жазмаша кайрылыш алгандан кийин, борбордук деңгээлдеги Комиссия кайрылышты карап, документтер пакетин даярдайт. Расмий угуу иши Комиссия мүчөлөрү менен макулдашылган күнү өткөрүлөт. Комиссиянын мүчөлөрү Арыздагы менен телефон аркылуу байланышып, фактылардын объективдүү баасын жана алардын ишенимдүүлүгүн текшерүү үчүн зарыл болгон учурда Арыздагынын жамаатына барууну уюштурат. Кайрылыш коюлгандан кийин 14 иш күнү ичинде Комиссия чечим чыгарып, Арыздагыга берилүү үчүн акыркы протокол кол коюлат.	14 иш күнү

Булак: ИЖСККЖСАӨММ

Ар кандай деңгээлдерде ДИАБ ИЖСККЖСАӨММтин коомдук коопсуздук чаралары боюнча адиси ЖКЖК менен түз байланышта болот. Долбоор арыздын негиздүүлүгүн аныктап, арыз берүүчүгө жардам көрсөтүлөрү жөнүндө кабарлайт. Жооп жогоруда матрицада көрсөтүлгөн мөөнөттөр ичинде берилет, ал эми убакыттын ичинде зыян тарткан жак менен жолугушуулар жана талкуулоолор өткөрүлөт. Эгерде арызды чечүү атайын текшерүү (экспертиза) жүргүзүүнү, кошумча материалдарды талап кылууну же башка чараларды кабыл алууну талап кылса, арыздарды кароо мөөнөтү Кыргыз Республикасынын 2007-жылдын 4-майындагы № 67 "Жарандардын өтүнүчтөрүн караштыруу тартиби жөнүндө" Мыйзамына ылайык, мөөнөтү 30 календардык күндөн ашпаган учурларда гана узартылышы мүмкүн. Долбоор ЖКЖКга арызды чечүүнүн бардык этаптарында жардам көрсөтүп, алардын арызы эң жакшы жол менен каралышына көз салат.

Долбоордун АКМи сотко кайрылууга тоскоол болбойт, Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык, ЖКЖК анын арызы каралып жаткан ар кандай этапта сотко кайрылууга укуктуу. Долбоордун чегинде анонимдүү арыздар каралып, алар боюнча тиешелүү чаралар көрүлөт.

Өтүнүчтөрдү/арыздарды каттоо журналы.

Кирген бардык арыздар же өтүнүчтөр жергиликтүү жана улуттук деңгээлдердеги Арыздарды каттоо журналына катталышы керек, ал эми журналдагы маалыматтар электрондук маалыматтар базасында көчүрүлөт. Маалыматтар базасы, жок дегенде, тапшырган күнү, каттоо номуру, маселенин мәниси, жооптуу адам, маселени чечүү мөөнөтү жана жыйынтык жөнүндөгү маалыматтарды өз ичине алууга тийиш. Арыз берүүчү/өтүнүч кылуучу менен анын арызы/өтүнүчү боюнча чыгарылган чечимге канааттанып калганы жөнүндө тейлөө процессин жүргүзүү маанилүү.

Жергиликтүү деңгээлдеги өтүнүчтөр/арыздар боюнча маалыматтар ай сайынкы отчет аркылуу ИЖСККЖСАӨММтин борбордук кеңсесине долбоордогу ИЖСККЖСАӨММтин регионалдык кызматкери тарабынан тапшырылат. АКМди башкарууга жооптуу ИЖСККЖСАӨММтин кызматкери ай сайын АКМ боюнча маалыматтарды ИЖСККЖСАӨММтин 1С ББМСинде каттайт.

Ишке ашырылуучу Долбоордун чегинде ИЖСККЖСАӨММ долбоорду ишке ашыруунун ар кандай этаптарында тургундар/бенефициарлар өтүнүчтөрдү тапшыра алышат:

- WhatsApp группасы – АКМдин төмөнкү номерлерине +996 998 544 575 жана +996 707 544 575 үн жана видео байланыш менен колдоого алынган мобилдик түзмөктөр үчүн тез тексттик билдирүүлөрдү алмашуу системасы;
- Жергиликтүү жумушчу жолугушууларда жана Долбоордун далайыз адистери тарабынан кабыл алынган оозеки же жазмакы өтүнүчтөр;
- ИЖСККЖСАӨММтин кабыл алуу бөлүмүнө өзү тапшырылган кирген жазмалар;
- Электрондук почта аркылуу кирген жазмалар: PIU@tunuksuu.kg
- Почта аркылуу: г. Бишкек, көч. Байтик Баатыра 34.
- Телефон аркылуу: 0312 54-45-75.

7.3. Атайын арыздар менен иш жүргүзүү

Дүйнөлүк банктын талаптарына ылайык, Дүйнөлүк банк тарабынан каржыланган бардык долбоорлордо сакталышы керек болгон сексуалдык эксплуатация жана зомбулук/сексуалдык зордук-зомбулуктун алдын алуу боюнча стандарттарды эске алуу менен, бул стандарттар менен милдеттер ылайыктуу сакталышы керек, алардын негизинде СЭЗ/СЗЗдын алдын алуу жана ошолордун кесепетин жумшартуу боюнча маалымдуулукту

жогорулатуу үчүн чаралар көрүлөт. Долбоорду ишке ашыруунун бардык этаптарында ИЖСККЖСАӨММтин бардык кызматкерлери жана подрядчык уюмдар СЭЗ/СЗЗ riskтерин көзөмөлдөө жана алдын алуу принциптери жөнүндө кабардар болушат. АКМ арыз берүү механизминде кирүүнү жана купуялуулукту камсыз кылат жана арыз берүүчүгө мүмкүн болгон кек алуудан коркутпоого мүмкүндүк берет. Бул арыздар кечиктирилбей тергөлөт жана бардык күнөөлүүлөр жоопкерчиликке тартылат. СЭЗ/СЗЗ маселелери белгилүү бир кошумча чараларды кабыл алууну талап кылат:

- ИЖСККЖСАӨММте иштөө үчүн адистерди жана долбоорлордо иштөө үчүн далайыз адистерди ишке орноштурууда гендердик сезимталдык эске алынат.
- Коопсуздук чаралары боюнча адистер СЭЗ/СЗЗ маселелери жөнүндө кабардар болушат.
- Кызматкерлерди окутууда социо-маданий өзгөчөлүктөр менен зордук-зомбулуксуз байланышуу ыкмаларына кошумчалай, СЭЗ/СЗЗ дагыгыраак талкууланбайт. Жумушчуларды окутуу СЭЗ/СЗЗ жөнүндө төмөнкү маалыматтарды камтыйт:
 - Улуттук жана эл аралык документтерде аялдарга карата зомбулуктун аныктамасы;
 - Зомбулуктун түрлөрү (физикалык, сексуалдык, экономикалык, эмоционалдык);
 - Юридикалык санкциялар.
- Арыздарды караштыруу механизми жеткиликтүү болот жана жеке маалыматтардын купуялуулугун камсыз кылат.
- Бул механизмди колдонуу жөнүндө аялдарды маалымдоо боюнча маалымдоо иш-чаралары өткөрүлөт. Бул иш-чараларда төмөнкү маалыматтардын түрлөрү берилет:
 - Аялдардын укуктары;
 - Зомбулук жана сексуалдык зордук-зомбулук учурларында өзүн-өзү коргоо. Тезиз жардам телефондору;
 - Алар кайрылыша турган мекемелердин жана уюмдардын байланыш маалыматтары;
 - Арыздарды караштыруу механизми жана купуялуулук саясаты.
- Арыздарды караштыруу механизминин купуялуулук принциби бардык маалыматтык материалдарда кайталанып турат.

Долбоордо рискке салмактуулук менен кесепетти жумшартуу үчүн кошумча чаралар колдонулат. Подрядчык уюм персоналды башкаруу процедураларын, эмгекти коргоо жана техникалык коопсуздук планын, ошондой эле Долбоор тарабынан ишке орноштурулган анын өз кызматкерлерине жана (суб) подрядчыктардын кызматкерлерине колдонулуучу СЭЗ/СЗЗ протоколдорун иштеп чыгууга жооптуу болот. Бул процедуралар менен пландар подрядчыларга курулуш иштерин баштоого уруксат берилээрден мурун ИЖСККЖСАӨММке кароо жана бекитүү үчүн тапшырылат. Бардык подрядчылар келишим боюнча, балдар жана мажбурлап эмгекти пайдаланууга каршы милдеттенме алышышат, СЭЗ/СЗЗ кесепеттери боюнча чараларды кабылышышат, ал эми подрядчыларды көзөмөлдөөгө жооптуу ИЖСККЖСАӨММтин кызматкерлери мажбурлап эмгекти жок дегенде жана СЭЗ/СЗЗ учурларын көзөмөлдөп, билдиришет. АКМ тарабынан кабыл алынган бардык жеке маалыматтар жана арыздар, эгерде Арыз берүүчү өз жеке маалыматын ачыктоого макулдук бербесе, купуялуулук менен каралышат. Атайында, коомдордон келген СЭЗ/СЗЗге байланышкан сезгич маселелер жана арыздардын купуялуулугу сакталат.

7.4. ДБнын Арыздарды караштыруу кызматы (АКК)

Дүйнөлүк банк тарабынан колдоого алынган долбоор аларга терс таасир тийгизип жатат деп эсептеген коомдор жана жеке жактар Дүйнөлүк банкка төмөнкү Арыздарды караштыруу кызматы (АКК) аркылуу түз кайрылыша алышат.

Арыза кыргыз, орус же англис тилдеринде берилиши мүмкүн, бирок англис тилинде эмес тилде берилген арыздарга кошумча убакыт талап кылынат. ДБнын АККсына арыздарды төмөнкү каналдар аркылуу тапшырууга болот:

- Электрондук почта аркылуу: grievances@worldbank.org
- Факс аркылуу: +1.202.614.7313
- Почта аркылуу: The World Bank, Grievance Redress Service, MSN MC10-1018, 1818 H Street Northwest, Washington, DC 20433, USA
- Кыргыз Республикасындагы Дүйнөлүк банктын Бишкектеги кеңсесине: 720011, Кыргыз Республикасы, Бишкек шаары, Хайатт Реженс Бишкек, Ю.Абрахманова көч. 191, bishkek@worldbank.org, телефон: +996 312 625262

Арызада Банк тарабынан колдоого алынган долбоордун себеп көрсөтүлгөн же көрсөтүлбөгөн терс таасири так көрсөтүлүшү керек. Арызада, мүмкүн болгон учурда, колдонулган документтер менен кат алышуулар менен далилденүүсү керек. Арыз берүүчү ошондой эле арызды кароонун каалаган натыйжасын көрсөтө алат. Арызада арыз берүүчүнүн же анын ыктыярдуу өкүлүнүн Ф.А.А. жана байланыш маалыматтары көрсөтүлүшү керек. АКК аркылуу берилген арыздар Долбоорго байланыштуу маселелерди тез чечүү үчүн мүмкүн болгон кыска мөөнөттө каралат.

Конгуроо, долбоордун таасирине дуушар болгон коомдор жана жеке жактар Дүйнөлүк банкка карата көз карандысыз инспекциялык комиссияга да арыздана алышат, ал эми комиссия Дүйнөлүк банктын өз саясаты жана процедураларын бузганы үчүн зыян келтирилгенби же келтирилиши мүмкүнбү дегенди аныктайт. Арыздар Дүйнөлүк банкка маселэ жеткирилгенден жана банктын башкармалык жооп бергенден кийин, каалаган убакытта Инспекциялык комиссияга берилиши мүмкүн. Дүйнөлүк банктын Инспекциялык комиссиясына кантип арыз берүү жөнүндө маалымат алуу үчүн www.inspectionpanel.org сайты кириңиз.

8. КӨЗӨМӨЛДӨӨ ЖАНА ОТЧЕТТОО

Өз катышуучу тараптардын (ӨКТ) процессин көзөмөлдөө жана баалоо ИЖСККЖСАӨММтин аныкталган маселелерге жооп берүүсү жана аракеттердин графигин жана мүнөзүн өзгөртүп, аларды натыйжалуураак кылуу үчүн өтө маанилүү деп эсептелет. Төмөнкү мүнөздөмөлөр/милдеттенмелер/чараларды аткаруу ийгиликтүү катышууга жетишүүгө жардам берет:

- Милдетти аткаруу үчүн жетиштүү ресурстар;
- Өз катышуучу тараптар менен байланышуунун камтылуучулугу (негизги топторду кошуу);
- Өз катышуучу тараптардын катышуусун колдоо;
- Так аныкталган жондор;
- Бардык иш-аракеттердеги ачыктык.

Өз катышуучу тараптар менен байланышуу процессин көзөмөлдөө бул процессун натыйжалуулугун баалоого мүмкүндүк берет. Айрыкча, ӨКТСнын максаттарын, ошондой эле конкреттүү аракеттер менен мөөнөттөрдү чагылдырган негизги көрсөткүчтөрдү аныктоо менен, аткарылган процессун көзөмөлдөө жана баалоо болот.

Убакыттын жагынан эки бөлүнүп турган, бирок бири-бири менен байланышкан төмөнкү көзөмөлдөө иш-чаралары ишке ашырылат:

- Иш-чараларды аткаруу убагында: кыска мөөнөттүү көзөмөлдөө, милдеттин убагында жөндөөлөрдү / жакшыртууларды киргизүүгө мүмкүндүк берет; жана
- Долбоордун бардык иш-чаралары аяктагандан кийин: Долбоордун аягында натыйжаларды кайра кароо жүргүзүлүп, ишке ашырылган ӨКТСнын натыйжалуулугу бааланат.

8.2. Өз катышуучу тараптар менен байланышуу иш-чаралары боюнча отчеттоо

Өз катышуучу тараптар менен байланышуу ДБнын саясатына жана КР мыйзамдарынын Долбоорду ишке ашыруу жөнүндүү бардык тиешелүү тараптарды Долбоор башталардан мурун кабарландыруу талабына ылайык жүргүзүлөт. Андан кийин, ИЖСККЖСАӨММтин коомдук кеңештери бардык тиешелүү тараптарды тартуу менен бардык тандалган (астыңкы) долбоорлордо өткөрүлөт. Зарыл болгон учурда, Долбоорду ишке ашыруу убагында, жергиликтүү деңгээлде ӨКТ менен кошумча жолугушуулар/кеңештер өткөрүлөт. Мындан тышкары, байланышуу тобу, айлана-чөйрө жана коомдук маселелер боюнча адистер менен биргеликте, бул мезгилдер ичинде ӨКТден алынган тескөө кайтарымынын деңгээлине жараша, байланышуу сессияларынын ортосундагы натыйжалуулукту талдоо жана баалоо мүмкүнчүлүгүнө ээ болот.

Натыйжалуулук баалоо ӨКТСда көрсөтүлгөн байланышуу иш-чаралары жана натыйжалары кандай даражада аткарылганына жараша бааланат. Натыйжалуулукту баалоо төмөнкүлөрдү эске алат:

- Жайылтылган материалдар: түрлөрү, жыштыгы жана жайгашкан жери;
- Расмий байланышуу иш-чараларынын жергиликтүү жери жана убагы, катышуу деңгээли, анын ичинде өзгөчө топтор;
- Коомдук же расмий жыйындарга катышкан адамдардын саны;
- Белгилүү маселелер боюнча алынган комментарийлердин саны, катышуучу тараптын түрү жана берилген тескөө кайтарымынын деталдары;
- Долбоор тобу менен почта, телефон жана байланыштын башка каражаттары аркылуу жолугушкан катышуучу тараптардын саны жана түрү;
- Жыйындардын протоколдору, катышуу журналдары жана фото далилдер;
- Мамлекеттик органдар, коомдук лидерлер жана башка тараптар тарабынан алынган жана долбоорго өткөрүлгөн комментарийлер;
- Тескөө кайтарымдарынын жана/же арыздардын саны жана түрлөрү, аларды чечүүнүн мүнөзү жана мөөнөттөрү, тескөө кайтарымдары жана комментарийлер кандай даражада эске алынып, кемчиликтерди жоюу боюнча чараларды ишке ашырууга алып келгени.

ИЖСККЖСАӨММ тарабынан Долбоорду ишке ашыруу этабында жүргүзүлгөн айлана-чөйрө жана коомдук иш-чаралар боюнча отчеттоо АБААЧ жана АКОТнын талаптарына ылайык жүргүзүлөт.

8.3. ИЖСККЖСАӨММтин жарым жылдык жана жылдык отчеттору

Долбоорду ишке ашыруу жана куруу этабында, айлана-чөйрө жана коомдук коопсуздук чаралары боюнча тобу ИЖСККЖСАӨММтин Долбоор башкармасы үчүн айлана-чөйрө жана коомдук чаралардын натыйжалуулугу боюнча кыска айлык отчетторду даярдайт, алар ӨКТ менен байланышуу планынын ишке ашырылышы боюнча жаңыланган маалыматтарды камтыйт. Айлык отчеттор жарым жылдык отчетторду түзүү үчүн колдонулат, ал эми жылдык отчеттор ИЖСККЖСАӨММтин башкармалыгы тарабынан

каралып чыгат. Жарым жылдык жана жылдык отчеттор ИЖСККЖСАӨММтин веб-сайтында жарыяланат.

8.4. Дүйнөлүк банк үчүн айлана-чөйрө жана коомдук коопсуздук чараларын сактоо боюнча жарым жылдык отчеттор

Айлана-чөйрө жана коомдук стандарттар боюнча жарым жылдык отчеттор Долбоорду ишке ашыруу мезгили ичинде даярдалып, Дүйнөлүк банкка тапшырылат. Бул отчетторго ӨКТ менен байланышуу бөлүмү кошулуп, ал ӨКТ менен байланышуу планынын ишке ашырылышы боюнча жаңыланган маалыматтарды камтыйт.

БЕЙРАСМИЙ КОТОРМО

9. ТИРКЕМЕЛЕР

1-тиркеме. Коомдук угуулардын протоколдору жана фотосүрөттөрү (скандалган версиялар).

ПРОТОКОЛ

“Суу менен камсыздоого жана санитарияга универсалдуу жеткиликтүүлүк – 1-фаза”
программасынын алкагында коомдук угуу

Өтүүчү жери жана убактысы: Ысык-Көл облусу, Ак-Суу району, Теплоключенка айылы, райондук мамлекеттик администрациясынын жыйындар залы, 2024-жылдын 6-майы, саат 14:00.

Каттоо баракчасы боюнча катышуучулардын саны: 51 адам, анын ичинен 10 аял.

ПРОТОКОЛ общественного слушания в рамках Программы «Всеобщий доступ к водоснабжению и санитарии – Фаза 1»

Цель: информирование заинтересованных сторон и общественности о целях развития программы «Всеобщий доступ к водоснабжению и санитарии в Кыргызской Республике – Фаза 1» и социально-экологических стандартах Всемирного банка, применяемых к Программе.

Место и время проведения: с. Теплоключенка, актовый зал райгосадминистрации, 06.05.2024 года, в 14:00.

Общественные слушания организованы: Отделом реализации проекта Государственного учреждения по развитию питьевого водоснабжения и водоотведения при Службе водных ресурсов Министерства водных ресурсов, сельского хозяйства и перерабатывающей промышленности Кыргызской Республики совместно с акимом Ак-Суйского района в Иссык-Кульской области.

Участники мероприятия:

- 1) Дорбаев М. К. – первый заместитель акима Ак-Суйского района.
- 2) Муктаров А.К. – Директор Отдела Реализации Проекта (ОРП).
- 3) Батыркапов Р.К. – Представитель ГУРПВВ в Иссык-Кульской области.
- 4) Турдугулова Ж. Н. – специалист ОРП по социальным мерам безопасности.
- 5) Токушев З.М. – специалист ОРП по институциональному развитию.
- 6) главы айыл окмотов, председатели и депутаты айылных кеңешей, сотрудники муниципальных предприятий по водоснабжению и СООПВ и активисты населенных пунктов, включенные в 1-Фазу Программы – список прилагается.

Повестка дня общественного слушания:

- 1) Представление общественности участников общественного слушания – Дорбаев М. К. – первый заместитель акима Ак-Суйского района.
- 2) Выступление директора ОРП ГУРПВВ СВР о целях и задачах Программы «Всеобщий доступ к водоснабжению и санитарии в КР – Фаза 1» – Муктаров А.К., директор ОРП ГУРПВВ.
- 3) Представление общественности презентации рамочных документов по социально-экологическим стандартам Программы «Всеобщий доступ к водоснабжению и санитарии – Фаза 1» – Турдугулова Ж. Н., специалист ОРП по социальным мерам безопасности.
- 4) Вопросы представителей общественности и предоставленные ответы ОРП прилагаются.

Решение:

Участники общественного слушания единогласно поддержали реализацию Программы «Всеобщий доступ к водоснабжению и санитарии в Кыргызской Республике – Фаза 1».

Первый заместитель акима Ак-Суйского района

Дорбаев М. К.

Коомдук угуунун катышуучуларынын сканерленген каттоо баракчаларынын көчүрмөлөрү

Регистрация
участников общественного слушания в рамках Программы

«Всеобщий доступ к водоснабжению и санитарии – Фаза 1»

Район: АК - Суусамал

Область: Чирчик - Жумгал

Дата: 06.05. 2024 г.

№	Ф.И.О. участника	Организация, должность	Подпись
1	Алибаев А.И.	торгоа а/к	
2	Алибаев А.И.	директор АО "АК"	
3	Байрашев?	айыл башы	
4	Маматов И.	тор. ака. ИСКАКБ	
5	Алибаев А.	соопат, бухгалтер	
6	Байрашев А.И.	Директор	
7	Алибаев А.И.	айыл башы	
8	Кенеев Б. З	айыл башы	
9	Алибаев А.И.	Мамат суу аягы	
10	Алибаев А.И.	Мамат суу аягы	
11	Султам У. У	Сара - Жаман айыл башы	
12	Кулматов С.	Сара - Жаман тозу - суу	
13	Алибаев А.	Тазу - суу	
14	Алибаев А.И.	Кодор Ак а/о	
15	Алибаев А.И.	Кодор - Ак а/о	
16	Алибаев А.И.	Кодор Ак а/о	
17	Алибаев А.И.	Кодор - Ак а/о	
18	Алибаев А.И.	Кодор - Ак а/о	
19	Алибаев А.И.	Кодор - Ак а/о	
20	Алибаев А.И.	Кодор - Ак а/о	

№	Ф.И.О. участника	Организация, должность	Подпись
21	Самсудбаев А	депутат	
22	Абдукадиров А.	Капитан пол.	
23	Мусоев Т	майор	
24	Аларелова Б.	Кадровые а/о	
25	Аманжолбеков Т	Айыл Б. Шерар	
26	Асенобаев А	А.С. Косов	
27	Кенешбаев К.	Аракан / а/о зав. орг.	
28	Давлетов Н.	Жиргалан а/о	
29	Кендибаев З. Н.	Кадровые Шерар	
30	Шошиев К. К.	Кадровые а/о	
31	Берашев С. З.	Ан-Булган	
32	Мумарзалов З. А.	Таш-Чу АТК-Булган	
33	Кенесариев С. К.	Шерарман Аманжолбеков	
34	Бараканов С. К.	Хан-Тенгир а/о айыл багш	
35	Умаркулов Б. Т	Хан-Аркан айыл	
36	Каралбаев Р. К.	Таш-Чу	
37	Жармашаева А. С.	Кадровые а/о	
38	Орозбекова Т. А.	Ан-Сун РТ А	
39	Султаматов Б. И.	Кадровые А/О	
40	Абдусеримов С. Т	Кадровые А/О	
41	А. Мамедбаев З. У	Ан-Сун РТ А	
42	Абенибаев Т. И.	Кадровые а/о Багш	
43	Турмушев Т. К.	Араман А/О.	
44	Седенбеков З. З.	Араман А/О	
45	Абдусеримов Д. И.	Араман А/О	

№	Ф.И.О. участника	Организация, должность	Подпись
46	Мусатов Керем	ООО/МТТ/З оператор	Керем
47	Медведев Кудряков	Бог-булук а/б	Медв
48	Тиминский Ф.И.	Курор. Мис а/б	Тиминский
49	Трапезников Валерий	Мамалат	Валерий
50	Женяков Р. Нуров	Ас. Булак а/б	Женяков
51	Автоматов У.И.	А.К. Теракс	Автоматов

Сүрөттөр

программанын алкагында коомдук угуу

"КРда суу менен камсыздоого жана санитарияга жалпы жеткиликтүүлүк – 1-Фаза"
орду: Теплоключенка айылы, раймамадминистрациянын актовый залы

Убактысы: 06.05.2024, саат 14: 00

ПРОТОКОЛ

программанын алкагында коомдук угуу

"Суу менен камсыздоого жана санитарияга жалпы жеткиликтүүлүк-1-Фаза"
Өткөрүү орду жана убактысы: Сокулук айылы, Сокулук району, Чүй облусу,
раймаадминистрациянын имараты саат 10:00, 08.05.2024 ж.
Каттоо баракчасына ылайык катышуучулардын саны: 35 адам, алардын 12си аялдар.

ПРОТОКОЛ

общественного слушания в рамках Программы

«Всеобщий доступ к водоснабжению и санитарии – Фаза 1»

Место и время проведения: с. Сокулук здание Райгосадминистрации в 10:00
08.05.2024 год

Общественные слушания организованы: Отделом реализации проекта Государственного учреждения по развитию питьевого водоснабжения и водоотведения при Службе водных ресурсов Министерства водных ресурсов, сельского хозяйства и перерабатывающей промышленности Кыргызской Республики совместно с главой – акимом Сокулукского района Чуйской области Ташкуловым И.А.

Участники мероприятия:

- 1) Адиев К.А. – заместитель акима Сокулукского района Чуйской области
- 2) Муктаров А.К. – Директор Отдела Реализации Проекта
- 3) Токушев З.М. – специалист по институциональному развитию проекта
- 4) Турдугулова Ж. Н. – специалист по социальным мерам безопасности.
- 5) Аманбаев У.А. – специалист по охране окружающей среды
- 7) глав айыл окмотов, айылдык кенештер и активистов сел – список прилагается

Повестка для общественных слушаний:

- 1) Представление общественности участников общественного слушания -заместитель акима Сокулукского района Чуйской области Адиев К.А
- 2) Выступление директора проекта ОРП - Муктаров А.К
- 3) Представление общественности презентации «Всеобщий доступ к водоснабжению и санитарии – Фаза 1» Аманбаев У.А.- специалист по охране окружающей среды
- 4) Вопросы, предложения и замечания представителей общественности:

Решение:

Участники общественного слушания единогласно поддержали Проект «Всеобщий доступ к водоснабжению и санитарии – Фаза 1»

Заместитель акима Сокулукского района Чуйской области

Адиев К.А.

Коомдук угуунун катышуучуларынын сканерленген каттоо баракчаларынын көчүрмөлөрү

Регистрация
участников общественного слушания в рамках Программы
«Всеобщий доступ к водоснабжению и санитарии – Фаза 1»

Район: Саянск
Область: Республика
Дата: 08.05. 2024 г.

№	Ф.И.О. участника	Организация, должность	Подпись
1	Мамыкина В.И.	Мониторинг	В-
2	Албаков В.С.	Менеджер	В.С.
3	Сайков М.В.	Менеджер	М.В.
4	Самойлов А.М.	Менеджер	А.М.
5	Ахмедов А.И.	Секретарь	А.И.
6	Табеев В.В.	Менеджер	В.В.
7	Батыршина Н.С.	Менеджер	Н.С.
8	Кемелев А.К.	Секретарь	А.К.
9	Ахмедов В.В.	Менеджер	В.В.
10	Табеев В.В.	Менеджер	В.В.
11	Ахмедов В.В.	Менеджер	В.В.
12	Самойлов А.М.	Менеджер	А.М.
13	Табеев В.В.	Менеджер	В.В.

Всего: 13 чел., из них 4 чел.

№	Ф.И.О. участника	Организация, должность	Подпись
1	Чингизов Т.К.	МП. Сокулук	[Подпись]
2	Джумабеков Д.	Дети Басматог.	[Подпись]
3	Осмондасов А.	с.Тавричанка	[Подпись]
4	Марасулосов А.	с.Тавричанка	[Подпись]
5	Алиев Сулейман	с.Тавричанка	[Подпись]
6	Темиров А.П.	с.Тавричанка	[Подпись]
7	Садыков В.Т.	с.Тавричанка	[Подпись]
8	Абдураманов В.И.	с.Тавричанка	[Подпись]
9	Маматов Б.	Джангаль-Парк	[Подпись]
10	Темуров у.Б.	Асфобан	[Подпись]
11	Касимов у.И.	Департамент	[Подпись]
12	Бектасов Т.З.	с.Тавричанка	[Подпись]
13	Анваров А.	с.Тавричанка	[Подпись]
14	Абдураманов А.	с.Тавричанка	[Подпись]
15	Абдураманов А.	с.Тавричанка	[Подпись]

Всего: 15 чел., из них 6 детей.

Сүрөттөр

программанын алкагында коомдук угуу

"КРда суу менен камсыздоого жана санитарияга жалпы жеткиликтүүлүк – 1-Фаза"
орун: Сокулук айылы, раймамадминистрациянын жыйындар залы
Убактысы: 08.05.2024, саат 10: 00

ПРОТОКОЛ

программанын алкагында коомдук угуу

"Суу менен камсыздоого жана санитарияга жалпы жеткиликтүүлүк-1-Фаза"

Өткөрүү орду жана убактысы: Чүй облусу, Панфилов району, Кайыңды айылы, раймамадминистрациянын имараты саат 15:00, 08.05.2024 ж.

Каттоо баракчасына ылайык катышуучулардын саны: 31 адам, анын ичинен 7 аял.

ПРОТОКОЛ

общественного слушания в рамках Программы

«Всеобщий доступ к водоснабжению и санитарии – Фаза 1»

Место и время проведения: с. Кайыңды, малый зал здания райгосадминистрации в 00 08.05.2024 год

Общественные слушания организованы: Отделом реализации проекта Государственного учреждения по развитию питьевого водоснабжения и водоотведения при Службе водных ресурсов Министерства водных ресурсов, сельского хозяйства и перерабатывающей промышленности Кыргызской Республики совместно с первым заместителем главы Панфиловской районной государственной администрации Чуйской области Бейшеневым Ж.Ж.

Участники мероприятия:

- 1) Бейшенев Ж.Ж. – первый зам главы Панфиловской районной государственной администрации Чуйской области
- 2) Муктаров А.К. – Директор Отдела Реализации Проекта
- 3) Токушев З.М. – специалист по институциональному развитию проекта.
- 4) Турдугулова Ж. Н. – специалист по социальным мерам безопасности.
- 5) Аманбаев У.А. – специалист по охране окружающей среды
- 7) глав айыл окмотов, айылных кенештер и активистов сел – список прилагается

Повестка дня общественных слушаний:

- 1) Представление общественности участников общественного слушания – первый заместитель главы Панфиловской районной государственной администрации Чуйской области Бейшенев Ж.Ж.
- 2) Выступление директора проекта ОРП - Муктаров А.К.
Представление общественности презентации «Всеобщий доступ к водоснабжению и санитарии – Фаза 1» Аманбаев У.А. – специалист по охране окружающей среды
- 4) Вопросы, предложения и замечания представителей общественности:

Решение:

Участники общественного слушания единогласно поддержали Проект «Всеобщий доступ к водоснабжению и санитарии – Фаза 1»

Первый заместитель главы
Панфиловской районной государственной
администрации Чуйской области

Ж.Ж. Бейшенев

Коомдук угуунун катышуучуларынын сканерленген каттоо баракчаларынын көчүрмөлөрү

Регистрация
участников общественного слушания в рамках Программы
«Всеобщий доступ к водоснабжению и санитарии – Фаза 1»

Район: Панфилов, г. Каинда

Область: Чуй

Дата: 08.05.2024 г.

[illegible]

Всего: 9 тел, из них 3 мещ.

Дата: 08.05.2024 г.

[illegible]

Всего: 10 чел, из них 3 нем.

**Регистрация
участников общественного слушания в рамках Программы
«Всеобщий доступ к водоснабжению и санитарии – Фаза 1»**

Район: Панфиловский Орто - Каймадинское а/к

Область: Чуйская

Дата: 08.05 2024 г.

№	Ф.И.О. участника	Организация, должность	Подпись
1	Джумагулов Асылбек	депутат а/к с.Букара	-
2	Жумагулов Талант	Мурап с. Букара	
3	Сыдыгалиев Амангелди	Житель с. Букара	
4	Кулатиев Алмаз	Житель с.Букара	
5	Ибрагимова Оксана	Айыл банчы с.Букара	
6	Мырзагелдиев Калыс	Спикер Орто- Каймадинского а/к	
7	Акыбаев Арсен	Депутат а/к Село Тельман	-
8	Дженалиев Мирлан	Житель с. Тельман	
9	Жакыпбеков Нурдин	Житель Село Кум-Арык	
10	Орозалиев Нурлан	Житель с.Кум-Арык	
11	Кошалиев Самыйбек	Депутат а/к с.Кум-Арык	-
12	Осмонов Максат	Депутат а/к с.Кум-Арык	
13	Аманкулов Кумушбек	Житель с.Кум-Арык	-

Всего: 9 чел., из них 1 мещ.

**Регистрация
участников общественного слушания в рамках Программы
«Всеобщий доступ к водоснабжению и санитарии – Фаза I»**

Район: Панфилов *Худайбергалиев*
Область: Чуй
Дата: 08.05.2024 г.

№	Ф.И.О. участника	Организация, должность	Подпись
1	Джагралдиев А.К	Депутат	-
2	Дошалиев М.К.	Депутат	-
3	Данкеев А.Э.	Депутат	-
4	Тубекбаев А.	Депутат	-
5	Ибраимов Б.И.	Депутат	-
6	Ремизова С.Н.	Депутат	-
7	Алыбаева Б.	Депутат	-
8	Абдылдаев Р.Т.	Депутат	<i>Р.Т. Абдылдаев</i>
9	Апбаз у М.	Староста Чорголо	-
10	Малобеков Н.А.	Староста Чолок-Арык	-
11	Токушев И.С. директор ИЧ.		<i>И.С. Токушев</i>
12	Ибраимов Р.Т. глава		<i>Р.Т. Ибраимов</i>

Всего: 3 чел., из них 1 чел.

Сүрөттөр
программанын алкагында коомдук угуу
"КРда суу менен камсыздоого жана санитарияга жалпы жеткиликтүүлүк – 1-Фаза"
орун: Кайыңды айылы, раймамадминистрациянын актовый залы
Убактысы: 08.05.2024, саат 15: 00

ПРОТОКОЛ

программанын алкагында коомдук угуу

"КРда суу менен камсыздоого жана санитарияга жалпы жеткиликтүүлүк-1-Фаза –
Өткөрүү орду жана убактысы: Ош шаары, Ош облусу (облустук деңгээлде),
обламинистрациянын актовый залы, 10.05.2024-ж., саат 10:00.

Каттоо баракчасына ылайык катышуучулардын саны: 65 адам, алардын ичинен 4
аял.

ПРОТОКОЛ

общественного слушания в рамках Программы

«Всеобщий доступ к водоснабжению и санитарии в КР – Фаза 1»

Место и время проведения: г. Ош, актовый зал облминистрации,
10.05.2024 года, в 10:00.

Общественные слушания организованы: Отделом реализации проекта
Государственного учреждения по развитию питьевого водоснабжения и водоотведения
при Службе водных ресурсов Министерства водных ресурсов, сельского хозяйства и
перерабатывающей промышленности Кыргызской Республики совместно с Полномочным
представителем Президента в Ошской области.

Участники мероприятия:

- 1) Ташбаев И.А. - заместитель полномочного представителя Президента КР в Ошской области.
- 2) Муктаров А.К. – Директор Отдела Реализации Проекта.
- 3) Кадыров У.А. – ГУРПВВ, заведующий сектора по южному региону.
- 4) Жусуев К.Ш. – Представитель ГУРПВВ в Ошской области.
- 5) Турдугулова Ж. Н. – специалист по социальным мерам безопасности.
- 6) Токушев З.М. - специалист по институциональному развитию.
- 7) Аскарбеков С.Н. – инженер по инфраструктуре.
- 8) главы райгосадминистраций, айыл окмотов, айылных кенешев и активисты сел – список прилагается.

Повестка дня общественного слушания:

- 1) Представление общественности участников общественного слушания - Ташбаев И.А., заместитель полномочного представителя Президента КР в Ошской области.
- 2) Выступление директора ОРП ГУРПВВ СВР о целях и задачах Программы «Всеобщий доступ к водоснабжению и санитарии в КР – Фаза 1» - Муктаров А.К.
- 3) Представление общественности презентации рамочных документов Программы «Всеобщий доступ к водоснабжению и санитарии-Фаза 1» - Турдугулова Ж.Н., специалист ОРП по социальным мерам безопасности.
- 4) представление информации о мероприятиях о повышении устойчивой работы системы водоснабжения в рамках Программы – Токушев З.М., специалист по институциональному развитию.
- 5) Вопросы, предложения и замечания представителей общественности:

Решение:

Участники общественного слушания единогласно поддержали Программу «Всеобщий доступ к водоснабжению и санитарии в Кыргызской Республике – Фаза 1».

Заместитель полномочного представителя
Президента КР в Ошской области

Ташбаев И.А.

Коомдук угуунун катышуучуларынын сканерленген каттоо баракчаларынын көчүрмөлөрү

Регистрация
участников общественного слушания в рамках Программы
«Всеобщий доступ к водоснабжению и санитарии – Фаза 1»

Район: / город Ом.

Область: Омская область

Дата: 10 мая 2024 г.

№	Ф.И.О. участника	Организация, должность	Подпись
1	Алиев А.	Арабач РМН г. орус бакар	Алиев
2	Каваранов С	Ана-Тоо рараги	Каваранов
3	Алишова Э	Мирно А/О	Алишова
4	Амадашев Н.	Мирно А/О	А.Амадашев
5	Алишова Э	Собай а/о	Алишова
6	Хамитов С	Собай а/о	Хамитов
7	Турганов С	Собай а/о	Турганов
8	Алишова Э	Собай а/о	Алишова
9	Каваранов С	Ана-Тоо рараги	Каваранов
10	Дерсчасс	Собай а/о	Дерсчасс
11	Шульков С	Ана-Тоо рараги	Шульков
12	Зраков С	Собай а/о	Зраков
13	Бегалов С	Собай а/о	Бегалов
14	Масков М	Собай а/о	Масков
15	Алишова Э	Собай а/о	Алишова
16	Зраков С	Собай а/о	Зраков
17	Алишова Э	Собай а/о	Алишова
18	Алишова Э	Собай а/о	Алишова
19	Бегалов С	Собай а/о	Бегалов

№	Ф.И.О. участника	Организация, должность	Подпись
20	В. Мамшидинов	Додо-Корсена а/о	
21	С.Т. Дамуров	Г.А. А/О Того-Мого	
22	Н.Н. Калдарин	Чек-Адаг а/о	
23	Балтабаев Ч.	Моош а/о	
24	Кизимов С	Мадан а/о	
25	Ахматахун	С. Искра а/о	
26	Нурмаев С.К.	Э. Досматов а/о	
27	Табалдиев Ч.А.	Ч.К. Абай	
28	Жамалсариев М.	С. Кусукова	
29	Фаздулов Н.	С. Кусукова	
30	Кадиров Т.А.	Зав. сектор по имп. рт. ГУПБВ и А. ОРД	
31	Иммунов	Ч.К. Додо-Абай	
32	Мамедов С.	Ч.К. Додо-Абай	
33	Курбанов З.К.	Досматов а/о	
34	Самиев Т.Т.	Мадан	
35	Мухомов К.К.	ГУПБВ и СВР	
36	Димов С.А.	Ч.К. Додо-Абай	
37	Абдураманов Т.	Ч.К. Додо-Абай	
38	М. Мамедов	1-300.03.00	
39	Мамедов С.	Дасман а/о	
40	Турдубай Ч.С.	Кара-Куму РМН	
41	Турганбаев М.	Ч.К. Додо-Абай	
42	Турдубай Ч.Т.	Мадан-Мадан а/о	
43	А. Мамедов	Мадан-Мадан	
44	Ведуров С.М.	Ванс-Куняк	

№	Ф.И.О. участника	Организация, должность	Подпись
43	Исмаилов у.В.	Мирот-Мор у/о	
46	Исмаилов у.В.	Батуми о/о	
47	Шамшиев	Исмаилов о/о	
48	Аликулова А.	Батуми о/о	
49	Курбанов	Мирот-Мор у/о	
50	Худатов Т.Т.	Мирот-Мор у/о	
51	Аликулов А.	Мирот-Мор у/о	
52	Аликулов у.	Мирот-Мор у/о	
53	Аликулов у.	Мирот-Мор у/о	
54	Аликулов М.	Мирот-Мор у/о	
55	Шамшиев у.В.	Мирот-Мор у/о	
56	Курбанов	Мирот-Мор у/о	
57	Курбанов Курбан	Мирот-Мор у/о	
58	Бегиев Курбан	Мирот-Мор у/о	
60	Маммадинова	ЧК-Мирот-Мор	
61	Аликулов	Мирот-Мор у/о	
62	Аликулов М.	Мирот-Мор у/о	
63	Б.Шамшиев у.	Мирот-Мор у/о	
64	Аликулов у.	Мирот-Мор у/о	
65	Исмаилов у.В.	Мирот-Мор у/о	

Всего: 65 чел., из них 4 чел.

Сүрөттөр
программанын алкагында коомдук угуу
"КРда суу менен камсыздоого жана санитарияга жалпы жеткиликтүүлүк – 1-Фаза"
Место: Ош шаары, обладминистрациянын актовый залы,
Убакыт:10.05.2024, саат 10: 00.

Негизги суроо-жооптордун матрицасы

«Кыргыз Республикасында үй-бүлөлөрдүн жалпыга суу менен камсыз кылуу жана канализациялаштырылуу программасы – 1-фаза» долбоору аясында 2024-жылдын 6-майынан 10-майына чейин Ысык-Көл, Чүй жана Ош облустарында өткөрүлгөн коомдук угууларда (КУ) берилген суроолор боюнча.

№	КУ катышуучуларынын суроолору	ДИАБ (Долбоорду ишке ашыруу бөлүмү) адистеринин жооптору
1	Биздин долбоор астындагы суу менен камсыздоо системасынын курулушу/реабилитациясы качан башталат?	Учурда долбоордун дизайны иштелип чыгууда. Коомдук угуулардын натыйжасында коомдук-экологиялык чекме документтер Дүйнөлүк Банктин Директорлор кеңешине каралууга жиберилет. Долбоор күжүмгө кирип, программаны ишке ашыруу башталгандан кийин, Долбоор-смета документтери (ДСД) иштелип чыгат, андан соң подрядчык уюмду тандоо үчүн тендер жарыяланат, кийинки этап – келишим түзүү, андан кийин курулуш иштери башталат. Так мөөнөттөр аныктала элек, алгачкы болжол менен 2025-жылдын жайы.
2	Жеке үй-бүлөлүк эсептеп чыгаргычтар (суу санагычтар) орнотулбу? Үй-бүлөлүк туташтыруулардын чыгымы кимге жүктөлөт?	Бөлүштүрүүчү тармактардын колодондорунан үй чарбаларына туташтыруунун чыгымдары (суу санагычтар менен кошо) жеке менчик ээлеринин өздөрүнө жүктөлөт. Бул иштер аткарылышынын сапатын жана гидравлика системасына зыян келтирбөө үчүн, СКЖСА/МСКнын башчысынын көзөмөлү астында жүргүзүлүшү керек. Суу санагычтардын бир түрдүү болушу сунуш кылынат. Үй-бүлөлүк туташтыруулардын баасы курулуш иштери убагында жүргүзүлгөндө арзаныраак жана сапаттуураак болот. Суу эсептеп чыгаргычтар (счетчиктер) долбоор тарабынан үй чарбаларына берилет.
3	Долбоордо канализация системасынын курулушу каралышыбы?	Долбоордун бюджетинде канализация боюнча чаралар каралган жана 2-фазада каржыланышы мүмкүн. 1-фазаны ишке ашыруу мезгилинде изилдөө иштери жана долбоор-смета документтери иштелип чыгат.
4	Эгерде жеке жактардын менчиктин объектилери (жеке үй-бүлөлөр) суу өткөргүчтүн болжолдуу трассасына түшүп калса, кандай чаралар көрүлөт? Кайсыдыр бир компенсациялар берилеби?	Мындай абалда, долбоор долбоор-смета документтерин түзөтүү жолу менен жеке менчиктин активдерине таасир этүүдөн максималдуу алыстанууга аракет кылат. Бирок, эгерде бул техникалык жактан мүмкүн болбосо же экономикалык жактан негизделбесе, анда Көчүү-жер которуу иш-чаралар планы (КЖИЧП) даярдалат. Эгерде объект долбоордун таасирине дуушар болсо, КЖИЧПга ылайык тиешелүү компенсациялык чаралар каралат.
5	Суу объектилерин булгоодон коргоо үчүн кандай чаралар көрүлөт?	Төмөнкү чаралар колдонулат: курулуш иштери жүргүзүлүүчү аймактардын санитариялык тазалоо, жергиликтүү агып жаткан суулардын суу коргоо зоналарынын режимин сактоо, нефть жана май агуулардан аймактарды өз убагында тазалоо, курулуш аймагында машина жана механизмдерди жууганга

		тыюу салуу, жабдууларды май агуулар боюнча күн сайын текшерүү.
6	Курулуш убагында дарактарды кесүү каралган болсо, компенсациялар берилеби?	Дарактар жана бадалдарды кесүү катуу зарылдыкка байланыштуу гана жүргүзүлөт. Муниципалдык дарактарды кесүү учурунда уруксат берүүчү документтерди алуу зарыл, ошондой эле долбоор аясында компенсациялык жашылдандыруу иштери жүргүзүлөт. Бир кесилген дарак үчүн 3 көчөт берилет. Жеке менчиктин дарактары кесилген учурда, Көчүү-жер которуу иш-чаралар планы даярдалып, ага ылайык компенсация берилет.
7	Жергиликтүү калкка болгон таасирди азайтуу үчүн кандай чаралар көрүлөт? Үн чыңалышынын жана чаңдын азайтылышы боюнча чаралар каралышыбы?	Долбоор аясында подрядчык уюмдарды катуу тандап алуу болот, эң маанилүү шарт – Euro-3 стандартына ээ жаңы жабдылган техниканын болушу, ошондой эле техника үн өчүргүч менен жабдылат, түнкүсүн жаныбарлардын турган жерлерине жакын оор техника менен курулуш иштерин чектөө, иштерди иш күндөрүндө гана, стандарттык иш убагында аткаруу. Курулуш аймагын нымдатуу жолу менен чаңды басуу чаралары колдонулат, унаа каражаттарынын ылдамдыгын чектөө жана ылайыктуу транспорттук маршруттарды тандап алуу. Катуу үй-бүлөлүк таштандылар жабык капкакчалуу атайын контейнерлерде сакталат.
9	Курулуш иштерин жүргүзүүдө келишим үч тараптуу, башкача айтканда айыл өкмөтү, ДИАБ ДСССОО жана подрядчык уюм болуп түзүлөбү?	Жок, келишим эки тараптуу болот, айыл өкмөтү менен подрядчык уюмунун ортосунда келишим түзүлөт.
10	Учурда биздин айыл өкмөтүндө ичимдик сууну тазалоо жок. Долбоордо сууну тазалоо каралышыбы?	Сууну тазалоо каралган. Долбоорлоо институту сууну тазалоонун варианттарын аныктап сунуш кылат. Долбоорлоо институту бул маселени талкуулоо үчүн айыл өкмөтү жана СКЖСА/МСК менен кеңешет.
11	Сууга тарифти ким белгилейт?	Тариф айылдык кеңеш тарабынан бекитилип, КРдин антимонополиялык комитети менен макулдашат.
12	Учурда биздин суу менен камсыздоо системабызда асбест трубалар колдонулууда. Алар алдыдагы долбоордо алмаштырылыбы? Эмне үчүн асбесттик материалдарды колдонууга тыюу салынат?	Эгерде участок реконструкцияга дуушар болсо, анда асбест трубалар алмаштырылат. Калктын ден-соолугуна коркунуч туудурган асбесттик материалдарды колдонуунун коркунучу, жаңы курулуш/реабилитацияда мындай материалдарды чыгарып салуу менен минималдаштырылат. Суу менен камсыздоо системасын реконструкциялоодо мындай материалдар менен иштөөдө сактыктын бардык чаралары колдонулат: материалдарды дароо көмүүгө алып баруу, жумушчулардын коопсуздук чараларын колдонуу. Асбест таралган аймакта болуу ден-соолукка коркунуч туудураары кеңири таанылгандыктан, ден-соолукту сактоонун дүйнөлүк уюмдары жана жумушчулардын ассоциациялары,

		изилдөө институттары жана кээбир өлкөлөрдүн өкмөттөрү аны соода максатында колдонууга тыюу салышкан. Бардык учурларда Дүйнөлүк Банк, Кредиторлордон жана башка кардарлардан мүмкүн болгон жерде альтернативдик материалдарды колдонууну күтөт.
13	Айылдардын тандалышы кандайча болду? Айылдар кайсы критерийлер боюнча тандалды?	Тизме Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан Айыл-чарба өндүрүшүн жана өнүгүүсүн өкмөттөшүрүү Министрлигинин Суу чарбасы жана ички сууларды бойдон пайдалануу боюнча мамлекеттик агенттигинин (СРК МВРСХПП) кол алдындагы Ички суу-газдык жана канализацияны өнүктүрүү боюнча мамлекеттик мекеме (ДСССОО) тарабынан төмөнкү критерийлер боюнча берилген: • Ишенимдүү суу менен камсыздоо системасынын жоктугу (кээбир райондордо), адамдар коопсуз эмес булактарга/системаларга таянышат; • Эскирген жана начар иштеген инфраструктура (40 жыл мурун курулган, инфраструктурага капиталдык ремонт жана модернизация жүргүзүлгөн эмес); • Техникалык тейлөөнүн төмөн сапаты (суунун берилиши 3 сааттан аз, суунун сапатынын начарлыгы, төмөн/жогорку басым); • Суу менен камсыздоо жана канализация системасын эксплуатациялаган уюмдар жана предприятиелердин чектелген башкаруу жана операциялык потенциалы.
14	Биздин чөйрөбүздөгү экология алдыдагы долбоордон бекер зыян көрөбү?	Булгоо, кирдөө жана жаратылыш байлыктардын саркылтасынын riskтери төмөн. Riskтерди башкаруу алдын алуу экологиялык чаралар жана үзгүлтүксүз экологиялык мониторинг жүргүзүү аркылуу ишке ашырылат. Ар бир долбоор үчүн «Жаратылыш ортосун коргоо» бөлүмү даярдалып, ал мамлекеттик экологиялык экспертизадан өтүшү керек, ошондой эле Жаратылыш жана коом чөйрөсүн башкаруу планы даярдалат. Долбоордо жумшартуу чараларында каралышы менен бирге, ушул чаралар үчүн бюджет да каралат.
15	Көчүү-жер которуу, жер участкаларын бөлүп берүү учурларында, компенсациянын төлөмү кимдин эсебинен жүргүзүлөт?	Жеке жер участкасында жайгашкан активдердин компенсациясынын төлөмү (үй, чарба курулуштары, дарактар, түшүм ж.б.б.) Долбоордун эсебинен болот, ал эми жер участкасынын компенсациясы айыл өкмөтүнө жүктөлөт.
16	Бүт каржылоо суммасынан кредиттин үлүшү канча? Жана кредитти ким кайтарып берет?	Бул долбоор Дүйнөлүк Банк тарабынан каржыланылат - 100% кредит. Кредитти Кыргыз Республикасынын Өкмөтү төлөп берет.
17	Суу объектилеринин булгануусу болжолдонуудабы?	Булгануу riskи төмөн, аны алдын алуу үчүн төмөнкү чаралар колдонулат: курулуш иштери жүргүзүлүүчү аймактардын санитариялык тазалоо, жергиликтүү агып жаткан суулардын суу коргоо зоналарынын режимин сактоо, нефть жана май агуулардан

		аймактарды өз убагында тазалоо, курулуш аймагында машина жана механизмдерди жууганга тыюу салуу, жабдууларды май агуулар боюнча күн сайын текшерүү.
18	Аяктаган объект кимдин балансына жазылат?	Объект айыл өкмөтүнүн балансына коюлат, андан кийин оперативдүү башкарууга МСК/СКЖСАга өткөрүлөт.
19	Долбоор-смета документтерин даярдоо долбоордун бюджетинде каралганбы? же бул айыл өкмөтүнүн бюджетинин эсебинен болобу?	ДСД даярдоо долбоордун бюджетинде каралган. Айыл өкмөтүнүн эсебинен ДСД иштеп чыгуунун зарылчылыгы жок.
20	Эгерде курулуш убагында жеке жерди кайра кайтарылбас үчүн бөлүп берүү зарыл болсо, анда жер ээси кандай компенсация алат?	Жерди бөлүп берүүдөн жана көчүү-жер которуудан качууга же мүмкүн болбосо, бардык мүмкүн болгон варианттарды изилдөө менен аларды минималдаштырууга аракет кылынат. Жер бөлүп берүү учурда, приоритеттүү вариант катары, долбоордун таасирине дуушар болгон жакка рыноктук баасы барабар, анын үчүн ылайыктуу жана алынган участка аянты жана жемиштүүлүгү боюнча дал келген башка жер участогу берилет. Жердин жеткиликтүү болбогон учурда, алмаштыруу баасы боюнча акчалай компенсация төлөнөт, ошондой эле укуктарды расмийлестирүү жана кайра каттоо боюнча бажыалык төлөмдөр жана жерди долбоордун таасирине дуушар болгон жер участогунун абалына чейинки даярдоо чыгымдары төлөнөт. Эгерде, участоктун калган бөлүгү колдонууга жараксыз болуп калса — анда жер участогунун түгөйү сатылып алынышы керек.